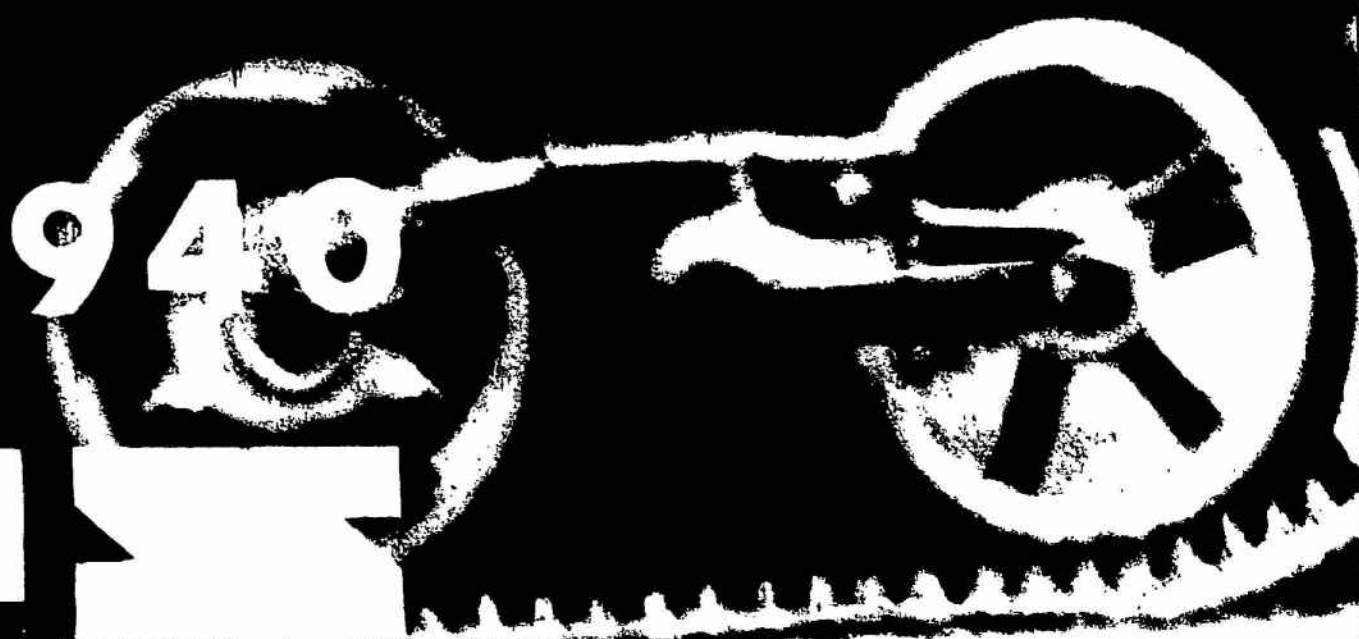

8

1940

KARAY

(Iš viršaus) Vyriausybės, kariuomenės vadovybės ir aukštieji svečiai stebi kariuomenės paradedros aikštėje. — Ministro pirmininko ir ministrų tikimas prieš parada. — Ministras pirmininkas A. kys istorinės lentos prikaimo iškilmėse prie kuriuose buvo paskelbtas Lietuvos Nepriklausomybės akta. — Iškilmingas posėdis miesto teatre.

**Lietuvos kariuomenės
savaitinis laikraštis**

Kaunas, Miškų g-vė 18, „KARYS“
Telef. per Kar. Št. 58

Leidžia

Kar. Št. Spaudos ir Šviet. Skyr.

Redaktorius
kpt. Simas Urbonas

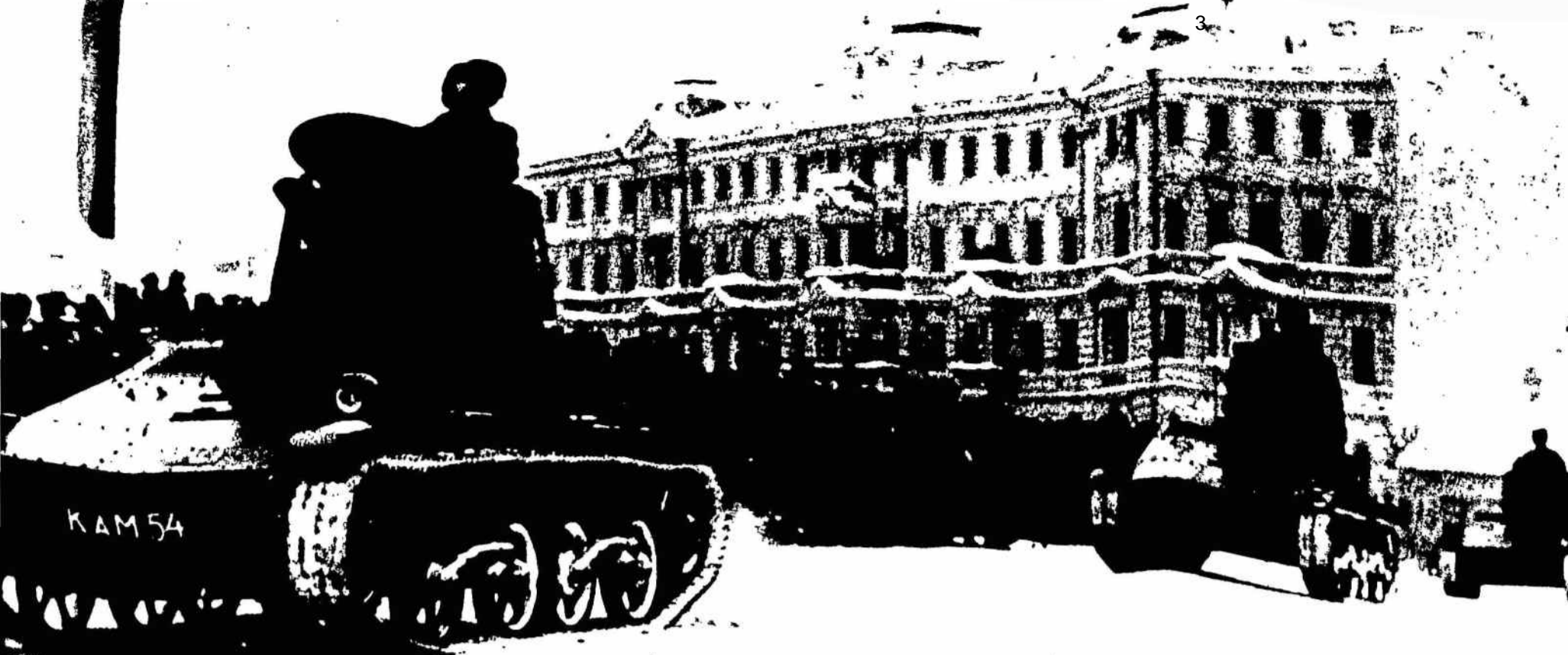
Honorarų gauti ir kitais reikalais redakcija ir administracija priima ketvirtadieniais, penktadieniais ir šeštadieniais išimtis – atvykusiems iš provincijos

Prenumerata: puskarininkiams, kareiviams ir moksleiviams metams 5 lt., 6 mėn. – 3 lt., 3 mėn. – 2 lt. Visiems kitiems metams – 6 lt., 6 mėn. – 4 lt., 3 mėn. – 2 lt., Užsienyje, be Latvijos ir Estijos, dvigubai

Spaudžia „Spindulio“ B-vės sp. Kaune

Viršėyje – Jul. Miežlaiškio nuotraukos iš kariuomenės parado Vilniuje.

Kaina 30 ct.

ISTORINIS VASARIO 16-JI VILNIJE
Bunikio Miežlaiškio nuotraukos.

KILMĖS MARŠU!

VASARIO 16-TOSIOS IŠKILMIŲ VAIZDAI VILNIUJE:

Garbės sargyba sutinka atvykusius aukštuosius svečius. — Sargyba prie Dr. Basanavičiaus kapo Rasų kapinėse, *Bunkio nuotraukos*. — Iškilmingas Vilniaus akademinio jaunimo susimas vasario 15 d. Vilniaus karininkų ramovėje. — Studentų korporacijų atstovai su vėlavomis Vilniaus gatvėse, *J. Miežlaiškio nuotraukos*.

Respublikos Prezidento A. Smetonos kalba, pasakyta per radiją Nepriklausomybės šventės proga

„Sveikinu Lietuvą, sveikinu jos sūnus bei dukteris, sulaukus taip brangios mūsų tautai šventės. Ūpas, kuriuo ją minimė, yra tačiau toks, koks radosi pritvinkusiu karo garų metu. Mes jais betgi neapsvaigome, mes esame išlikę blaivūs, nors ir paveikti dabartinės aplinkumos. Įgris mums didieji šalčiai visiems: miestiečiams, kad negalima kaip reikiant apsirūpinti kuru, kaimiečiams, kad, be to, stinga pašarų gyvuliams ir kad peršalę sodai gali išnykti. Tai nekaip atsilieptų ne tik ūkininkams, bet ir visam kraštui. Tačiau visų sunkiausia miesto varguomenei, neturinti šiltos dangos, nei pakankamai maisto. Atsibodo, įkyrėjo gražioji, bet reto šaltumo žiema, dėl to žmonės laukia šiltesnio oro ir pavasario aušros. O antra vėl, kad ir nekariauja Lietuva, tačiau gauna kaskart daugiau pajusti karą. Vargiau siektis su kaimynų kraštais, o su tolesniaisiais dar vargiau, įvežamųjų prekių kainos nuolat kyla, o savųjų maža ką. Nyksta pusiausvyra. Visa dar pas mus pakenčiama, palyginus su tuo, kas darosi kitur. Visa niekis būtų, kad ne baimė, jog karas dar plačiau gali pasklisti ir visiems pasunkinti gyvenimą. Niekuomet žinios nebūdavo mūsų tiek sekamos, kiek dabar. O jų yra visokių, tikrų ir pramanytų, ir jos visos veikia ir nuteikia žmones ir tautas, šviečia juos ir klaidina, varo nerimo ir baido, visaip vaizduodamos nežinomą ateitį.

Taigi labai susirūpinusi ir akylai nusiteikusi Lietuva sutinka savo didžiąją tautos šventę. O ji šiomet nepaprasta, minima ne vien laikinojoje sostinėje — Kaune, bet ir Vilniuje, amžinojoje sostinėje, iš kur anuomet pasklido garsas, kad lietuvių tauta ryžosi tapti laisva ir ginti savo laisvę. Toji šventė ypatingai minima pirmą kartą Vilniuje. Ar bereikia aiškinti, kiek tas įvykis kelia džiūgavimo? Karas nėra patogus didžioms iškilmėms, taigi tyliai, bet giliai atjaučiame vasario 16 dienos ir gyvai pasireiškiame jos proga visur, tiek mieste, tiek kaime. Juk toji šventė tai mūsų tautos prisikėlimo šventė, kur mūsų džiaugsmas maišosi su didžiais rūpesčiais dėl ateities. Noromis nenoromis pasiklausiname, kaip eis toliau karas, kuo jis baigsis ir koks bus visuotinis pokarinis vaizdas pasaulyje. Šit jau ir spauda uoliai nagrinėja ir daro visokius spėliojimus, einančius iš tautos tauton. Klaidios būsenos akivaizdoje kiekvienas kraštas dirba ir triūsa taip, kad išliktų laisvas ir nepriklausomas.

Nepriklausomybės išsaugojimas eina iš dvejopų sąlygų: vienos sudaromos kitų, antros savų pačių. Į vienas reikia mokėti derintis, antras patiems susirasti. Abeja domintis, daugiausia tenka susimąstyti tuo, kas yra mūsų pačių valioje. Taigi šioji šventė yra ir mūsų gilaus susimąstymo diena. Jos proga vertingais žodžiais ir kultūringais žygiais džiaugiamės, draugėn telkdami, gėrimės praeities laimėjimais, semiamės iš jos gyvų pajėgų, pagerbiame savo tautos vaikus, mynusiuos jos laisvei takus, rūpestingai imamės pareigas savo tėvynei. Žodžiu sakant, mes tarytum išsineriame iš savo siaurojo aš ir tampame sąmoninga tauta. Tokiais virte geriau, nei šiaip kada, atjaučiame ir permanome, kokios tos sąlygos, einančios iš mūsų pačių laisvei saugoti, kad liktume nepriklausomi, dargi karo viesulams arčiau ar toliau mūsų sukant.

Pirmutinė, pati svarbioji sąlyga, tai geros tvarkos išlaikymas visame krašte. Vyriausybė visomis priemonėmis, įstatymų numatytais, ją daro ir saugoja, o visų kitų priedermė yra čia padėti kiek galint. Vengiu metu, kokį dabar gyvename, labai stropiai tenka budėti, kad visokie svetimainiai, kurių dabar Lietuvoje aibės, nepasiraustų po mūsų nepriklausomos valstybės pamatais. Neprivalome pamiršti, kad, tiems pamatams griuvus, žūtų mūsų tautos laisvė, o su ją dingtų ir kiekvieno mūsų gerovė. Šį išpėjimą įsidėkime galvon ir žinokime, jog reikia būti tvarkingiems, kaip liepia gerieji įpročiai ir valdžios įsakymai. Viešoji tvarka bus išsaugota, kai visuomenė drausminga, tariant, klusni savo šalies įstatymams. Tenka dar pastebėti, jog tvarką ardo ne tik piktos valios svetimieji, bet ir savieji, kai nesivaldo, kai niekina visa, kas ne jiems tiesiog tarnauja, kai pelnosi vien savo naudai ir kitų žalai.

Antroji, irgi svarbioji, laisvei sąlyga, tai tvarkingas darbas. Apie jį ne vieną sykį buvau atsiminęs, apie jį kalbėti niekuomet nebus perdaug. Nepaslanokieji išlepėliai ir palaidieji šiokion ar tokion verguven veikiausiai pakliūva. Kraštas, kurs jų daug turi, yra nelaimingas. Kaip skiriame darbius žmones nuo nedarbių, taip turime skirti darbias tautas nuo nedarbių. Darbiųjų ateitis, taigi ir mes lietuviai norime būti laikomi jų eilėje, nes trokštame būti laisvi. Taigi būkime ne vien tvarkingi, bet ir darbūs ir darbingi. O ar esame tokie? Žinia juk: kur darbingesnės tautos, ten ir turtingesnės. Ši tiesa visų pripažinta, dėl to visur dabar stengiamasi įmonėse padidinti dirbamųjų valandų skaičius, laisvas laikas stengiamasi šiam ar tam kultūringai panaudoti, dirbama iš visos galios, ko stengriaušiai, kiek tik sveikata išneša; nedejuojama, kad per daug darbo, o skundžiamasi, jei kartais per maža gaunama dirbti. Vadinasi, darbingumo linkmė visur įsigali. Ji turi vyrauti ir mumyse.

Pas mus reikia šiuo atžvilgiu daug kas taisyti. Šit miesto bedarbiams kasmet vis daugiau ir daugiau išleidžiame valstybės išdo lėšų, o kaimas vis garsiau ir garsiau šaukia stingąs darbininkų ir darbininkių. Koks prieštaravimas: vienur — mieste — jų perdaug, kitur — kaime — jų permaža. Kas čia kaltesni, — klausiname, — darbininkai ar darbdaviai? Miestas ar kaimas? Kur tikrosios priežastys? Jų reiktų ieškoti, rodos, abejur: tuose, kurie siūlo darbo, ir tuose, kurie jo neturi. Šį klausimą svarsto, ypačiai paskutiniu metu, mūsų spauda ir svarsto sėkmingai. Ūkininkai mažiau stigs, o gal ir visai nestigs darbininkų, kai galės patiekti jiems žmoniškesnių sąlygų gyventi: šiltą trobą, tikslesnę darbo ir poilsio tvarką, savo kampą, kad neberekėtų rangantis nakvoti kur ant suolo pirkioje ar ant tvarto lubų; kai jauki šeimininkų sielos šiluma gaubs samdinius ir samdines. Ir darbininkas susilauks geresnės buities, kai dirbs ūkininkui taip, kaip sau kad dirbtų: tvarkingai, saugodamas patikėtą turtą, sąžiningai elgdamasis su gyvuliais ir įrankiais. Kur taip yra, ten, rodos, netrūksta ir samdinių. Jei reikalaujame iš ordinarininkų stingresnio darbo, tai turime ir jų šeimoms duoti kultūringesnį aprūpinimą. Tik abiem pusėm pasistengus, galima laimingai išlyginti

LAISVĖS ŠVENTĖ LAISVOJE TĖVYNĖJE

Šiometinė Lietuvos laisvės šventė atšvęsta rimtai, turiningai ir giliai prasmingai, visą svarbiausią dėmesį ir didžiąsias šventės iškilmes perkeliant į amžinąją sostinę Vilnių. Tačiau ne tik Vilnius gyveno lietuvių tautos laisvės džiaugsmu. Juo gyveno ir jį įvairiausiais būdais išreiškė visas mūsų kraštas ir visi lietuvių tautos vaikai, nežiūrint kuriame žemės rutulio kampe jie gyvena. Vasario 16 dieną galima sakyti visame pasaulyje skambėjo Lietuvos vardas, visur buvo juntama šventinė ir pakili nuotaika, miestuose ir kaimuose plevėsavo trispalvės tautinės vėliavos, bažnyčiose Lietuvos laisvės intencija skambėjo giesmės ir maldos, susirinkimuose ir iškilminguose posėdžiuose, suruoštuose tiek lietuvių, tiek kitataučių, mūsų valstybės garbei ir tautos pasididžiavimui buvo pareikšta daug gražių minčių ir vispusių mūsų atsiekimų įvertinimų. Tas viskas rodo, kad šiandien Lietuva turi garbingą vardą pasaulio valstybių šeimoje, o lietuvių tauta visų tautų bendruomenėje užima jai prideramą vietą. Straipsnio dėmai neleidia išsamiai atžymėti tas visas nuotaikas ir gyvuosius pareiškimus, kuriuos vasario 16 d. išgyveno lietuvių tauta ir kurie jos adresu buvo padaryti užsieniuose, todėl tenka tenkintis tik bendru stambesniųjų įvykių ir iškilmių suminėjimu, daugiausia pabrėžiant tai, kas dėjos mūsų Tėvynėje.

Vilniuje laisvės šventės išvakarėse visur buvo juntama gyva ir džiaugsminga nuotaika. Tūkstančiai žmonių puošė namus, ruošė iluminacijas, švarino kiemus ir butus. Vasario 15 d. vakare gimnazijose ir organizacijų būstinėse įvyko pirmieji susirinkimai, kuriuose bu-

vo minima Lietuvos nepriklausomybės sukaktis. Vytauto Didžiojo gimnazijoje turiningas kalbas pasakė Vilniaus kraštui remti komiteto pirmininkas Dr. J. Navakas, gimnazijos direktorius St. Kairiūkštis, mokinių tėvai ir mokiniai. Jautriais žodžiais Vilniaus lietuviai išreiškė savo mintis ir jausmus, išskeldami ir išdėstydami ilgametės lenkų okupacijos skriaudas ir žaizdas, kartu pabrėždami savo nusistatymą niekuomet nepasiduoti svetimųjų verguvei. Vytauto Didžiojo gimnazijos mokiniai, laisvės šventės proga, susilaukė vertingų praktiškų dovanėlių iš kitų Lietuvos gimnazijų, kurias į Vilnių atvežė ir įteikė aukotojų delegacijos.

Tą patį vakarą Karininkų Ramovėje įvyko platus Vilniaus universiteto studentijos susirinkimas, kuriame buvo įsteigta to universiteto stud. ats. karininkų korporacija „Ramovė“. Į susirinkimą atsilankė ministras pirmininkas ats. plk. A. Merkys, krašto apsaugos ministras b. gen. K. Musteikis, švietimo ministras Dr. K. Jokantas, vidaus reikalų ministras ats. b. gen. K. Skučas, Vilniaus rinktinės vadas b. gen. J. Černius, Karo Mokyklos viršininkas b. gen. J. Juodišius ir kiti įžymūs svečiai. Jie visi Vilniaus universiteto ramovėnams tarė šiltus sveikinimo žodžius. Raštu naująją korporaciją sveikino kariuomenės vadas b. gen. St. Raštikis, l. e. kariuomenės vado pareigas d. gen. V. Vitkauskas, vidaus viceministras ats. plk. B. Giedraitis ir kt., o taip pat gausios studentų korporacijos ir Vilniaus lietuvių organizacijos.

Vasario 15 d. vakare didžiulį susirinkimą suruošė Vilniaus žydai, kuriems kalbą pasakė ministro pirmi-

kaimo darbdavių santykius su darbininkais. Jei pavyktų taip persitvarkyti, tai vedę žmonės ir nevedę, bet norį susikurti šeimas, jau taip gal nebebėgtų miestan ir nebedidintų tenai džiovininkų skaičiaus, ir sveikesnio žmonių prieauglio kraštas turėtų.

Vyriausybei ir savivaldybėms vis dažniau ir daugiau kyla rūpesčių su miesto bedarbiais. Lietuvos klimatas toks, kad tik septynis ar aštuonis mėnesius yra įmanomi statybos ir kiti darbai, dirbami ne pastogėje. Kai ateina žiema, tai tenka pramanyti palaidiems darbininkams bergždžių, neišsimokančių, darbų. Tokia išeitis sunkiai pateisinama krašto ekonomijos sumetimais. Vadinasi, reikia kitaip manytis. Dabar daugiau kaip pusė metų sotu uždarbio, bet jis visas praleidžiamas ir alkanai dienai pertekliaus nelieka, o keli mėnesiai to uždarbio maža tėra. Kas daryti? Jei darbininkai nesusipranta patys taupyti, tai valdžia turi įstatymu įsikišti jų reikalan, įstatymu uždėti prievolę taupyti. Viešųjų darbų fondas tai tik pagelbinė priemonė uždarbiui miškuose ar kitur kur. Nevaisingi žiemos darbai mieste dykai tuština išdą. O kai dėl žmonių ar fabriku, tai čia, kaip ir kaime, pravartu nuoširdesni darbdavio santykiai su darbininkais. Daugiau kultūros, daugiau ir geresnių auklėjimo metodų! O iškilusius nesusipratimus turėtų spręsti greitas, iš abiejų šalių sudaromas, teismas. Jei darbas vieningas dalykas, jeigu jo tik funkcijos skirtingos, tai, sprendžiant šalių bylą, reikia visų pirma žiūrėti, kad darbas nepakriktų.

Mums yra žinomos srovės, svetimos mūsų kraštui, kurios nedykai siūlo darbui tvarkyti priešingas

priemones, smurtą ir kerštą. Jos, suardžius darbo pamatus, pragarą sudarius, žada iš jo rojų padaryti. Mat, darbui pairus, pairtų ir tvarka, o kai taip atsitiktų, tai būtų atviras kelias Lietuvos laisvei žudyti. Geriausias vaistas tokiam pavojui yra geri šeiminkų santykiai su samdiniais. Iš jų kilę reikalavimai turi būti teisingi. Juk teisingumas ne vien tvarkai, bet ir darbui yra pagrindas. O kas yra teisinga, tai sprendžia sąžinė ir išmintis. Be to, reikia mokėti ekonomiškai, ūkiškai galvoti.

Šiandien didelė tautos šventė, taigi nedirbama diena, o aš kalbu kasdieniškai: apie darbą. Ar taip dera ir pritinka iškilmei? Šią valandą, rodos, nereiktų liesti sunkių problemų. Ar ne verčiau būtų pailsėti galva, pasidžiaugus šviesiąja praeitimi, dvasia nulėkus į tas garbingas dienas, kada Lietuva skelbėsi nepriklausoma, kada jos žemė buvo aukomis ginama ir statomos gairės jos laimingesnei buičiai? Žinoma, taip pritinka šventei, taip tedaro visi. Juk malonūs praetis atsiminimai nėra tuščia svajonė, juk tie atsiminimai yra savo sielos gaivinimas tolesnei kelionei. Aš tačiau kitaip pasiūlyčiau: laikiau reikalingu daiktu primyges pabrėžti, kad privalu arčiau įžvelgti tie pamatai, ant kurių daugiausia laikosi mūsų valstybės rūmas, jo išsaugojimas, jo laimingesnis rytojus. O tie pamatai yra tvirta krašto santvarka ir našus tvarkingas darbas. Tuodu dalyku — Lietuvos nepriklausomybės laidas. Baigdamas šią savo kalbą, linkiu visiems, kad gyvi ir sveiki susilauktų kitos artimiausios vasario 16 dienos. Valio laisva nepriklausoma Lietuva!"

ninko pavaduotojas ir vyriausybės įgaliotinis Vilniaus sričiai K. Bizauskas. Be to, plačius susirinkimus suruošė gudai, rusai ir kitos tautinės mažumos.

Laisvės šventės rytą Gedimino pilies bokšte buvo iškilmingai pakelta tautinė vėliava. Tą pačią valandą Vilniuje suplevėsavo vėliavos, vitrinos ir namų balkonuose buvo iškabinti Vyties, didžiųjų Lietuvos kunigaikščių, Respublikos Prezidento Antano Smetonos, Dr. Jono Basanavičiaus ir kitų išymių tautos vyrų portretai. Į Vilnių iš Kauno atvyko keli tūkstančiai įvairių organizacijų su vėliavomis, kurių buvo daugiau kaip 50. Visų dėmesį į save patraukė 23 savanorių kūrėjų vėliavos, po kuriomis tvirtu žingsniu žygiavo laisvės kovų dalyviai — mūsų kariuomenės kūrėjai.

Iškilmės prasidėjo Katedroje pamaldomis. Mišias laikė vysk. T. Matulionis, o patriotinių minčių pamokslą pasakė kun. K. Čibiras. Į pamaldas atsilankė ministras pirmininkas A. Merkys, vyriausybės nariai, igulos kariuomenės vadovybė, Vilniaus administracijos aukštieji pareigony, visuomenės organizacijų vadovai ir keliasdešimt organizacijų vėliavų, be to, igulos kariuomenės dalys, savanoriai kūrėjai ir šauliai. Mišių metu giedojo šaulių Sąjungos choras ir valstybės operos solistė A. Staškevičiūtė. Tuo pačiu metu Lietuvos laisvės intencija pamaldos įvyko žydų sinagogoje, rusų cerkvėje ir kitų tikybių maldų namuose. Visi jie buvo sausakimšai pilni tikinčiųjų. Tautinių mažumų suruoštose pamaldose vyriausybę atstovavo atskiri ministrai.

Po pamaldų Katedros aikštėje išsirikiavo Vilniaus igulos kariuomenės dalys, savanorių kūrėjų suvažiavimo dalyviai ir šaulių garbės kuopa. Atvykęs ministras pirmininkas A. Merkys, lydintas krašto apsaugos ministro b. gen. K. Musteikio ir Vilniaus rinktinės vado b. gen. J. Černiaus, pasisveikino su kariais, savanoriais kūrėjais ir šauliais ir jiems pasakė trumpą kalbą, iškeldamas vasario 16 dienos prasmę ir reikšmę. Atitinkamą žodį tarė ir Vilniaus rinktinės vadas b. gen. J. Černius. Tėvynės Lietuvos laisvei, Respublikos Prezidento ir vyriausybės garbei nuskambėjo valiavimas, pro aukštuosius svečius parado maršu pražygiavo pėstininkai, savanoriai kūrėjai, šauliai, specialiai pašliužomis iš Kauno į Vilnių atvykę kariūnai, prajojo kavalerija, praūžė artilerija ir tankai. Karių, savanorių ir šaulių jungtinis pasirodymas visą laiką buvo lydintas audringomis ovacijomis.

Paradui pasibaigus, minios žmonių iš Katedros aikštės patraukė į Didžiąją g-vę, prie kurios namo 2 nr. buvo iškilmingai atidengta paminklinė lenta, skelbianči: „1918 metais vasario 16 d. šiuose namuose paskelbtas Nepriklausomos Lietuvos valstybės atstatymas“. Lentą paruošė ir prikalė Vilniaus miesto savivaldybė, o ją atidengė ministras pirmininkas A. Merkys, savo kalboje skatindamas lietuvius, lankančius Vilnių, neužmiršti aplankyti šito istorinio namo, kurio sienos yra liudininkės didžiojo laisvės atgavimo dokumento pasirašymo. Paminklinės lentos atidengimo iškilmėse dalyvavo ir kiti vyriausybės nariai, kurių tarpe K. Bizauskas yra pats pasirašęs nepriklausomybės paskelbimo aktą. Iškilmės buvo baigtos giesme „Lietuviais esame mes gimę“.

Ministras pirmininkas A. Merkys, vyriausybės nariai ir kariuomenės vadovybės aukštieji asmenys nuvyko į Rasų kapines, kur pagerbė Dr. J. Basanavičių ir žuvusius karius dėl Lietuvos laisvės. Prie tautos patriarcho ir karių kapų vyriausybės nariai ir kariuomenės vadovybės atstovai padėjo vainikus. Pávakare įvy-

ko Gedimino pilies vėliavos nuleidimo apeigos, kuriose dalyvavo kariuomenės garbės kuopa ir organizacijų vėliavos.

Vakare miesto teatre buvo suruoštas iškilmingas posėdis. Į jį atvyko žymiausi Vilniaus lietuviai ir aukštieji valdžios pareigony. Teatras buvo pilnutėlis žmonių. Aktą pradėjo Vilniaus miesto burmistras K. Stašys. Į garbės prezidiumą buvo pakviesti: ministras pirmininkas A. Merkys, jo pavaduotojas K. Bizauskas, krašto apsaugos ministras b. gen. K. Musteikis, švietimo ministras Dr. K. Jokantas, vidaus reikalų ministras ats. b. gen. K. Skučas, žemės ūkio ministras J. Audėnas, Vilniaus rinktinės vadas b. gen. J. Černius, Mažosios Lietuvos patriarchas M. Jankus, Nepriklausomybės aktą pasirašęs J. Vailokaitis, Didžiojo Vilniaus Seimo dalyvis K. Birinčikas, kun. K. Čibiras, gudų centro pirmininkas kun. A. Stankevičius, totorių musulmonų muftis Dr. J. Šinkevičius, stačiatikių vyskupas Feodosijus, žydų bendruomenės pirmininkas Dr. J. Vygodskis, karaimų hachanas Hadzy Sereja Chan Šapšalas ir lenkų krajovcų vadas adv. B. Šiškovskis.

Perskaičius Lietuvos nepriklausomybės paskelbimo aktą ir sugiedojus Tautos himną, į susirinkusius prabilo ministras pirmininkas A. Merkys. Jis savo kalboje apžvelgė svarbiausius mūsų tautinio atgijimo veiksnius ir Lietuvos laisvės atgavimo eigą, nurodė šiemetines mūsų laisvės šventės aplinkybes ir atkreipė visuomenės dėmesį į pareigas, kurios šiandien iškyla prieš krašto vyriausybę ir visą tautą, tardamas:

— Laisvė vyriausybę įpareigoja stropiai budėti valstybės nepriklausomybės sargyboje, suburti visą tautą kūrybiniam darbui, socialinėmis ir kitomis reformomis skatinti pažangą, stiprinti tautos atsparumą. Aplinkui siaučiantis karas skaudžiai paliečia ir neutraliąsias valstybes. Nemaža tenka joms pakelti ypačiai ekonominių sunkumų. Vyriausybės pareiga daboti, kad tie sunkumai būtų teisingai paskirstyti. Tautos vienybės, drausmės ir rimties ardytojams, visiems asocialinams gaivalams vyriausybė bus pakankamai griežta. Tačiau laisvė įpareigoja ir visuomenę. Valstybės kūrimo darbas dar nėra baigtas. Tautų rungtynėse mūsų laikais išliks tik morališkai sveikos, kultūriškai ir intelektualiai pajėgios, darbščios ir drausmingos tautos. Šiandieninės išorinės aplinkybės primena 1918 metus. Todėl Lietuvos visuomenė privalo atgaivinti anų laikų ryžtingumą ir pasiaukojimo dvasią, ji turi šalinti visas negeroves, kurios tai vienur, tai kitur pradeda sukti sau lizdus ir kurios gresia paraližuoti tautos kūrybinę galią. Jau pačios geopolitinės padėties mes esame verčiami būti dinamiškais, eiti su laiko ritmu, daug dirbti ir daug kurti. —

Užsiminęs apie 19 metų trukusią Vilniaus ir Vilniaus krašto okupaciją, ministras pirmininkas A. Merkys pabrėžė:

— Nuo pat Lietuvos - Lenkijos konflikto pradžios Lietuva buvo pareiškusi, kad ji Vilniaus ginčo išsprendimo ieškos taikiomis priemonėmis. Tam nusistatymui ji paliko ištikimą ligi galo. Lietuvių tauta kovojo už pažeistą jos teisę ir toje kovoje ji buvo ne viena. Tarp tautinės politinės ir teisinės institucijos ir viso pasaulio geros valios žmonės buvo mūsų sąjungininkai. Tantai padaršino lietuvių tautą nekapituluoti prieš smurtą. Šiandien atsistojo prieš mus naujas svarbus uždavinys: politiniai, ūkiniai ir kultūriniai suugdyti Vilnių ir jo sritį su kitomis Lietuvos dalimis, įterpti jį į Lietuvos valstybinio ir ūkinio gyvenimo visumą. Mūsų politika

ir šiame klausime yra ir bus mūsų valstybės ir tautos interesų padiktuota. Šiuo keliu mes žengsime neatsižiūrėdami į nieką, šiame kelyje niekas mūsų nesulaikys. Nėra paslaptis, kad Vilniaus mieste yra gaivalų, puoselėjančių savotišką, su Lietuvos valstybingumu nesuderinamą, svajones. Nei istorija, nei pastarųjų mūsų tragiški įvykiai jų nepamokė. Jiems aš pareiškiu: **lietuvių tauta nežino kelio atgal ir savo sostinės klausimu ji nesileis į jokių kompromisus.** Ji kviečia visus Lietuvos gyventojus, visas tautines mažumas į bendrą mūsų Tėvynės kūrimo darbą; tačiau jei tas jos kvietimas nebus tinkamai suprastas ar nebus išklaustas, ji pati savo vienos jėgomis nugalės ir šiuos sunkumus, kaip kad ji nemaža jų yra nugalėjusi praeityje.

Ministro pirmininko A. Merkio kalba kelis kartus buvo pertraukta karštu visuomenės pritarimu ir palydėta audringomis ovacijomis.

Vilniaus miesto burmistras K. Stašys išsamioje kalboje apžvelgė Vilniaus lietuvių vestą išsilaisvinimo kovą ir jautriai palietė jos pareikalautas aukas, pabrėždamas, kad šiandien Vilniuje ir jo srityje lietuviai yra šeimininkas. Savo namuose jis tvarkosi ir tvarkysis taip, kaip jam reikalinga ir naudinga. Tačiau Vilniaus krašto laisvę vertina ne tik lietuviai. Ją gerai supranta ir aukštai įvertina visos šio krašto tautinės mažumos, kurios 19 metų kartu su mūsų tautiečiais kentė lenkų smurtą ir nedalią. Vilniaus - Lietuvos sostinės paskirties jokia galia iš mūsų valstybės neįstengs išplėsti, nes lietuvių tauta ir visi mūsų tautinių mažumų žmonės vilnietišką idealą yra giliai įsidėję į širdį. Iš lietuvių krūtinės ji būtų galima išplėsti tikrai su širdimi, tačiau visi vilniečiai tiki, kad išaušęs jiems laisvės rytas niekuomet neužges.

Vilniaus srities tautinių mažumų atstovai savo kalbose dar kartą aiškiai deklaravo savo ištikimumą Lietuvai ir pasižadėjo visur ir visados eiti petys į petį su lietuvių tauta ir tarnauti jos siekimams.

Kalbos palydėtos ilgais valiavimais. Joms pasibaigus, įvyko Šaulių Sąjungos choro koncertas, kuris praėjo su dideliu pasisekimu.

Netrukus Karininkų Ramovėje įvyko Vilniaus karinių organizacijų: atsargos karininkų, savanorių kūrėjų, šaulių, studentų atsargos karininkų ir kt. — susirinkimas, kuriam pirmininkavo krašto apsaugos ministras b. gen. K. Musteikis. Įspūdingą kalbą susirinkime pasakė ministras pirmininkas A. Merkys. Jame dalyvavo vyriausybės nariai ir Vilniaus įgulos karininkai.

Vakare Vilniaus miestas daugelyje vietų buvo skoningai iliuminuotas. Pilkšvą žiemos padangę raižė galingi šviesosvaidžiai. Gatvės buvo pilnos žmonių, kurių giedriuose ir linksmuose veiduose atsispindėjo laisvės šventės džiaugsmas.

Kaune vasario 16 d. rytą namai buvo išdabinti tautinėmis vėliavomis. Iškilmės prasidėjo Archikatedroje-Bazilikoje pamaldomis, kurias laikė Arkivyskupas-Metropolitas J. Skvireckas. Pamaldose dalyvavo Respublikos Prezidentas Antanas Smetona, Seimo pirmininkas inž. K. Šakenis, vyriausybės nariai, kariuomenės vadovybė, svetimų valstybių atstovai, visuomenės veikėjai, organizacijų vėliavos, įgulos kariuomenės dalys ir tūkstančiai tikinčiųjų. Tuo pačiu metu iškilmingos pamaldos įvyko ir kitose bažnyčiose, o taip pat ir kitų tikybų maldų namuose.

Vidudienį minios žmonių susirinko Vytauto Didžiojo muziejaus sodelyje. Atvykus vyriausybės nariams, finansų ministras inž. E. Galvanauskas prie Ne-

žinomojo Kareivio kapo pasakė turiningą kalbą. Apžvelgęs mūsų ilgametės verguvės svarbesnius etapus ir išryškinęs nepriklausomybės atgavimo veiksmus, ministras sustojo prie šiandieninių Lietuvos reikalų ir juos įvertindamas tarė:

— Kilus Europos karui, Lietuva, savo gyvybinių interesų vedama ir realiai, objektyviai įvertindama susidariusią padėtį, padarė viską, kad išliktų karo audros tiesioginiai nepaliesta. Lietuva pasiryžo didžiųjų kariaujančių kaimynų atžvilgiu būti griežtai neutrali. Taip galėjome padaryti tik todėl, kad turime savo nepriklausomą valstybę, kuri įgalina mus savo krašto likimą patiems spręsti. Lietuvos nepriklausomybė apsaugoja mūsų kraštą nuo karo ugnies, mūsų miestai karo nesugriauti, kaimai neišdeginti, gyventojų turtas neišgrobtas, jų gyvybė nenaikinama. Tik nepriklausomybės dėka šiandien neturime savo krašte tūkstančių sužeistų, nematome bado ir epidemijos šmėklos. Taip, nepriklausomybė įgalina mus laikytis neutralumo mūsų santykiuose su kariaujančiomis valstybėmis ir išvengti tiesioginių karo pasekmių. Bet dabartinio milžiniško karo netiesioginių pasekmių negali išvengti joks kraštas, jokia valstybė, ypačiai mažos valstybės. Karas išardė pasaulinį tinklą, prekių ir vertybių judėjimą, jų apyvartą, sunaikina milžiniškus gėrybių kiekius. Lietuva tuo jau pajuto netiesioginę karo pasekmių naštą. Pasunkėjo prekyba su užsieniais. Kai kurių masinio vartojimo prekių sunku gauti. Jos pabrango. Tenka susispausti, atsisakyti nuo kai kurių įprastų dalykų, tenka prisitaikyti prie naujų, sunkesnių gyvenimo sąlygų. Turime įsisąmoninti, kad mūsų ekonominis gyvenimas negalės lengvėti tol, kol Europoje grįš taika. Deja, taikos gražinimas nėra mūsų valioje. Bet mes visi turime būti pasiruošę pakelti visus dabartinius karo eventuales sunkumus, suburti, suderinti mūsų visas jėgas tiems sunkumams nugalėti, ypačiai būti sargyboje mūsų nepriklausomybės, to didžiausio turto, už kurio išlaikymą mes esame atsakingi, kurį turime perduoti nesumažintą ir neišpustėtą ateinančioms kartoms. Mes visi tikime, kad taika grįš ir kad ji atneš naują, daug tikresnę ir daug šviesesnę rytojų visoms laisvoms tautoms. Todėl ir karo pasekmių sunkumus mes lengviau pakelsime, kai žvelgsime į pastovią, ramią, saugią taikos ateitį.

Finansų ministro inž. E. Galvanausko kalbą palydėjo Tautos himnas. Ant Nežinomojo Kareivio kapo buvo sudėti vainikai.

Netrukus Karininkų Ramovėje įvyko organizuotos visuomenės iškilmingas aktas. Į jį atsilankė vyriausybės nariai, seimo atstovai, aukšti karininkai ir visuomenės organizacijos. Aktą pradėjo Šaulių Sąjungos tarybos vicepirmininkas adv. R. Skipitis, kuris savo kalboje iškėlė nepriklausomybės paskirtį ir jos dėka atsiektą mūsų dvasinės ir medžiaginės kultūros pažangą. Istorinių motyvų paskaitą skaitė Dr. Z. Ivinskis.

Vakare didelius susirinkimus Kauno miesto ir priemiesčio salėse suruošė šauliai, jaun lietuviai, pavarininkai, skautai ir kitos organizacijos. Juose buvo skaitomos paskaitos ir atlikta meninė programa. Teatre įvyko lietuviškos operos „Gražinos“ spektaklis.

Vytauto Didžiojo universiteto senatas suruošė atskirą iškilmingą posėdį, kuriame prasmingą kalbą pasakė universiteto rektorius prof. St. Šalkauskis. Šia proga Vytauto Didžiojo universitetas minėjo savo darbo 18 metų sukaktį.

GEDIMINO PILIES PAPĖDĖJE

Dienos liūdnošs ėjo, skausmas upėm plaukė,
Ir žalumą žalių baltindavo šalnos.
O ėia laukė mūsų sesės geltonplaukės,
Laukdamas kentėjo Gedimino kalnas.

Mes dažnai suklaupę meldavom už taiką
Ir tikėjom: grįšim į gimtinę šalį!
Mes dažnai galvojom, kad į kovą laikas,
Kad daugiau pakelti jau žmogus negali...

Ir štai, žiūrīm, žiūrīm ir tikėt nenorim:
Žalių miesto bromų mums vartus atkėlė!
Ir į žygį šventą išžygiavo voros,
Ir suvirpo širdys laimės pasakėlėj.

Tu dabar jau laisvas, Gedimino mieste!
Milijonai saulių visam krašte teka!
Ne veltui ėia vargo marios iškentėta,
Ne veltui nubėgo ir kraujo latakai.

Gedimino sapno, Paneriuos sapnuoto,
Staugš plačiam pasauliui Geležinis Vilkas.
O užburtą pilį, ilgesy liūliuotą,
Saugos dieną, naktį Gedimino pulkas!

J. ltn. RAUGAS

Visame krašte laisvės šventės dieną plevėsavo tautinės vėliavos. Minios žmonių traukė į bažnyčias padėkoti Aukščiausiam už mūsų tautos ir valstybės globą. Po pamaldų daugelyje bažnyčių buvo prikaltos marmurinės lentos su pavardėmis iš tos parapijos ribų kilusių ir nepriklausomybės kovose žuvusių karių, partizanų ir šaulių. Netrukus salėse įvyko visuomenės susirinkimai su paskaitomis, prakalbomis ir koncertai, o vakare — vaidinimai. Ypačiai išpūdingai laisvės šventė buvo atšvėsta Vilniaus srities kaimuose ir miesteliuose.

Užsieniuose vasario 16-oji šiemet rado itin skambaus atgarsio. Įvairių valstybių spauda plačiais straipsniais nagrinėja Lietuvos padėtį ir mūsų nepriklausomojo gyvenimo laimėjimus, reiškia Lietuvai sėkmės šiandieninio audringo gyvenimo kelyje, iškeliamos mūsų tautos savybės ir pabrėžiamas taurus krašto patriotizmas.

Mūsų Baltijos santarvininkės Latvija ir Estija — vasario 16 d. minėjo tikrai nuoširdžiai. Rygoje Lietuvos — Latvių vienybės draugija suruošė didelį aktą, kuriame dalyvavo Latvijos valstybės prezidentas Dr. K. Ulmanis, ministrai, kariuomenės vadovybė, išymūs visuomenės veikėjai ir lietuvių kolonija. Akto metu gražią kalbą pasakė Latvijos visuomeninių reikalų ministras A. Berzinš, o koncertinę dalį atliko mūsų operos dainininkai.

Estijos sostinėje Taline iškilmingojo akto metu kalbą pasakė estų užsienių reikalų ministras prof. K. Piipas. Be to, kalbėjo Lietuvių — Estų draugijos atstovai. Meninę dalį atliko mūsų ir estų dainininkai. Akte dalyvavo Estijos ministrai, aukšti karininkai ir žymūs visuomenininkai.

Berlyne Lietuvos pasiuntinybėje suruoštame priėmime ministras K. Škirpa pasakė kalbą, iškeldamas mūsų visokiariopą pažangą ir nušviesdamas šiandieninę Lietuvos padėtį.

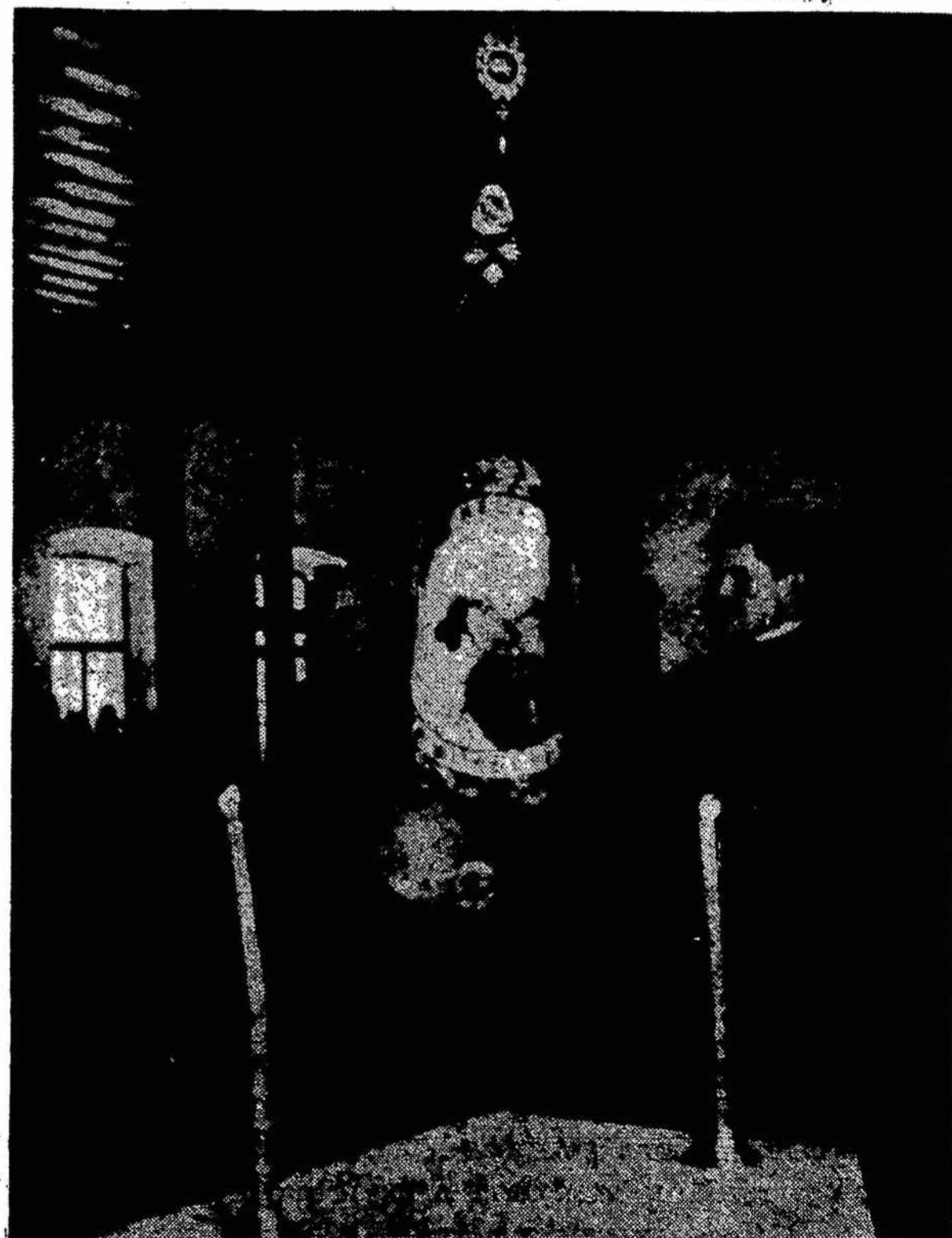
Maskvoje Lietuvos ministrą Dr. L. Natkevičių sveikino SSSR liaudies komisarų tarybos pirmininkas ir užsienių reikalų komisaras V. M. Molotovas su savo pavaduotojais. Mūsų pasiuntinybėje įvyko priėmimas, kuriame dalyvavo SSSR valdžios, mokslo, meno ir spaudos atstovai.

Latvijos, Estijos, Sovietų Sąjungos ir Vokietijos spauda ir radijofonai vasario 16 d. daug vietos skyrė Lietuvai. Apie mūsų tautą ir Tėvynę turiningas paskaitas ir šiltus straipsnius paskelbė išymūs tų šalių politikai, visuomenininkai ir publicistai.

Sveikinimai iš užsienio. Nepriklausomybės šventės proga Respublikos Prezidentui Antanui Smetonai nuoširdžius sveikinimus atsiuntė Latvijos prezidentas Dr. K. Ulmanis, Estijos prezidentas K. Paetsas, Sovietų Sąjungos Aukščiausiojo prezidiumo pirmininkas M. Kalininas, Jungtinių Amerikos Valstybių prezidentas F. D. Ruzveltas, Turkijos prezidentas gen. Inonus ir Argentinos prezidentas R. Ortizas. Mūsų vyriausybę sveikino Vokietijos užsienių reikalų ministras von J. Ribbentropas, SSSR liaudies komisarų tarybos pirmininkas ir užsienių reikalų komisaras V. M. Molotovas, visa eilė kitų valstybių vyriausybių ir Kaune akredituoti svetimų valstybių ministrai. Aukšti valdžios, kariuomenės ir visuomenės pareigonyš gavo daug sveikinimų iš įvairių šalių.

Šiemetinė laisvės šventė visoje Lietuvoje ir užsieniuose praėjo su dideliu pasisekimu, visiems mūsų tautiečiams ir svetimtaučiams palikdama ilgai neišdilstančio išpūdžio. Ji parodė, kad šiandien Lietuva nėra viena sunkiame kovos dėl nepriklausomybės išlaikymo kelyje, bet ji turi nuoširdžių ir ištikimų draugų kitų šalių tarpe, kurios mūsų Tėvynę ir tautą gražiai vertina ir jai nuoširdžiai linki įgyvendinti savo tikslus, troškimus ir uždavinius.

V. Žm.

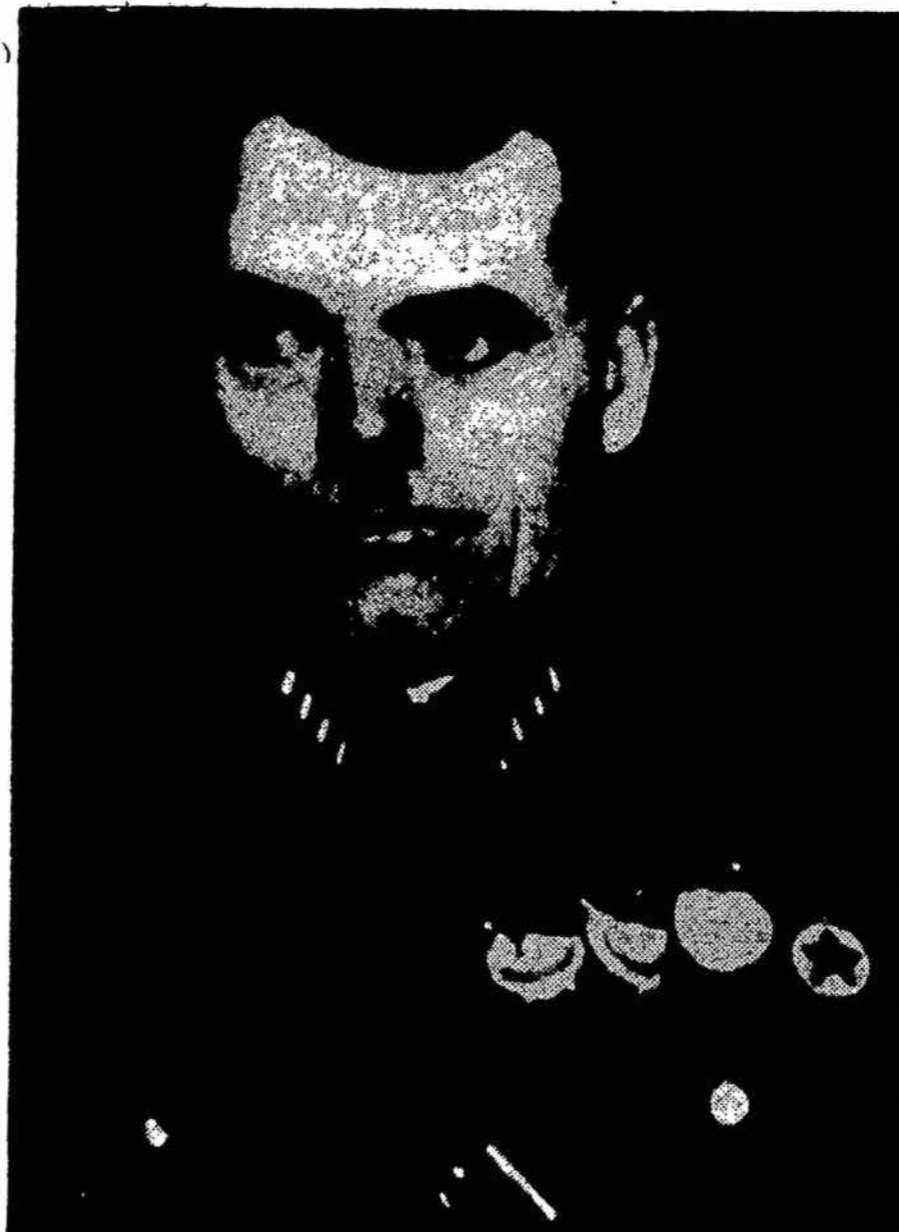

Karių priesaika kėstutėnų pulke

SOVIETŲ SĄJUNGOS KARIUOMENĖS SUKAKTIS

Maršalas VOROŠILOV'AS,
krašto gynimo komisaras

Komandarmas KOVALEV'AS,
Baltgudijos karo apyg. viršininkas

Komdiv. KOROBKOV'AS,
SSSR kar. dalių Lietuvoje vadas

Vasario 23 d. draugiškoji Lietuvai SSSR valstybė mini savo kariuomenės 22 metų sukaktį.

22 metų laikotarpis valstybių gyvenime yra labai trumpas laikas, ypač kada kalbama apie ginkluotų pajėgų sukūrimą, jų parengimą ir pastatymą šalia modernių, turinčių šimtmetines tradicijas, armijų. Raudonoji armija kūrėsi nepaprastu laiku ir nepaprastomis aplinkybėmis. Ji kūrėsi, kovodama su vidaus ir išorės priešais, ji kūrėsi, sugriuvus caristinei Rusijai, kada krašto vietoje dėl Didžiojo karo pėdsakų buvo daug skurdo ir anarchijos. Raudonoji armija kūrėsi iš SSSR tautų noro, kad ji laiduotų joms saugų ir ramų rytojų dirbti ir siekti naujų laimėjimų visose gyvenimo srityse.

Raudonosios armijos sukūrimas ir vėliau jos išlaidymas ir tobulinimas derinamas su visomis SSSR valstybės gyvenimo šakomis, stengiantis, kiek galint, visus išteklius vienodai ir proporcingai skirstyti tarp visų žinybų. Žodžiu, kariuomenės stiprinimas eina lygiagrečiai su visų SSSR gyvenimu ir bendru kultūriniu progresu. Raudonoji armija yra nedaloma viso valstybės kūno dalis; jos dvasia — bendras SSSR tautų balsas: saugotis ir dirbti.

Šių sukaktuvių proga nors trumpai reikėtų paminėti kokių laimėjimų SSSR kariuomenė, o per ją ir visa Sovietų Sąjunga, yra pasiekusi visose gyvenimo srityse.

Pradžioje raudonoji armija tiek skaičiumi, tiek technika buvo, palyginti su šiandienine, menka. Pilietinio karo patyrimai buvo jos pirmoji mokykla, kuri jai nustatė ateities gaires. Apsivaliusi nuo vidaus ir išorinių priešų, raudonoji armija didele energija ir sugebėjimu pradėjo kurti tvirtus savo karinės pajėgos pamatus, galingos aviacijos ir šarvuotų ginklų pavidalę. Įsteigiama visa eilė naujų fabričių, surandami ir eksploatuojami nauji žaliavų šaltiniai ir gamybos tempas kasmet didėja. Karo pramonės laimėjimai (ypač lėktuvų ir auto mašinų statybos srityje) greit persimeta į viešąjį valstybės gyvenimą, todėl plačiai išsivysto auto ir orinis susisiekimas.

Aviacija panaudojama ir moksliniam darbui. Tai patvirtina sovietų lakūnų Čkalovo, Baidukovo ir Bebiakovo oro kelionės su „ANT-25“, didieji istorinės reikšmės Levenevskio ir Molokovo skridimai, be to, Kokinakis, Aleksiejevas, Jumaševs, Miuchtinas ir kiti. Savo gabių lakūnų ir gerų mašinų dėka, SSSR davė daug autentiškos medžiagos mokslui apie šiaurės ašigalio sritis bei stratosferą.

Sovietų Sąjungos karo ir prekybos laivynas taip pat daro didelį progresą ir atrodo, kad šioje srityje pasiektus techninius laimėjimus tuojau pritaiko naujiems tyrinėjimams bei moksliniam darbui.

Mums plačiai yra žinomi „Čeluskino“ ir „Sedovo“ laivų žygiai tirti šiaurės Ledinuotojo vandenyno sunkiai pasiekiamas sritis. Jų pasiryžimas ir nuopelnai visuomet bus minimi mokslo istorijoje.

Sausumos kariuomenė taip pat yra sustiprėjusi ne tik skaičiumi, bet ir kokybiškai. Savo sukurtos karo mokyklos ir karo akademijos parengia gausingus kadrus vadų, o atlieką karinę prievolę vyrai jau yra savo eros ir savo režimo išauklėti žmonės, kurie jau nebeatmena caristinės Rusijos palaikų.

Baigiant reikia paminėti, kad SSSR ir jos galinga kariuomenė mums lietuviams yra parodžiusi ypatingą draugiškumą, mūsų reikalų ir mums padarytų skriaudų gilų supratimą ir atjautimą. SSSR pirmoji pripažino nepriklausomą Lietuvos valstybę su sostine Vilniumi. Ji giliai atjautė mūsų liūdesį 1920 metais lenkams pagrobus dalį Lietuvos teritorijos ir sostinę Vilnių. Tos mums lenkų padarytos skriaudos ji neužmiršo iki paskutiniųjų laikų ir Vilniaus klausime visur mus rėmė. 1939 m. rudenį žlugus Lenkijos valstybei, SSSR vyriausybė, gerbdama senas sutartis ir pasižadėjimus, atitaisė mums padarytą skriaudą ir grąžino mūsų amžinąją sostinę.

Dabar, gyvendami betarpėje kaimynystėje, pasveikinkime savo didžiojo kaimyno kariuomenę, mininčią savo gyvavimo 22 metines ir palinkėkime jai laimingos ir garbingos ateities.

ESTIJOS NEPRIKLAUSOMYBĖS ŠVENTĖ

Mūsų vaizduotėje tebesant gyviems vasario 16 d. iškilmių reginiam ir aussy tebeskambant savosios šventės aidams, štai minime savo šiaurinės santarvininkės Estijos nepriklausomybės paskelbimo 22 metų sukaktį. Estija tik viena savaitė vėliau už Lietuvą paskelbė savo nepriklausomybę, tačiau tas jokio skirtumo ir žymesnės praktiškos reikšmės neturi. Abiejų valstybių laisvė atgijo ant Didžiojo karo griuvėsių. Lietuva ir Estija rado tas pačias politines sąlygas ir vienodus išorinius pavojus, kuriuos abi tautos turėjo įveikti savo jėgomis. Estijos nepriklausomybė virto tikrove tik kautynių laukuose. Iš trijų Baltijos valstybių Estija savo teritorija ir gyventojų skaičiumi yra mažiausia, bet ji pakėlė nuostolingiausias ir kruviausias išsivadavimo kovas. Nepriklausomybės karas iš estų tautos pareikalavo tokių aukų: 2.062 nukauti, 1.388 mirę nuo žaizdų ir 10.105 sužeisti. Pinigais tas karas jiems kaštavo 110 milijonų aukso frankų, kuriuos Estijai paskolino Suomija, Prancūzija, Anglija ir Jungtinės Amerikos Valstybės.

Estijos nepriklausomybės karas sujungė visas estų etnografines žemes. Mūsų šiaurinė santarvininkė liko teritoriškai soti ir patenkinta, kas tuoju sudarė sąlygas jai sunormuoti santykius su savo kaimynais. O tie santykiai per 22 metus visą laiką buvo geri ir draugiški. Ypačiai nuoširdžiai santykiuoja estai su lietuviais ir latviais.

Baltijos valstybės teisingai supranta, kad jų interesai daug kur yra tie patys, todėl juos tarptautinėje plotmėje visiems trims kraštams tenka ginti bendromis jėgomis. Iš šito supratimo 1934 m. rugsėjo 12 d. gimė Baltijos santarvės sutartis, kuri šiandien sudaro Lietuvos, Latvijos ir Estijos politinio santykiavimo pagrindą. Santarvės sutartis apima visų trijų kraštų politinį ir ekonominį bendradarbiavimą, kas ypačiai svarbu šiais karo metais, kada didžiųjų valstybių griežtai vykdoma blokada sutrikdė nusistovėjusią Baltijos valstybių užsienių prekybos sistemą ir uždarė kelius į štų kraštų turėtas senas talpias rinkas.

Per pastaruosius metus Estija išgyveno kelis rimtus įvykius, kurie tačiau nėra būdingi vien estams. Maždaug tuos pačius reiškinius teko išgyventi ir kitoms dviem Baltijos valstybėms. Iš jų tenka paminėti Europos karui prasidėjus paskelbtą Estijos neutralumą, jos santykių su Sovietų Sąjungą sunormavimą naujais pagrindais ir volkečių išsikraustymą iš estų žemės. Vienerių metų bėgyje tai daug išgyventa. Bet šiandien Europos politinė filma bėga tokiu greitumu, kad šitie visi įvykiai sudaro, rodos, natūralius reiškinius ir tokias pasėkas, kurios dabartinių laikų akimis žiūrint yra geriausios.

Tuo metu, kai Baltijos tautos jau buvo atgijusios iš tautinio miego, tarp estų ir lietuvių viešpatavo vieni kitų nuoširdus supratimas. Lietuvių tautos atgijimo vada visokiomis progomis rėmė estų kultūrinę ir tautinę iniciatyvą, lygiai kaip tą patį estai darydavo mūsų atžvilgiu. Todėl netenka stebėtis, kad kai lietuvių ir estų tautos atgavo savo politinę nepriklausomybę, jų santykiai buvo plačiai ir giliai išsiskynę.

Nepriklausomojo gyvenimo metais abiejų tautų kultūrinės organizacijos ir įstaigos ėmėsi žygių gilinti ir vystyti Lietuvos ir Estijos santykius, kad jie iš tiesų

užimtų tą vietą, kurion mūsų tautas pastatė geopolitika ir bendri interesai. Šiandien matome, kad šitos kultūrininkų pastangos davė itin gražių vaisių. Jos išsivystė ligi to, jog Baltijos valstybės ėmė vesti vienodą užsienio politiką ir derinti savo kraštų ekonominį gyvenimą.

Estijos Respublikos Prezidentas K. PÄTS

Tačiau tai nėra dar galutinis santykių išbujojimo taškas. Visoms trims Baltijos tautoms reikia jungti savo realias jėgas, kad būtų galima efektingiau atremti kiekvieną užsimojimą, siekiantį į mūsų tautų žemes atnešti nelaisvę ir nedalią. Mintis nėra nauja, ji nekartą buvo reikšta Baltijos tautų kongresuose ir, atrodo, visiškai įmanoma reanžuoti.

Lietuvos ir Estijos kariuomenės ir karinių organizacijų santykiavimas yra gerokai pažengęs į priekį. Ypačiai gyvi santykiai yra tarp mūsų ir estų šaulių. Šia kryptimi tenka energingai dirbti ir ateityje, nes Baltijos tautos turi gerai įsisąmoninti, kad jų pagrindinė jėga ir galia glūdi ne kažin kur kitur, o tik jų pačių vienybėje ir bendrame interesų supratime.

Estų tauta, laimingai išgyvenusi savo nepriklausomybės 22 metus, šiandien iškilmingai švenčia Laisvės šventę. Plevėsuojančios estų vėliavos liūdnia mūsų šiaurinės santarvininkės džiaugsmą ir ateities skaidrias viltis. Ji kupina tikėjimo ir energijos žengia į ateitį, siekdama, kad toji ateitis būtų šviesi ir visiškai patenkinti estų tautos valstybinius ir tautinius siekimus. Sveikindami šiaurinę santarvininkę ir estų tautą jos didžiosios šventės išvakarėmis, nuoširdžiai norime jai gero ir gražios ateities. Tegyvuoja estų tauta! Tegyvuoja Estija!

J. S.

Mūsų savanorių suvažiavimas Vilniuje

Istorinės pirmosios mūsų Nepriklausomybės šventės — Vasario 16-sios — Vilniuje proga, vasario 16—17 d. Vilniuje įvyko Lietuvos Kariuomenės Kūrėjų Savanorių Sąjungos skyrių atstovų metinis suvažiavimas.

Senieji Nepriklausomybės kovų veteranai vėl grįžo į senąjį Gedimino miestą. Susirinko pasidžiaugti laisvosios Lietuvos laimėjimais ir susikaupti gimtojo krašto ateičiai. Pirmąjį kartą susirinko į atgautąją mūsų amžinąją sostinę Vilnių, dėl kurio tiek daug buvo kovota, ir iš kurio skaudžiai sužeistomis širdimis daugeliui teko trauktis tragiškąjį 1920 m. rudenį. Savanorių kūrėjų atstovai taip pat sostinėn susirinko ir tam, kad vieningai aptartų savo sąjungos aktualiuosius reikalus.

Nepriklausomybės šventės dieną savanoriai kūrėjai organizuoti, su skyrių vėliavomis, dalyvavo visose bendroje nepriklausomybės šventės iškilmėse.

Vasario 16 d. vakare Vilniaus Prekybos ir Pramonės Rūmuose prasidėjo suvažiavimo dalyvių iškilmingas posėdis su menine dalimi. Posėdyje dalyvavo ministras pirmininkas A. Merkys, min. pirm. pav. K. Bizauskas, krašto apsaugos ministras b. gen. Musteikis, vidaus reikalų ministras b. gen. Skučas, žemės ūkio ministras J. Audėnas, Vilniaus rinktinės vadas b. gen. Černius, Martynas Jankus, Šaulių Sąjungos vadas plk. Saladžius ir kt. Iškilmingą posėdį atidarė Savanorių Sąjungos vicepirmininkas ats. plk. ltn. Gužas. Į iškilmingojo posėdžio dalyvius žodį tarė ministras pirmininkas A. Merkys, kuris, priminęs savanoriams 1918 — 1920 metus, pabrėžė, kad jei Tėvynė vėl pašauktų prie ginklo, tai savanoriai vėl visiems šviestų savo pavyzdžiu.

Po kalbos, ministras pirmininkas naujam savanorių kūrėjų Vilniaus skyriui įteikė vėliavą. Žodžiu savanorius sveikino: Krašto apsaugos ministras b. gen. Musteikis, pirmūnų s-gos vicepirmininkas plk. Byla, Martynas Jankus, Šaulių S-gos vadas plk. Saladžius, Karo Invalidų S-gos dim. kpt. Stanaitis. Raštu suvažiavimą sveikino: Seimo pirmininkas inž. K. Šakenis, arkivyskupas Pranciškus Karevičius, kariuomenės vadas b. gen. St. Raštikis, l. e. kariuomenės vado pareigas d. gen. V. Vitkauskas, d. gen. Bulota, Lietuvos nepaprastasis pasiuntinys ir įgaliojotas ministras Vokietijai K. Škirpa, dr. J. Šliūpas, A. Mačiuika, Lietuvos Skautų Sąjunga ir Gargždų visuomenė.

Apie s-gos veiklą nuo pat pradžios žinių ir minčių vaizdžiai pateikė s-gos vicepirmininkas ats. plk. ltn. Gužas, pabrėždamas, kad savanoriai kūrėjai visuomet sielojosi gyvaisiais tautos ir valstybės reikalais, nuolatos budėdami laisvosios Tėvynės nepriklausomybės sargyboje. Visi aukštųjų svečių ir valstybės bei kariuomenės vadovybės vyrų sveikinimai ir ats. plk. ltn. Gužo pranešimas buvo palydėti nuoširdžiomis ovacijomis. Ypač entuziastiškai ir ilgai trukusiomis ovacijomis buvo palydėtas kariuomenės vado b. gen. St. Raštikio sveikinimas.

Iškilmingojo posėdžio meninę dalį atliko kariūnų choras, atskirai ir drauge su gediminėnu orkestru, padainuodamas keletą gražių lietuviškų karinių dainų. Naujoviškosios ir ypač pirmųjų nepriklausomybės kovų dienų kariūnų choro dainos daugeliui savanorių tiesiog spauste spaudė džiaugsmo ašaras. Pasibaigus posėdžiui, įvyko bendras savanorių pobūvis, kuriuo metu nuotaikingą kalbą pasakė vidaus reikalų ministras b. gen. K. Skučas.

Vasario 17 d. prasidėjo darbo posėdis. Į darbo prezidiumą buvo pakviesti: Seimo atst. K. Andrašiūnas — pirm., ats. plk. Mīlašius, dim. mjr. Petkevičius ir sav. kūr. Vaišnora, į sekretoriatą: A. Kažukauskas, J. Jonikas ir Kaminskas. Centro valdybos vardu pranešimą padarė Seimo ats. J. Viliušis, pageidaujamas, kad daugiau savanorių stotų į Sąjungą ir nušviestas naujojo savanorių įstatymo būklę. Revizijos Komisijos pranešimą padarė sav. kūr. Girskis. Garbės Teismo—Petras Ruseckas. Po pranešimo į savanorių skyrių atstovų posėdį atvyko min. pirm. pavaduotojas K. Bizauskas, kuris padarė labai išsamų pranešimą apie aktualiuosius Vilniaus miesto ir jo srities reikalus. Suvažiavimo dalyviai iškėlė visą eilę aktualių klausimų.

Savanorių Kūrėjų S-gos skyrių atstovų suvažiavimą pasveikino: Respublikos Prezidentą, ministrą pirmininką, Seimo pirmininką, min. pirm. pavaduotoją, krašto apsaugos, vidaus reikalų ir žemės ūkio ministrus, min. Škirpą, arkiv. Pr. Karevičių, kariuomenės vadą, S-gos garbės narius ir kt.

Į naująją S-gos Centro valdybą išrinkti: ats. plk. ltn. P. Gužas, J. Kalnėnas, dim. plk. A. Mačiuika, dim. mjr. P. Ruseckas, dim. mjr. K. Petkevičius, ats. mjr. J. Pyragius, ats. kpt.

M. Gaidelis, ats. kpt. J. Kiaunis, ats. ltn. K. Matulevičius, ats. ltn. J. Viliušis, ats. j. ltn. A. Sliesoraitis, J. Kareckas, F. Niaura, J. Narbutas ir J. Liepinaitis. Revizijos komisijon: Ks. Andrašiūnas, V. Girskis ir St. Tomkevičius. Garbės teisman: gen. J. Bulota, P. Ruseckas ir ats. psk. St. Butkus.

KARO LIGONINĖS PADĖKA. Vasario 16 d., švenčiant Lietuvos Nepriklausomybės šventę, K. M. Šeimų Birutininkių Draugijos Kariams Ligoniams Globoti sekcijos valdyba aplankė gulinčius Karo Ligoninėje silpnus ligonius ir suteikė jiems dovanų. Šaulių Moterų Pūtvio būrio choras, p. Kuginienės vadovaujamas, koncertavo Karo Ligoninėje. Per pamaldas p. Kaspariūnaitė, chorui pritariant, sugiedojo „Ave Marija“. 12½ val. ligoninės būstinėse minėtas choras padainavo keletą dainų. Poetė p. Grigaitytė paskaitė šiai dienai pritaikytą keletą savo eilėraščių. Be to, p. Valeška pagriežė akordionu, p. Kuginienei pritariant smuiku, keletą dalykelių. Pabaigai to paties būrio šaulių moterų stygų orkestrėlis pagriežė keletą liaudies dainelių ir kitų kūrinių. Ligoniai atsidėję klausėsi koncerto. Chorui ir orkestrui prisėjo net kelis kūrinius pakartoti. Katučių plojimui nebuvo galo. Už tokį pasišventimą ligonių labai Birutininkių Kariams Ligoniams Globoti Sekcijos valdybai, koncerto dalyvėms ir jo organizatorei p. Kuginienei savo ir ligonių vardu ligoninės viršininkas nuoširdžiai dėkoja.

NAUJOKŲ IŠLEISTUVĖS KUD. NAUMIESTYJE. L. K. J. „Pavasario“ vyrų kuopa vasario 18 d. suruošė pavasarininkų vyrų, išvykstančių į kariuomenę, išleistuves. Iškilmingame posėdyje - susirinkime išvykstantieji 4 naujokai buvo pakviesti į garbės prezidiumą, kuriems atsisveikinimo kalbas pasakė mergaičių p-kių vardu p-lė Petrė Matulaitytė, o vyrų p-kas Justinas Dorėlaitis, rajono p-kas J. Daugėla ir dvasios vadas kun. P. Grablinas. Visi naujokams linkėjo būti gerais kariais.

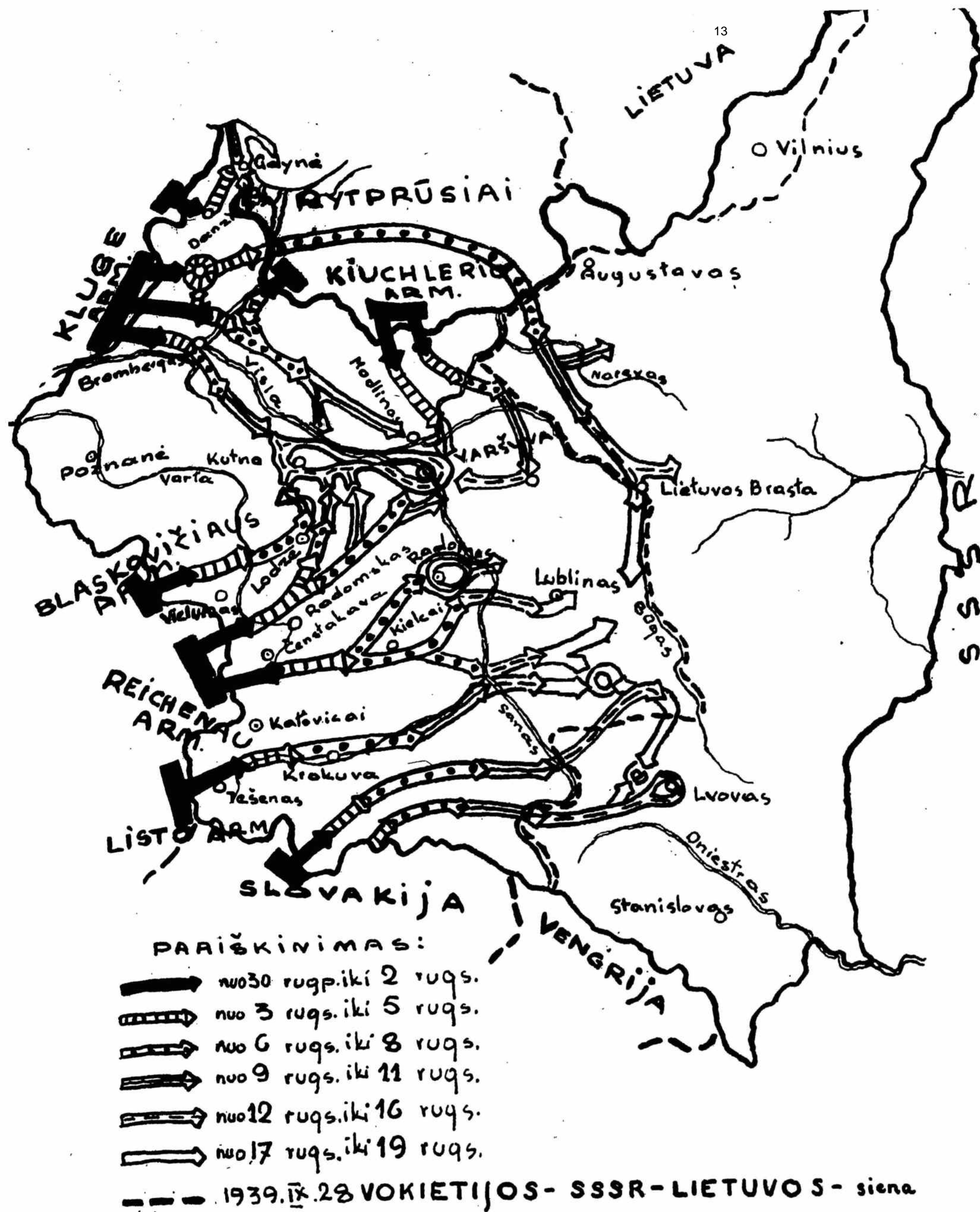
Visi naujokai su džiaugsmu laukia tos dienos, kada galės stoti į Lietuvos gynėjų eiles. Išėjo šie pavasarininkai vyrai: Vincas Kareiva, Juozas Grigaitis, J. Kemeža ir P. Krikščiūnas.

J. D-la

Išleidžiamieji Kud. Naumiesčio naujokai su juos palydinčiais pavasarininkais

DOMISI KARIUOMENĖS PUSVALANDŽIAIS. Daugumas Subačiaus stoties miestelio ir apylinkės gyventojų turi radijo imtuvus, todėl šventadieniais, ypač sekmadieniais, neturį gausiai renkasi pas turinčiuosius ir atidžiai klausosi popietinės programos. Klausytojai, ypač jaunimas, labiausiai domisi „Kariuomenės pusvalandžiais“, kuriuos kiekvieną kartą su dėmesiu ir pasitenkinimu išklauso.

18 dienų vokiečių armijos puolimas

Vokiečių spaudos žiniomis („Schlag nach Schlag“, Berlin, 1939), Lenkijos vyriausybės vyrai galvojo, kad, įvykus ginkluotam konfliktui, Lenkija kariaus ne viena. Vokiečių-lenkų karo atveju jų buvo tikimasi, kad didesnė dalis vokiečių kariuomenės bus sutelkta Vakarų fronte, kad galėtų atlaikyti lenkų santarvinių staigų puolimą.

Po Didžiojo karo Lenkijos, kaip didelės valstybės, kariuomenė buvo mokoma puolamojo pobūdžio veiksmų. Kariuomenės aprūpinimo ir ginklavimo reikalams buvo išleidžiamos didžiulės sumos.

Paskelbus Lenkijoje mobilizaciją, buvo ruošiami puolamiesiems veiksams. Pirmiausia turėjo būti užimti Rytprūsiai. Tam tikslui buvo vykdomi šie kariuomenės sutelkimai: 1) armija, kuri buvo į šiaurę nuo Varšuvos, buvo numatoma puolamiesiems veiksams į Rytprūsius ir kartu, esant reikalui, sulaukyti vokiečių kariuomenės veržimasi iš šiaurės link Varšuvos. Koridoriuje esančios armijos uždavinys buvo užimti laisvąjį Dancigo miestą, užtvirti vokiečių kariuomenės veržimasi į rytus ir kartu saugoti šiaurinės lenkų armijos, puolančios Rytprūsius, kairįjį sparną.

Poznanės apylinkėse buvo telkiama daug stipresnė ir didesnė armija, kuriai buvo statomas uždavinys, — tuo atveju, jei vokiečiai pultų koridorių, pulti juos iš sparno. Be to, šiai armijai buvo duodamas kitas uždavinys — padėti puolančiam nuo jos į pietus armijai. Poznanės armijai, dėl savo centrinės padė-

ties, grėse vokiečių kariuomenės sparnams, jei ji pultų iš Pomeranijos ar aukštosios Silezijos.

Lenkų pietų armija, kuri buvo sutelkta Krokuvos ir Lvovo apylinkėse, pagal lenkų karo vadovybės samprotavimus, buvo pakankamai stipri ginti ir saugoti Lenkijos pramoningąsias sritis. Plečiantis operacijoms, ši armija galėjo būti panaudota kaip paspartis kitoms armijoms; taip pat, esant reikalui, galėjo pulti pramoningąsias vokiečių aukštosios Silezijos vietas.

Iš antros pusės — vokiečių kariuomenės tikslas buvo puolamasis. Pradinis operacijų tikslas buvo susijungti su Rytprūsiais, apsupti Lenkijos kariuomenę, sutelktą Vislos išlinkime (Poznanės arm.). Toliau, supant iš šiaurės ir pietų, užkirsti lenkų kariuomenės atitraukimą Vislos ir Sano upių kryptyje. Tam tikslui vokiečių kariuomenės vadas gen. Brauchitčas (kariuomenės štabo viršininkas — art. gen. Halderis) sudarė 2 pagrindines kariuomenės grupes: pietinę ir šiaurinę.

Pietinei kariuomenės grupei vadovavo gen. plk. Rundštetas (v. Rundstedt), grupės štabo viršininkas — gen. ltn. Manšteinas (v. Manstein). Pietinę grupę sudarė 3 armijos: gen. plk. Listo (List) armija, art. gen. Reichenau armija ir gen. Blaskovičiaus (Blaskowitz) armija.

Šiaurinei grupei vadovavo gen. plk. Bokas (v. Bock), jo grupės štabo v-kas — gen. ltn. Zalmutas (v. Salmuth). Šiaurinę armiją sudarė 2 armijos: art. gen. Klugės (v. Kluge) armija ir art. gen. Kiuchlerio (v. Kuechler) armija.

Pietinės grupės uždavinys buvo pulti bendra šiaurės-rytų kryptimi link Vislos. Gen. Reichenau armijai, sutelktai Kreuzburgo (Kreuzburg) apylinkėse, duodamas dvigubas uždavinys — supti Lenkijos sostinę iš pietų-

rytų, puolant kartu turinčias karinės vertės Lenkijos sritis (Kielcus, Rodomą, Liubliną). Gen. Listo armijai buvo duotas uždavinys, puolant koncentriškai iš aukštosios Silezijos ir Slovakijos, supti lenkų pietinės kariuomenės dalinius ir užkirsti kelią atitraukti į rytus. Gen. Reichenau armijos kairiajam sparnui apsaugoti išstumiama gen. Blaskovičiaus armija, kuri sutelkiama į rytus nuo Breslau. Be to, šiai armijai įsakyta pulti bendra kryptimi link Varšuvos, supant lenkų Poznanės armiją iš pietų.

Šiaurinės grupės bendras uždavinys — supti lenkų jėgas iš šiaurės ir susiliesti su vokiečių pietinės grupės kariuomene. Tuo būdu gen. Klugei buvo įsakyta kuo trumpiausiu keliu perkirsti koridorių ir susiliesti su Rytprusių jėgomis. Toliau, pulti abipus Vislos link Varšuvos, tuo būdu uždariant Poznanės armijos apsupimo puslankį. Šiaurinės grupės art. gen. Kiuchleriui buvo duotas uždavinys, kertant Būgo upę, supti Varšuvą iš šiaurės-rytų ir susiliesti su Reichenau armija.

Plečiantis operacijoms Lenkijoje, traukiantis lenkų kariuomenei už Vislos, buvo duotas vokiečių kariuomenei įsakymas (gen. Klugės ir gen. Listo arm.) užkirsti lenkų kariuomenės atitraukimą atgal Narevo—Būgo—Sanos upių linijoje.

Praslinkus 8 dienoms nuo vokiečių įsiveržimo pradžios, buvo suduotas lenkų kariuomenei lemiamas smūgis. Gen. Reichenau ir gen. Klugės armijos užtvėrė lenkų kariuomenę Poznanės apylinkėse, tuo būdu iš dalies nulemdamos lenkų armijos žlugimą. Be atodairos puolant aviacijai ir motorizuotiems vokiečių daliniams, lenkų kariuomenė nespėjo atsitraukti į patogesnę gynimosi pozicijas, esančias Vislos—Sano upių linijoje; buvo apsupama ir išstomoma divizionais sunaikinama. Pagaliau, Varšuvos paėmimas ir buvo vokiečių armijos 18 dienų puolimo užbaigimas.

Staubo žemė

(Žiūr. „Kario“ Nr. 7)

— Jie išnyko miške. Mes ieškojom, bet niekur jo neradom. Manėm, kad jį nušaus. Bet ne, nusivežė. Višiskai išnyko.

Gailius minutę tyli, žiūrėdamas į baltą ilgų metų tarnyboj nudilusio stalo paviršių. Svirplys dar daugiau sugriežia savo dainelę, nes dabar nuostabiai kambaryj tylu.

Vadas atsistoja. Jis meta po žvilgsnį į kiekvieną.

— Už kirtį kirčiu! — pasako jis ir visi pajaučia kažkokį drebinantį šaltį. — Kas nenori, tas gali likti, o kas eina su manimi, tuoj išeiti. Aš jiems atiduosiu, kas priklauso...

Jis apsisuka ir išeina iš trobos. Paskui jį kiti. Viduje lieka tik senis šeimininkas, kuris trinktelėja kumštimi.

— Lenkai savo gaus? Jie pamatys dabar mūsų ranką. Motin, — kreipias į moteriškę, norinčią ašarą braukti. — Ką tu čia dabar. Jei kojas pavilkčiau ir aš su jais... Perdaug jau kirminai širdį išgraužė. Nutraukt tą kilpą, kurią ponas mums ant galvos bruka...

O pamiškėj, puikią, šviesią naktį, liejantis iš miško šiltai srovei, o nuo pievų kylant pūkinei miglai, Gailius, į neutralę zoną atėjęs vadas iš nežinios, išdėsto savo planą, kurį reik tuoj vykdyti.

— Šią nakt priešui smogsim tiesiog širdin!

Smūgis į širdį

Vidurnaktis. Mėnulis šalta šviesa palydi žmogų, kuris pasirodo iš sodo pusės ir prislenka prie žemo, kažkada baltomis sienomis buvusio namo. Tris kartus į stiklą krumpliais. Paskui valandėlė laukimo. Vėl tris kartus į stiklą.

Išsigandusi, susivėlusį galva pasirodo viduje. Paskui tylūs žingsniai ir liūdnai nakties tylumoje gurgtelėja durys. Baltas vyriškis išlenda ir šnabžda:

— ...Kapitonas išvykęs Vilniun. Šiandien mačiau dvarininkus vėl atvažiuojant į rūmus.

— Yra sargyba ar partizanų?

— Prie dvaro durų. Ir daržinėj kiti miega. Aš dešimt jų suskaičiau.

Atėjęs iš nakties galvoja. O paskui:

— Turite žibintą?

— Yra... Ar reikia jums? Tuoju...

Išneša žibintą. Virpančiom rankom atiduoda.

— Ką jūs darysite. Tik, dėl Dievo brangiausio, nepražūkit. Ant jūsų čia baisiai įtūžė.

— Jie rytoj mane minės geru žodžiu — pašaipiai nusijuokia vyriškis. — Užsidaryk ir nežiūrėk laukan.

Jis dingsta tarp medžių.

Mažam šilėlyj, kuriame taip kvepia jaunas miškas, ginkluoti vyrai jau laukia Gailiaus. Trumpi ir greiti įsakymai. Dabar jis turi aštuoniolika žmonių. 12 vyrų iš apylinkės, 6 iš Vilniaus moksleiviai ir tarnautojai.

— Be šautuvų lieka čia ir laiko paruošę granatas. Jei mes būsimė atmušti ir turėsime trauktis, iššoksime ir mesite jas pirmyn. Nuo dvaro rūmų visi kiti keliu link raisto. Ir aplink pro ežerą į Griuvėsių mišką. Ten, kur visada. Granatas mest, kai pamatysit mano baltą raketą.

— Auguli, — pašaukia jis. — Imk mano revolvėrį. Aš turiu vieną ir jo užteks. O dabar su manimi.

... Už kirtį kirčiu...

Dar ir dar jis kalba. Kiekvienas gauna savo pareigą ir savo vietą. Viskas trumpai ir aiškiai. Jokių nereikalingų smulkmenų ir tuščių žodžių.

— Kai aš sušvilpsiu — Nomeika pas mane. Klausykite.

Gailius nueina pirmyn, dangstydamasis medžiais. Užpakalyj jo Augulis ir mažiukas Nomeika, išsitempę ir pasiruošę milžino smūgiu šveist kiekvienam.

— Laukite manęs prie kumetyno namo. Aš pamuosiu žiburiu.

Tamsiam namo šešėlyj jie sustoja. Gailius paieško po kišenius ir išima degtukų dėžutę.

— Arčiau. Kad ugnį pridengtumėm.

Ir jis brūkstelėja degtuką.

— Ką darote? — suniurna Augulis.

Nieko nesakydamas Gailius uždega žibintą. Geltonas šviesos ratas apšviečia jų kojas ir apskritą žemės plotelį.

— Aš su žibintu padarysiu ratą ore. Tada pas mane. Laukite čia...

Ir Gailius dabar išeina iš už kampo. Jo rankose švytuoja žiburys. Lyg klajoklė liepsnelė raiste.

Jis švilpauja ir eina vis tolyn. Šviesa darosi vis mažesnė.

Nomeika sunkiai alsuoja:

— Jis lenda tarp dantų. Ar mums nereik eiti jam padėti?

— Ne! — Augulis, nors pats priblokštas netikėjimu tokio akiplėšiško, bet stovi vietoj. — Jis žino, ką daro.

Gailiaus rankoj siūbuoja žibintas, o jis švilpauja kažkokią melodiją. Ir eina tiesiai link klojimo, kur miega visa gauja lenkų partizanų.

Iškilminga vakarienė

Vienarankis poručnikas greitai žingsniu pereina kambarį. Prie stalo visi seni mūsų pažįstami. Dideliais, poetiškais plaukais ir žudiko akimis ponas Jurgis Strazdovskis, pirmojo neutralės zonos smogiamojo būrio viršininkas. Šalia jo žieduotomis rankomis ir nūvytusi nuo lėbavimo veidu dvarininkas Gorskis. Priešais su sidabru papuošta pypke nesiskiria Baranovskis.

Poručnikas Marčynskis vėl pereina kambarį skersai ir kalba greit ir daug. — Aš parašiau laišką į Vilnių kapitonui Haidai. Rytoj rytą jo galima laukti čia... Tai genialus mūsų vadas. Piktadarių gaują jis lengva ranka išardė per vieną dieną. Mums dabar belieka sunaikinti tą patį vyriausiąjį inspiratorių ir kurstytoją... Tada mes čia padėties viešpačiai.

Vienarankis dvaro ponas garsiai subeldžia krumpliais stalan.

Baltomis pirštinėmis tarnas įbėga ir nusilenkia.

— Viršilai ir puskarininkui davei valgyti?

— Taip, pone. Jie ką tik baigė. O trečiajam, pone?

— Kam? — Marčynskis užsidega. — Tam banditui?! Kad jis nesulauktų, kad mano dvaras jį penėtų. Rytoj jis varnas maitins...

Paskui poručnikas skersai pažiūri į tarną. Ar jis ištikimas, jei su tokiomis mintimis vaikščioja.

— Mūsų stalas paruoštas?

— Taip, pone.

Dvaro šeimininkas, šypsodamasis, rodo savo svečiams.

— Tardymo posėdį pradėsime po vakarienės. O dabar prašau prie mažučio užkandžio.

Gretimas kambarys gausiai nušviestas žvakių šietyno. Šviesa šokinėja ir spindi tarp lėkščių ir stiklų. Lydeka, žalumynais papuošta ir paskendusiosose, išdėdžiai guli viduryje stalo, o iš šono jai sargybą atlieka baltojo prancūzinio vyno bonkos.

— Sėskite, mano ponai.

O paskui Marčynskis greit komanduoja tarnui:

— Buterbrodėliai su juodąja ikra... Lydeka...

Paskui šaldyta forelė. Vyną pakeisti — Lambjo, Šapelje raudonasis ir Rinaldini kartusis... Po užkandžio kurpakas! Bet žiūrėk, kad būtų kaip nuo ugnies nuimtos... Kavą ir likerį pastatyk darbo kabinete. Greit!

Daug kartų kilo dvaro ponų rankose taurės. Žodžiai ir mintys pynėsi su džiūgesiu, kad neutralės zonos lietuvių partizanų būrys — tas siaubas visų tų išsikvėpinusių ir nuo amžių bajorų vardus nešiojusių širdyje ir kraujuje, jau beveik išardytas. Raudžiukas Jonas, apie kurį buvo tiek kalbėta ir kurį jie prakeikė daugiau kartų, kaip šventasis nuodėmės, šiandien bus teisiamas. Ryt ar poryt ateis ir kitų eilė. Jų valia bus čia, šioje žemėje, ir toliau, nes ar ne taip lėmė ilgi amžiai ir pačio Dievo duotas įstatymas aukštajam luomui būti šeimininkais ir valdovais.

— Už galingą, nedalomą Lenkiją!

— Už Lenkiją, kuri bus pirmoji pasaulyje.

— Už Kongreso Lenkiją. Už mocarstvą, didžiausią Europos centre...

Užpuolimas prasideda

Dar keliolika Gailiaus žingsnių prie klojimo. Iš jo lūpų vis nedingsta paprastos liaudies dainelės melodija. Ką sumanė tas žmogus ir ar jis nežinojo, kad ten jų yra daugiau dešimties, kurių kiekvienas turi ginklą ir šovinių kiek tik reikia.

Už kumečių namo vilnietis Augulis ir stiprusis Nomeika ištemptais vyzdžiais žiūri į nakties tamsą, kurioje išnyko jų didysis ir nepabauginamas vadas.

Gailius gerai žino, kaip čia išdėstyti visi trobesiai. Apie tai jis ne vieną valandą kalbėjosi ir tarėsi su palankiais jam dvaro kumečiais, tais vargšais žmonėmis, kurie čia jautėsi menkesni už kelio akmenėlius.

— Kas ten? — šūktelėjo iš tamsos storas, lenkiškas balsas. Girdėti, kaip barkštelėjo karinio šautuvo spyna ir šovinys įstumiamas vamzdin.

Gailiaus rankoj sulinguoja žibintas ir stabteli.

— Tfu... kad jį velniai... Užmiršau, kad jūs čia, — sako jis. — Viena karvė nesveika ir man ją reikia patikrinti.

— Ar tu iš dvaro žmonių? — klausia balsas iš tamsos.

— Argi aš ateisiu vogti su žiburiu, — atsikerta Gailius, šiuo metu save vaizduojas ne ką kita, kaip susitraukusį kaimietį, iš kurio tvarto pareigos reikalauja vidunaktyje iš šiltos lovos slinkti prie darbo...

— Eik... — nusileidžia sargybinis. — O gal turi tabako žiupsnį. Pasiutusiai rūkyti noriu.

Iš po medžio, kurio šakos atsirėmusios į kluoną, išlenda vyras, trumpa skrandute, su užmestu ant rankos šautuvu. Jis ištaiso jį ir šovinį grūdžia atgal į sandėlį.

— Toks metas, — sako lenkų partizanas. — Mes turime įsakymą. Jei kas nors įtartino ar nepažįstamo pasimaišys — šauti ir nukirsti vietoje.

Gailius ateina visai arti.

...Nė vieno žodžio garsiai...

— Duosiu tabako... Turiu dar nuo pernai. Bet klausyk, ar negalėtum duoti man kelis šovinius... Giria didelė ir stirnų daug. Neblogas būtų kepsnys ir mums vargšams.

Paskui jis pakelia galvą:

NARSIEJI VYRAI

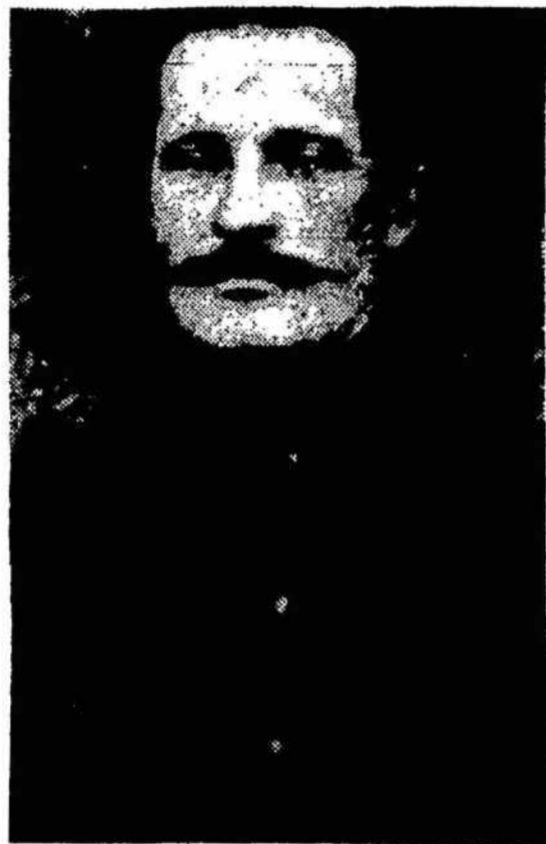
ŠLIAUŽDAMAS NEŠĖ ŠOVINIUS

Atsargos gr. Antanas Lickas gimė 1898 m. spalio 17 d. Alytaus aps., Jezno vl., Vaseliūnų kaime. 1919 m. gegužės 1 d. buvo pašauktas į Lietuvos kariuomenę ir paskirtas į 1. pėst. pulką.

— Pradžioje tarnyba buvo nevisai gera, — sako Lickas, — tai ne dabar. Apie šešis mėnesius reikėjo dėvėti savo drabužiais, kurie buvo labai menki ir nevienodi. Kad galėtų atskirti karį nuo civilių, kareiviams buvo išduotos karinės kepurės. Tačiau į tai visai nebuvo kreipiama dėmesio.

Persikėlus 1. pėst. pulkui į Ukmergės apylinkes, tuojaus buvo pradėti karo veiksmai. Kartą Lickui su kitu eiliniu stovint sargyboje, prie jų priėjo du civiliai ir pradėjo klausinėti apie Lietuvos kariuomenę. Sargybiniai iš karto suprato, kokie čia paukšteliai, ir juos sulaikė. Pristačius štabui ir išardžius, paaiškėjo, kad tai buvo priešų šnipai. Karo lauko teismas juodu nuteisė sušaudyti.

Po visos eilės susidūrimų, bolševikai buvo nustumti iki Salako. Puolant Salaką, mūsiškiams daug padėjo vietiniai civiliai lietuviai. Jie, gerai žinodami apylinkes, rodė vadams geresnius praėjimus, padėjo kasti apkasus ir pranešinėjo apie priešo padėtį bei susitvarkymą. Palyginti, greit buvo likviduotos Bereikiškių, Pūslių ir kitos užtvaros. Vėliau užimti: Aštrakalniai, Bailiai ir pats Salako miestelis.

1. pėst. pulko
gr. Antanas Lickas

— Klausyk, kaip ta karvė niūkia. Trečia diena jai kažkas. O juk pati geriausia visam dvare. Olandiško kraujo gyvulys.

Partizanas, šalčio srovės pagautas, pasipurto:

— Sakai šovinių? Rusišką ar vokišką šautuvą turi? ?

Jis nuleidžia šautuvą ir pastato jį tarpkojį, patrina rankas.

— Trauk tabaką...

Gailiaus rankoj žibintas pakyla ligi partizano juosmens. Per trumpus kailiniukus perjuostas diržas, prie kurio kėkso brezentinė šovininė.

Lenkas trina rankas.

— Dar valandą reikia čia niūksoti. Ir jau antra naktis, kai man vis tenka vidunakčiai.

Dabar jis išgirsta tylų, bet griežtą Gailiaus balsą:

— Nė vieno žodžio garsiai... Aš užmušiu tave pirmu šūviu.

Kairėje jo rankoje žibintas, o dešinėje, prie pat jo, juodas pistoletas vamzdis, tiesiai nukreiptas į lenką.

(Bus daugiau)

J. Dovydaitis

Liepos 14 d. priešas, surinkęs dideles jėgas, pradėjo nepaprastai atkaklų puolimą ir norėjo atsiimti Salaką. Mūsiškiai taip pat gynėsi didžiausiu pasiryžimu. Nors priešas buvo žymiai gausingesnis, bet įveikti neįstengė. Kautynės tęsėsi nuo 7 iki 20 valandos. Nežiūrint lietaus ir alkio (dėl smarkių kautynių per visą dieną negalima buvo pristatyti maisto), mūsiškiai privertė priešą pasitraukti Grybiškių kryptimi. Naktį 9. kuopą pakeitė kita kuopa. Atsitraukus į antrąją liniją, buvo iškasti apkasai ir pavalgyta už visą dieną.

Kiek pailsėjęs Salake, mūsiškiai vėl ėjo pirmyn. Prieinant Zarasus, priešai, išžvalgę pozicijas, pradėjo mūsiškius supti. Nepilnas 9. kuopos 2. būrys buvo pasiūstas vienam sparnui pasipriešinti. Po dviejų valandų atkaklių kautynių mūsiškiams pritrūko šovinių. Teko šiek tiek atsitraukti. Tačiau apsupti priešui sutrukdė. Šovinių atnešti buvo pasiūsti Antanas Lickas ir Petras Vaitkevičius. Juodviems benešant šovinius, kulkos zvimbte zvimbė. Statiems negalima buvo nė kiek pajudėti. Teko šliaužiant šovinius vilkti. Nežiūrint į gresiantį pavojų, nes vieta buvo labai atvira ir visą laiką priešas šaudė, juodu greit pristatė šovinius ir priešai vėl buvo atstumti atgal.

Darant tolimesnį puolimą, Lickas jautė, kad per milinę kiaurai eina vėjas. Iš karto nesuprato, kas čia kaltas. Tik vėliau, iškrapščius priešą iš apkasų ir nuvairius toliau, poilsio metu rado milinėje apie 20 kulku padarytų skylių. Gaila pasidarė milinės, bet prisiminęs kokioje padėtyje buvo gyvybė, nudžiūgo ir savo laime negalėjo atsidžiaugti.

Užėmus Zarasus, gauta kiek pasilsėti. 9. kuopa vėl grįžo į Zarasus. Naktį, Lickui bepatruliuojant, už namo kertės pasirodė priešų kareivis. Pastebėtas, pamatęs Lietuvos kareivį, norėjo pabėgti, bet Lickas laiku užbėgo iš kitos namo pusės ir jį suėmė. Suimtas iš Lickui 100 markių ir prašė paleisti. Lickas tuo labai užsigavo ir, nuvaręs į sargybos būstą, atidavė jį 9. kuopos kar. Treideriui. Iškrėtus minimą belaisvį, rado pistoletą ir dokumentus. Rytojaus dieną, atsikėlus visai kuopai, Zarasuose buvo suimta nemaža pasislėpusių priešų kareivių.

Vieną ūkanotą rytą Lickas su Vaitkevičium stovėjo lauko sargyboje. Bežvalgant pastebėjo artinantis kažkokius du vyrus. Kada tie vyrai priėjo arčiau, pamatė, kad tai priešai. Prileidus juos per 20 žingsnių, Lickas riktelėjo: „Rankas aukštyn!“ Priešo kareiviai išmetė šautuvus ir pakėlė rankas.

Po 1919 metų kovos veiksmų Lickas buvo paskirtas į mokomąją kuopą. Baigus ją, buvo pakeltas į grandinio laipsnį. Iš kariuomenės išėjo 1921 m. spalio 16 dieną.

Ištraukas iš Vyčio kryžiumi apdovanojimo lapo apie gr. A. Lickų žiūrėkit š. m. „Kario“ Nr. 2 ir 6, „Narsiųjų vyrų“ skyriuje. Van. Junaitis

KARO VEIKSMAI

ŠIAURĖS FRONTE

Kai tuo tarpu Vakarų fronte kovos vyksta tik ore, o ypač jūroje, paskutinėmis dienomis pasaulio akys nukreiptos daugiausia į šiaurės frontą, kuriame vyksta atkaklios ir nuostolingos kovos. Raudonoji kariuomenė smarkiai puola suomių Manerheimo liniją ir užima vis naujus įtvirtinimus. Jau trys savaitės besitęsiančios kautynės kasdien vis labiau smarkėja.

Sovietų pranešimai

Praėjusios savaitės Leningrado karo apygardos štabo pranešimuose sakoma, kad Karelijos sąsmaukoje Sovietų Sąjungos kariuomenės dalių veikimas didėjas. Savaitės pradžioje buvo paimti 23 suomių fortai. Vasario 14 d. Sovietų Sąjungos kariuomenė ir toliau sėkmingai puolė. Suomiajai atitraukė su dideliais nuostoliais, negalėdami priešintis. Sovietų Sąjungos kariuomenės daliniams pavyko užimti 16 priešo sustiprinimų, kurių aštuoni yra iš betono pastatyti artilerijos fortai.

Vasario 15 d. Karelijos sąsmaukoje Sovietų Sąjungos kariuomenė toliau stūmėsi pirmyn. Suomiajai traukiasi atgal, palikdami ginklų, municijų ir turėdami stambių nuostolių. Sovietų Sąjungos kariuomenė prisiartinė prie Karamos stoties. Vasario 15 d. Sovietų Sąjungos kariuomenė užėmė 53 atsparos punktus, kurių 21 yra betoninis įstiprinimas su patrankomis.

Kitose fronto srityse būta žvalgybos veiksmų ir keliose vietose pėstininkų dalinių susirėmimų. Per oro kautynes buvo numušti 6 suomių lėktuvai.

Vasario 17 d. Karelijos sąsmaukoje suomiajai, spaudžiami Sovietų Sąjungos kariuomenės dalinių, paskubomis traukėsi Vipurio miesto link ir į rytus nuo to miesto. Suomiajai turėjo didelių nuostolių ir padeginėjo kaimus. Sovietų Sąjungos kariuomenė užėmė Muolajaervio ežero šiauriniame krante esantį Ojolos miestą, Sainio geležinkelio stotį, esančią už šešių kilometrų į pietų rytus nuo Vipurio, Karhulos sustiprinimus ir Narios bei Murilos miestus pajūryje. Sovietų Sąjungos kariuomenės daliniai visuose fronto ruožuose stumia atgal suomiajus. Kituose fronto ruožuose neįvyko jokių pažymėtinų įvykių. Visuose pranešimuose sakoma, kad Sovietų Sąjungos aviacija gyvai bombardavo priešo kariuomenę ir karinius tikslus.

Per 7 dienas ofenzyvios Sovietų Sąjungos kariuomenė užimtuose sustiprinimuose paėmė 420 kulkosvaidžių, 170 patrankų ir kt.

Vasario 18 d. Sovietų Sąjungos kariuomenės daliniai slinko toliau pirmyn, užimdami naujas sritis. Vasario 17—18 d. užėmė 316 suomių sustiprinimų, jų tarpe 41 betoninį artilerijos fortą. Vasario 11—18 d. iš viso paėmė 475 sustiprinimus, kurių tarpe 92 betoninius artilerijos fortus. Per oro kautynes buvo numuštas 21 suomių lėktuvas.

Šios savaitės Leningrado karinės apygardos štabo pranešime skelbiama, kad vasario 19 d. SSSR kariuomenės daliniai Karelijos sąsmaukoje toliau puola. Užėmė Rionsario ir Revonsario salas ir Humoljokio geležinkelio stotį. Per oro kautynes buvo numušta 14 suomių lėktuvų.

Suomių pranešimai

Suomijos kariuomenės vadovybė, pranešinėdama apie Sovietų Sąjungos kariuomenės puolimus, savo komunikatuose apšiai mini SSSR nuostolius. Praėjusios savaitės pranešimuose suomiajai skelbia, kad savaitės pradžioje į rytus nuo Sumos Sovietų Sąjungos kariuomenės daliniams pavyko užimti keletą labiau į priekį išsišovusių suomių postovių. Pro antrąją suomių gynimosi liniją rusams nepavyko prasisiveržti. Visuose kituose ruožuose Sovietų Sąjungos kariuomenės puolimai buvo atremti su dideliais jai nuostoliais. Suomių linijose pasiliko apie 1.000 rusų nukautų ir apie 10 tankų. Į šiaurės rytus nuo Ladogos ežero suomiajai sunaikino 2 rusų tankus. Prie Kuhmo buvo sunaikintas visas rusų batalionas. Pajūryje suomių baterijos apšaudė Sovietų Sąjungos kariuomenės dalinius, kurie slinko ledu. Be to, suomių baterijos sunaikino keletą rusų šarvuočių. Suomių lakūnai ir priešlėktuvinės baterijos numušė 17 rusų lėktuvų.

Vasario 15 d. paskelbtame Suomijos kariuomenės vadovybės komunikate pranešama, kad Karelijos sąsmaukoje

rusai toliau puolė plačiais ruožais. Prie Muolos ežero rusai per puolimą neteko apie tūkstantį karių ir 13 tankų. Suomiajai paėmė du tankus, kurie tučtuojau buvo panaudoti rusams pulti. Prie Taipalės visą dieną vyko smarkios kovos. Suomiajai visus puolimus, kurie buvo labai smarkūs, pavyko atremti. Rusai toje srityje neteko apie pustučio tūkstančio karių. Prie Kuhmo rusai neteko apie 500 žmonių. Suomiajai rankas atiteko daug ginklų. Buvo numušta 16 rusų lėktuvų.

Vasario 17 d. paskelbtame Suomijos kariuomenės vadovybės komunikate pranešama, kad vasario 16 d. Sovietų Sąjungos kariuomenės daliniai Karelijos sąsmaukoje ir toliau puolė ruožu, esančiu tarp Suomijos įlankos ir Vuoksio upės. Vietomis suomiajai pasitraukė į naujas pozicijas, esančias antrose gynimo linijose. Suomiajai sunaikino daugybę rusų tankų. Ant Ladogos ežero ledo buvo sunaikinta daug rusų maisto transportų. Prie Kuhmo suomių kariuomenė pradėjo kovą su trimis Sovietų Sąjungos kariuomenės batalionais ir slidininkų daliniu. Tos kautynės buvo pradėtos prieš trejetą dienų ir baigtos tik vasario 17 d. Priešo kariuomenė buvo visai sunaikinta. Per kovas rusai neteko 1.800 karių.

Vasario 18 d. pranešimuose suomiajai skelbia, kad į šiaurės rytus nuo Ladogo ežero jie sunaikino daug rusų tankų, paėmė 8 patrankas, daug automatinių ginklų ir įvairių šaudmenų. Rusai kautynių lauke paliko 670 nukautų. Kuhmo srityje rusai neteko 130 karių, kurie buvo nukauti. Sovietų aviacija labiausiai pasireiškusi Karelijos sąsmaukoje. Vasario 17 d. suomių lėktuvai numušė 24 rusų lėktuvus.

Šios savaitės Suomijos kariuomenės vadovybės pranešime skelbiama, kad rusai puolė naujas suomių pozicijas. 6 rusų tankus suomiajai sunaikino. Ties Salmenkaito suomiajai išsklaidė vieną rusų vorą, iš kurios buvo paimta 3 patrankos, keli kulkosvaidžiai ir kt. grobio. Į šiaurės rytus nuo Ladogos ežero suomiajai atsiėmė svarbų punktą, paėmė 20 tankų, 36 patrankas, 17 traktorių, 32 lauko virtuves, 25 automobilius, 260 kitokių vežimų ir kt. grobio. Be to, sunaikino 18 Sovietų diviziją, kuri buvo apsupta.

VAKARŲ FRONTE

Vokiečių kariuomenės vyriausioji vadovybė praneša, kad Vakarų fronte tik silpnai veikė artilerija. Jūroje vokiečių lėktuvai ir povandeniniai laivai sėkmingai keturis kartus puolė karo laivų lydimus prekių laivus. Buvo nuskandinti keli laivai ir vienas laivas naikintuvas.

Prancūzų Havasas, vasario 19 d. pranešdamas apie karinę padėtį Vakarų fronte, pažymi, kad jau trys dienos, kai vokiečiai pradėjo smarkiau pulti ir plėsti patrulių veiklą. Naktį į vasario 19 d. vokiečiams pavyko nugalėti vieną mažą prancūzų dalinį. Apie 3 val. ryto tas prancūzų dalinys pateko į spąstus miškingame ir kalnuotame ruože, esančiame į rytus nuo mažos Nierdo upės. To įvykio smulkmenos kol kas dar nežinomos, bet manoma, kad apie 20 prancūzų karių buvo nukauta.

Vasario 18 d. 4 val. ryto Mozelio upės ruože vokiečiai puolė, palaikomi nepaprastai stiprios minosvaidžių ugnies. Į vakarus nuo Saaro upės tą pačią dieną auštant įvyko trumpas susišaudymas tarp dviejų prancūzų ir vokiečių patrulių. Be to, buvo šaudoma iš abiejose Reino pusėse stovinčių prancūzų ir vokiečių kareivinių.

Vokiečių kariuomenės vadovybė praneša, kad praėjusią savaitę vokiečių karo laivai nuskandino 32 anglų, prancūzų ar neutralių valstybių laivus, vežusius priešui prekes.

5. pėst. pulkas skelbia pulko sutikimo maršui parašyti KONKURSA

Konkurso sąlygos:

Pulko sutikimo maršas turi būti 4/4 takto, M. M. 140, budrios ir karinės nuotaikos, 3-jų sudėtinių dalių dainos forma, su įžanga (nebūtinai) 2—4 taktų.

Motyvai gali būti imami ir iš lietuvių liaudies dainų. Harmonija pagrįsta muzikale triada (I, IV ir V laipsniai).

Premija — 500 litų. Premijuojamas tik vienas maršas.

Maršas turi būti atsiųstas partitūroje 5. pėst. pulko štaban (A. Panemunė) iki š. m. kovo mėn. 31 d.

POLITIKOS APŽVALGA

NAUJAS ŠV. SOSTO NUNCIJUS LIETUVAI paskirtas monsinjoras Centozas. Šv. Sostas paprašė Lietuvos vyriausybę sutikimo naujam nunciui Lietuvai paskirti. Lietuvos vyriausybė savo sutikimą suteikė. Arkivyskupas L. Centozas gimė 1883 m. balandžio 2 d. Saint-Piere parapijoje, Aostos provincijoje. Nuo 1920 iki 1932 m. arkiv. Centozas buvo apaštališkojo nuncijs Vokietijoje auditoriumi. Nuo 1932 iki 1936 m. jis buvo apašt. nuncijs Bolivijoje, o nuo 1936 iki 1940 m. — apašt. nunc. Venezueloje.

EKONOMINĖS DERYBOS TARP VOKIETIJOS IR LIETUVOS galinčios tuoj prasidėti, nes iš Maskvos grįžta į Berlyną Reicho ūkinės delegacijos ambasadorius von Ritteris ir valst. patarėjas Schnurre buvo sustoję Kaune. Berlyne, esą, jau laukiama atvykstančios Lietuvos ūkinės delegacijos.

NAUJAS DIDŽIULIS VOKIETIJOS SOVIETŲ SAJUNGOS SUSITARIMAS, sudarytas Maskvoje vasario 11 d., sėkmingai pasibaigus ekonominėms deryboms tarp Vokietijos ir SSSR. Šis susitarimas atitinkas abiejų valstybių vyriausybių troškimą nustatyti prekių mainams tarp Vokietijos ir Sovietų Sąjungos bendrą ūkinę programą. Susitarime numatoma, kad Sovietų Sąjunga eksportuos į Vokietiją žaliavas, už kurias bus atlyginta vokiečių pramonės gaminiais.

Jau pirmaisiais susitarimo galiojimo metais prekių mainai tarp abiejų kraštų pasieksią tokio laipsnio, kuris prašoksia aukščiausią lig šiol pasiektą po Didžiojo karo prekių apyvartą tarp Vokietijos ir Sovietų Sąjungos. Iš vokiečių pusės susitarimą pasirašė ypatingasis Reicho vyriausybės įgaliotinis, ambasadorius Ritteris ir vokiečių delegacijos pirmininkas, ministras Schnurre. Iš Sovietų Sąjungos pusės — užsienių prekybos komisaras Mikojanas ir SSSR prekybos atstovas Vokietijai Barbarinas.

Šis Vokietijos ir Sovietų Sąjungos ūkinis susitarimas tarptautiniuose santykiuose yra laikomas svarbiu faktu. Kartą atstačius vokiečių rusų prekybą ir nugalėjus politinius bei transporto sunkumus, ta prekyba vyks automatiškai toliau ir karui pasibaigus. Šis susitarimas reiškia pareiškimą valios, kad ateityje dar norima prekybos susitarimu pagrįstus prekių mainus tarp abiejų valstybių žymiai išplėsti ir sudaryti naujas papildomas sutartis. Tai yra pabrėžiama Sovietų Rusijoje.

Vokietijos spauda šia proga ypač pabrėžia du faktus, būtent, kad ta sutartis nėra dabar susitariusių aplinkybių išdava ir kad Anglijos blokada suteikiamas stiprus smūgis. Dabar Vokietijos aprūpinimas karui reikalingomis medžiagomis yra užtikrintas. Sovietų Sąjungos karo medžiagos gamyba dabar yra keturis kartus didesnė, negu 1914 metais. Vokietijos SSSR ūkine sutartimi esąs suduotas skaudus smūgis „Vakarų plutokratijoms“, vedančioms prieš Vokietiją priešingomis tarptautinei teisei priemonėmis ūkinį karą“. Savo gausiuose vedamuosiuose vokiečių laikraščiai pabrėžia, kad „ūkių sutartis su Sovietų Sąjunga Vokietijai yra daugiau, negu laimėtas mūšis“. Tai esąs lemiamas vokiečių laimėjimas.

DIDELIS SUSIJAUDINIMAS DĖL VOKIEČIŲ LAIVO „ALTMARK“ LIKIMO prasidėjo prieš keletą dienų, kada valdinis vokiečių prekybos laivas, pabėgęs iš Pietų Amerikos vandenų ir pralindęs pro visas britų karo laivyno apsaugos linijas, buvo užpultas britų karo laivo „Cossack“ neutraliuose Norvegijos pakraščiuose. Susirėmime žuvę keli vokiečių jūrininkai, o iš „Altmark“ laivo buvę išlaisvinti, britų žiniomis, 300—400 britų jūreivių, kurie ten buvę kaip karo belaisviai. Laivas „Altmark“ tuo tarpu palikęs prie Norvegijos krantų ir naudojasi Norvegijos laivyno apsauga.

Po šio įvykio Reicho vyriausybė Norvegijai įteikė labai griežtą protestą, kad pastaroji savo neutraliuose vandenyse neapsaugojusi vokiečių laivo ir leidusi britų karo laivui įsibrauti į Norvegijos vandenį, kur buvęs užpultas laivas „Altmark“. Esą Norvegija tuo sulaužiusi savo neutralumą.

Ryšium su vokiečių prekybinio laivo „Altmark“ užpuolimu, britų admiralitetas paskelbė komunikata, kad savo laiku į tą vok. laivą buvę perkelta daug britų jūreivių iš žuvusiojo „Graf Spee“. Vėliau „Altmark“ nesusekamas dingęs jūrose. Vasario 15 d., gavus žinių, kad „Altmark“ plaukia į Norvegijos vandenį, kad 300—400 britų belaisvių parga-

bentų į Vokietiją, keletas britų karo laivų buvo pasiūsti pasitikti vokiečių laivo „Altmark“. Britų karo laivui „Cossack“ buvo įsakta įplaukti į Norvegijos teritorinius vandenis, padaryti vokiečių laive kratą ir išlaisvinti visus galinčius laive būti britus belaisvius. Norvegų laivo kapitonui nesutikus su britais dalyvauti kratoje, „Cossack“ puolė vokiečių laivą, nukovė kelis vok. jūreivius ir išlaisvino apie 300—400 britų jūreivių. Norvegijos vyriausybė dėl jos neutralumo pažeidimo Anglijos vyriausybei įteikė protestą.

Vasario 17 d. per pasitarimus tarp Norvegijos pasiuntinio Londone ir D. Britanijos vyriausybės atstovų, tie britų atstovai aiškiai pabrėžė, kad jų naikintuvai į norvegų vandenį įplaukė išlaisvinti vokiečių laive esančius belaisvius, pasielgdamas visai teisėtai. Be to, britai vok. laivą „Altmark“ turį pagrindo laikyti karo laivu. Londone su nusistebėjimu pažymima, kad norvegai turėję žinoti apie vok. laive buvusius belaisvius, kurių nepastebėti nebuvę negalima. Esantį įtarimą išaiškinti norvegai nesutikę. Taigi, britai ir pasielgę, kaip jau buvo minėta. Be to, britai kaltina norvegus, kad jie apžiūros metu Bergene, esą, kažkodėl nepastebėję vokiečių laive buvusiųjų belaisvių.

Tuo būdu dėl šio laivo incidento Norvegija, kaip neutrali valstybė, yra spaudžiama abiejų kovojančių galingųjų valstybių. Šia proga Norvegijos užsienių reikalų ministras Kothas vasario 17 d. pasakyoje kalboje pabrėžė, kad Norvegijos padėtis šiuo metu yra, gal būt, dar sunkesnė ir pavojingesnė, negu Didžiojo karo metu. Norvegija yra girdėjusi didžiųjų Vakarų valstybių patarimą pradėti karą su Vokietija, tačiau ji neatsisakė nuo savo tradicinės neutralumo politikos. Nuo šios politikos ji neatsisakė ir dėl Suomijos, su kuria Norvegiją rišą artimi draugystės ryšiai. Taigi iš Norvegijos niekas negali tikėtis jokios paramos, nes Norvegija savo noru niekad neatsisakys nuo neutralumo politikos.

ŠVEDIJA ATSIŠAKIUSI PADĖTI SUOMIJAI, nes Švedijos vyriausybė prieš keletą dienų pareiškusi, kad ji atsisako siųsti karinę pagalbą Suomijai prieš Sovietų Sąjungą. Spaudos žiniomis, įvairių partijų švedų laikraščiai labai aštriai kritikuoja ministrą pirmininką Hansoną ir tą būdą, kuriuo buvęs paskelbtas minimas atsisakymas. Esą, min. pirmininkas neatsiklausęs nei parlamento, nei užsienių komisijos, nei kariuomenės vadovybės.

Tačiau ši min. pirm. Hansono pareiškimą vasario 19 d. pabrėžęs ir Švedijos karalius, pažymėdamas, kad laikas savo aukščiausia pareiga mėginti, kiek tik bus įmanoma, kraštą neįtraukti į fatališką konfliktą, kuris šiuo metu siaučia pasaulyje. Švedija jau daugiopai padėjusi Suomijai, tačiau jau iš pat pradžių davusi suprasti, kad Suomija negalinti tikėtis karinės pagalbos. Priešingu atveju Švedija galėtų patekti į didžiausią pavojų ne vien būti įtraukta į karą su SSSR, bet ir su kitomis didžiosiomis valstybėmis.

GANDIS APIE INDŲ BRITŲ SANTYKIUS, DNB žiniomis iš anglų laikraščio „Sunday Times“, pareiškęs, jog iš Indijos vicekaraliaus pareiškimo aiškėja, kad ne Indijos tautos, bet D. Britanija norinti sukurti Indijos konstituciją. Taigi, Britanija ir toliau norinti valdyti Indiją. Toliau Gandis pareiškė, kad dabar tarp D. Britanijos ir Indijos nėra jokio tilto ir nėra galima susitarti, kol Londonas laikosi dabartinio nusistatymo.

GOERINGO ATSIŠAUKIMAS Į VOKIETIJOS ŽEMDIRBIUS įvykdytas vasario 15 d. Tai buvęs lyg ir šūkis prieš didįjį mūšį. Tas šūkis — kad kiekvienas hektaras šiemet turįs būti išnaudotas iki maksimumo. Žemdirbiams karo metu tenkanti dviguba atsakomybė, todėl turįs būti padvigubintas jų darbingumas ir darbo našumas. Per pastaruosius 7 metus Hitleriui vadovaujant, Vokietijos žemės ūkis iš nualinimo ir skurdo iškilęs iki tikros gerovės. Ūkiškai Vokietija esanti nenugalima, kaip ir kariškai. Dabar į laukų darbus esą įkinkyti ir lenkai belaisviai. Pavasario darbams būsią parūpinta pakankamai varomosios jėgos žemės ūkio darbams. Dėl nepaprastos žiemos atsiradę transporto sunkumų. Nuo kovo 1 d. leista pakelti riebaus pieno kainą. Atitinkamai pabrangsis ir sviestas. Tačiau priešas nepaklūpdysias vokiečių, jei šiemis teksią mažiau valgyti sviesto ar taukų.

APIE VOKIEČIŲ PERSEKIOJIMUS BUVUSIOJE LENKIJOJE Berlyne paskelbtas jau trečiasis iš eilės komunikatas. Jame pabrėžiama, kad per 20 metų lenkai varę nuokietinimo politiką. Versalio sutartimi milijonai vokiečių buvę prievarta inkorporuoti į lenkų respubliką, kuri kultūriniu atžvilgiu buvusi visu šimtmečiu atsilikusi nuo Vokietijos.

LIETŪKIO UŽDAVINIAI IR LAIMĖJIMAI

Vasario 20 d. Lietūkio vadovybė painformavo spaudos atstovus apie savo pastarųjų metų veiklą.

Lietūkis — Žemės Ūkio Kooperatyvų Sąjunga 1939 m. tęsė jo įstatais ir jo organų — įgaliotinių suvažiavimo ir tarybos nustatytą veiklą. Ta veikla pasireiškė: 1) ūkininkų ir šiaip vartotojų aprūpinimu kasdieninio vartojimo dalykais: cukrumi, druska, žibalu, miltais, muilu ir kit. pan. prekėmis; 2) ūkininkų aprūpinimu žemės ūkio gamybai reikalingais dalykais: trąšomis, sėklomis, žemės ūkio mašinomis bei įrankiais, geležimi, statybinė medžiaga cementu, statybine geležimi, vandentiekiai ir kanalizacijai reikalingais dalykais; 3) kuru—koku, akmens anglimi, kalvine anglimi, benzinu, gazoliu, tepalais; 4) žemės ūkio produktų supirkimu laisvoje rinkoje ir laisvomis konkurentinėmis kainomis ir valstybei pavedus nustatytomis kainomis; 5) patobulintos sėklos (selekcinės, atsėlinės) dauginimo organizavimu ir jos ūkininkų tarpe platinimu. Be šių darbų ūkininkų veikloje Lietūkis pasireiškė ir savo pramonės įmonėmis: malūnais (Suv. Kalvarijoje, Panevėžyje), linų perdirbimo fabriku Šlaulluose (Gubernijoje), dalyvavimu „Lietuvos Muile“ (Panevėžyje); 6) pagaliau Lietūkiui 1939 m., kaip ir seniau, teko rūpintis kooperatinio prekybinio personalo parengimu bei tobulinimu.

Lietūkis šiandieną yra stambiausia savo apyvartomis ir didžiausia savo prekybinio tinklo kooperatinė ūkininkijos organizacija Lietuvoje. Tačiau, jeigu paimsime kitų mažų valstybių kooperatyvų apyvartas, tai pamatysime, kad ten jos dar didesnės: pvz. Danijoje prekybinių kooperatyvų apyvartos siekė 1937 m. 462 mil. lt., o danų žemės ūkio pirkimo ir pardavimo beveik net 2 milijardus, Suomijoje — 626 mil. lt., Norvegijoje 254 mil. lt., Olandijoje 214 mil., Švedijoje 802 mil. lt., Šveicarijoje 332 mil. lt. Kooperacija tose šalyse daug prisidėjo prie plačių masių, ypač ūkininkijos, gerovės pakėlimo, o tuo pačiu prie gyventojų įpirkimo galios padidėjimo.

A. J. V. Prezidento Roosevelto pasiūsta į Europą kooperacijos judėjimui tirti komisija konstatavo, kad kooperatyvai: 1) sumažina prekių paskirstymo išlaidas, 2) skatina ir plečia taupumą, 3) plečia nuosavybės teises liaudyje, 4) varžo monopolijų veiklą ir 5) duoda palyginti geras darbo sąlygas darbininkams. Taigi, užsienio kooperatyvų veiklos praktika ir objektyvūs tyrimai kooperaciją laiko teigiamu tautos ūkio faktoriu. Taigi pažvelkime objektyviai į dalyką ir atsakykime į klausimą, kas būtų, jei Lietūkio nebūtų? Čia prisiminkime sunkius 1919—1920 ir net vėlesnius metus, kai mūsų kooperatyvai buvo silpnesni ir negalėjo atlikti to, ką šiandieną atlieka. Tada pirmuoju smūku griežė privatūs tarpininkai, dažnai net nevietiniai. Vartotojai turėjo permokėti dėl to, kad vagonai dirbtinai būdavo sulaikomi pasienio stotyse, ūkininkas dažnai pamestinai parduodavo savo produktus, nes keletas susitarusių supirkėjų-tarpininkų diktudavo kainas ir smulkiems supirkinėtojams, ir pačiam ūkininkui. Žemės ūkio produktai buvo išmetami į užsienio rinką tinkamai nesurūšiuoti, menkos kokybės. Nuo to kentė ūkininkas, nuo to kentė visas tautos ūkis.

Atgavus ūkininkams pilietines teises, ūkininkai pradeda dėti pastangų, kad atgautų ūkinę laisvę ir ūkinę teises. Ūkininkai imasi kooperatinės ūkinės, moderniška organizuotos talkos. Jie stengiasi veikti organizuoti per savo organizacijas, arba siekia savo organizacijoms monopolio, t. y. kainų diktavimo, išėinant iš gamybos kaštų ir prekyvietės sąlygų tam, kad išsaugotų savo ūkinę nepriklausomybę ir gerovę. Tiesa, kad tas ūkininkų organizacijoms nelengva pasiekti. Reikia didelio susipratimo ir didelės vlenybės. Tačiau pasiekti organizuoto ir vieningo dalyvavimo rinkoje sudaro kiekvieno krašto ūkininkų idealą.

Ne be reikalo pirmieji tautinio atgijimo pionieriai, pradedant „Aušra“ ir „Varpu“, taip aukštai vertino mūsų ūkininkijos būrimo į bendrovės reikalą. Iš jo laukta ūkininkijos medžiaginio ir moralinio pakėlimo, kaip pagrindinio tautinio atkūtimo ramsčio. Tą svarbų uždavinį atlieka šiandieną organizuotos ūkininkijos kooperatyvai su savomis centralinėmis organiza-

Dėl nuolatinio persekiojimo šimtai tūkstančių vokiečių buvę priversti išsikelti iš savo gyvenamųjų vietų. Nuo 1929 m. prasidėjęs sistematingas nuvokietinimas. Buvę masiškai atleisti vokiečiai tarnautojai ir darbininkai. Ik 1931 m. iš Lenkijos išsikėlęs 1 milijonas vokiečių. 1938—39 m. prasidėjęs naujas teroras. Kiek vokiečių žuvę pastarųjų metų būvyje, dar esą nenustatyta. Manoma, kad minimas 58.000 nužudytųjų vokiečių skaičius dar nesąs galutinis.

cijomis priešakyje. Kooperatyvai yra galingos pažangios valstybės ūkinės politikos talkininkai, todėl ir iš valstybės organų laukia atitinkamo traktavimo bei pripažinimo. Lietūkis yra tam tikros kooperatinių organizacijų organiškios evoliucijos padaras. Išaugant jam ligi dabartinės reikšmės ir dydžio, teko nugalėti ne vieną kliūtį. Todėl nėra jokio pagrindo ir prasmės iš viršaus jo struktūrą draskyti ar jo veiklą pajungti ar įterpti į privataus pasipelnymo kombinacijas. Šiandieną kooperatyvai sudaro organizuotą mūsų tautos ūkio dalį, tampriai susijusią su ūkininkija ir jos interesais ir kaip tokia, ji turi teises į visas tas operacijas, kurias ji pajėgia atlikti.

1939 METŪ LIETŪKIO DARBAI

Iš bendros 1939 m. prekių apyvartos 138,9 mil. lt. prieš 113,8 mil. lt. 1938 m. daugiausia padidėjo apyvarta sėklininkystės skyriaus, net visu 100% — nuo 800.000 lt. iki 1.600.000 lt. Linų eksportas irgi pašoko visu 100% — nuo 6.000.000 iki 12.000.000 lt. Ši prekybos šaka tiek išsiplėtė, kad įsteigta net savarankiška LINO sąjunga, kuriai Lietūkis nuo 1940 m. pradžios perdavė visas linų operacijas. Naftos gaminių apyvarta pakilo iki 11.800.000 lt.

Kasdieninio vartojimo daugiausia kooperatyvams teikiama prekių apyvarta pakilo 40% — iki 54.000.000 lt. Žemės ūkio gaminių — įvairių grūdų supirkimas vidaus rinkoje pakilo 53,2% (7.500.000 lt.), o eksportas dėl karo sumažėjo 21,8% (pasiekė 19.000.000 lt.). Žemės ūkio mašinų apyvarta pakilo 16,8% (7.700.000 lt.), statybos medžiagų dėl importo sunkumų 1939 m. pabaigoje sumažėjo 12,8% (8.500.000 lt.) ir trąšų — pakilo 5,6% (pasiekė 16.200.000 lt.). Visos Lietūkio apyvartos kartu, palyginti su 1938 metais, pernai pakilo 22%.

Už eksportuotus gaminius Lietūkis gavo per 1939 metus užsienio valiutos per 31.000.000 lt., o ūkininkams už supirktus jų gaminius vidaus rinkos ir eksporto reikalams išmokėjo 40.000.000 lt. Tai stambios sumos, turėjusios nemažos įtakos į mūsų krašto ir ūkininkų išteklius.

Nors Lietūkio apyvarta didelė, tačiau pelnas, kaip viešojo atsiskaitymo apyskaitos rodo, palyginti, mažas. Tas pelnas dar ir todėl nėra didelis, kad Lietūkis nemažai turi išlaidų šalia grynai prekybinių, rūpindamasis ir kultūriniais darbais. Vienas iš tokių kultūrinių darbų yra sėklininkystė. Lietūkis ypatingą dėmesį kreipia į visų rūšių grūdų sėklų gerinimo darbą. Nuo 1938 m. Lietūkio sėklininkystės skyrius sudarė su ūkininkais 3000 sutarčių pagerinti sėklai auginti, pasižadėdamas derlių už sutartą kainą supirkti ir toliau platinti. Vasarojaus, žiemkenčių, bulvių, linų sėmenų, dobilų ir motiejukų sėklų skyrius 1939 m. išplatino per 100.000 centnerių. Pagerinta sėkla apsėta apie 6000 ha. Kadangi Lietūkis daugumą pagerintų sėklų parduoda už tą pačią kainą, kaip perka, tai transporto ir supirkimo, pardavimo išlaidos eina Lietūkio sąskaiton. Tokios išlaidos, drauge su specialistų agronomų kadro išlaikymu, Lietūkiui per metus sudaro šimtus tūkstančių litų.

Taip pat krašto kultūrą kelia ir Lietūkio pastatyti nauji modernūs kooperatyvams ir savo skyriams skirti sandėliai, elevatoriai, malūnai, fabrikai.

Prie kultūrinių darbų priskirtina ir Lietūkio veikla Vilniuje, kur nuo pirmųjų dienų labai daug dėmesio atkreipta į pirmojo reikalingumo, dažnai nepelningą prekių teikimą. Lietūkio pastangomis jau veikia ir steigiasi Vilniuje ir visoje Vilniaus srityje gausieji prekybiniai kooperatyvai.

Nemažas, be jokio atlyginimo atliktas, darbas ir dabartinis aukų vilniečiams iš ūkininkų per kooperatyvus rinkimas. Iki šiol surinkta 1.544.328 kg grūdų. Kooperatyvų surinktos grūdais ir pinigais aukos sudaro per 350.000 lt.

Pažymėtina, kad Kainų Tvarkymo Įstaiga per 1939 m. už kainų kėlimą ir vartotojų išnaudojimą surinko baudų per 500.000 lt., bet nei vienas prekybinis kooperatyvas, nei Lietūkis nebuvo nubaustas.

Jei Lietūkis per 17 savo veikimo metų padarė 800.000.000 litų apyvartos, tai parduodamas prekės tik 1% pigiau, kaip kiti, leido sutaupyti vartotojams apie 8.000.000 litų; ši suma dar dides, pridėjus kooperatyvų daromas didžiules apyvartas ir prisiminus tai, kad prie kooperatyvų kainų derinasi ir kiti prekybininkai. Žiūrėdamas savo narių — ūkininkų ir krašto interesų, Lietūkis dar prieš 1939 m. rudens karą pasirūpino atvežti pavasario sezonui reikalingų azotinių ir kalnių trąšų. Nepaisant karo sunkumų, pavyko Lietūkiui atgabenti ir naftos gaminių, kurių būtinaiems reikalams užtenka.

Taigi Lietūkis, lietuviškosios visuomenės pastangomis, išaugo į tikrai stambią prekybinę organizaciją, kuri visur ir visados stovi daugumos Lietuvos gyventojų — ūkininkų interesų sargyboje.

K A R A S

NAKTIES ATAKA

Ligi karo kiekvienos valstybės garbės reikalui, o kartu ir šalies ekonominės nepriklausomybės ženklu, buvo tankūs ir toli ištiesti reguliaram judėjimui jūros keliai. Didžiųjų kariaujančių kraštų prekiniai ir keleiviniai laivai skrodė įvairias pasaulio jūras. Tų šalių vėliavos plevėsavo nuo tėvynių už daug šimtų kilometrų įvairiausiuose uostuose. Iš laivų ir į laivus buvo kraunamos prekės. Į kraštą ir iš jo buvo gabenama tai, kas reikalinga pramonei ir ūkiui. . . Laivai buvo lyg tarpininkai, kurie įliedavo į kiekvienos šalies gyvenimą naujesnio kraujo.

Ir karas staiga visa tai sustabdė. Kiekvienas prekinis laivas, kurio įgulą gali sudaryti ir vyrai, nepakelią ginklo, jau buvo laikomi priklausą kariaujančiam priešui, tuojau sulaikomi ir vedami nelaisvėn. . .

Šiuo metu viso pasaulio uostuose, o ypač Pietų Amerikos ir Ispanijos, yra prisiglaudusių daug vokiečių prekinųjų laivų, kurių tik ir laukia jūrose medžioją anglai ir prancūzai.

Neutralaus krašto prieglobstyje tie laivai yra dar kurį laiką saugūs, bet kiekvienam aišku, kad tėvynėje geriausia.

Dėl to vokiečių jūrininkai visokiausiais būdais mėgina prasmukti pro patruliuojančius laivus ir pasiekti savuosius krantus.

Tai savotiškas, tylus karas jūrose. Rūku ar audra prisidengdami prekiniai laivai, dažniausiai naktį, pakelia inkarus ir išplaukia iš uosto nežinoma kryptimi.

O aukštojoje jūroje, nepaisydami tos pačios audros ar miglos plotų, karo laivai su dieną naktį dūzgiančiomis mašinomis slankioja, lyg žiaurios žiemos iškankinti vilkai. Laivų deniuose sargybos budi ištisą parą, sekdami horizontus, ar nepastebės juose bėgančių laivų į tėvynę.

Apie vieną nakties ataką pasakoja anglų sargybos šarvuoto laivo įgula.

... Iš miglos išneria bombonešiai. Kulkosvaidininkas suėmęs su ginklu. Užpakalvje jo aštriu žvilgsniu pilotas sminga su lėktuvu žemyn...

ŠVIESA PIRMYN! UGNIS!

Tris dienas klajojome prie Islandijos prekybos krantų. Teko iškęsti audrą, kurios metu atrodė, kad jūra apsvirtė aukštytyn kojomis ir kad iš prakeikto Neptūno šėlimo niekad neištrūksime.

Tačiau laive visi gerai žinojome, kad 8000 tonų prieš laivas įlindo į jūrą ir bastosi joje, artindamasis prie mūsų saugojamo ruožo, kad pralįstų į Šiaurės jūrą.

Audra jiems gerai padėjo, nes jos metu, dangui su vandeniu maišantis, galima buvo labai greit ir į dugną ir į savo uostą nukeliauti.

Trečios dienos vakare jūra pradėjo tilti. Ramus plaukimas atrodė kažkas nepaprasto, tylaus ir švelnaus po negailestingo šokinėjimo aukštytyn ir žemyn, po girgždėjimo ir triukšmo, po dejavimo visame metaliniame laivo korpuse, po galingo vėjo švilpimo radijo antenose.

Tačiau buvo begaliniai tamsu. Mažos bangos ritosi ir daužėsi į pavargusio mūsų laivo-milžino šonus, o denyje sklido besitvarkančios naktinės pamainos žingsniai.

Jūron reikėjo žiūrėti be galo akyliai. Mes plaukėme užgesinę šviesas, tą patį, be abejo, darė ir priešas.

Prie klausytuvų sėdėjo tarnyba, gaudydama viską, kas buvo jūros plotuose.

Ketvirtis po dvyliktos ir pradžioje pirmosios valandos, kuri audros metu jūrininkų vadinama vaiduoklių pasivaikščiojimo valanda.

Skambutis iš sargybos bokšto, o tuo pačiu metu ir apačioje greitas, skubus alarimas. Prie pabūklų šoka tarnyba. Silpnoje šviesoje matyti, kaip į ginklo gerklę įlekia ilga, graži ir baisi granata.

— Nežinomas laivo siluetas šiaurės rytų kryptimi. 45° kursas. . . Pilnu garu.

Ar tai mūsų gaudomasis?

Dar labiau išsitempia kiekvienas. Nes nuo sutartinio veiksmo priklausys ir nakties atakos sėkmė.

Prie galingų laivo šviesosvaidžių, prie pabūklų, o taip pat ir komanduojamaj aukštelėj visi įtempti. Galingi žiūronai įsikirtę į naktį, bet ir jiems sunku perplėsti tą gūdžią nakties uždangą jūroje.

... Staiga karo laivas uždega šviesosvaidžius. Akinančios šviesos juostos sugriebia nežinomą laivą. Tuo pačiu metu trenkia pabūklas į apšviestą tainį.

Kažkas yra! Paprastas ženklas:

— Pasirengti!

Ir nepraėjus dviems minutėms — griežtas kodas:

— Uždegt šviesas!

Akimirka į tolį šauna dvi ilgos šviesosvaidžių juostos, kurios atsimuša horizonte. Labai greit jos slystelėja kairėn, susikerta, peršoka žingsnį toliau.

Yra! Laivo siluetas baltoje, akinančioje šviesoje. Jis dabar matyti, kaip stipriausios saulės nušviestas ir pabėgti jam nebėra jokios vilties. Daugelis iš prieš laivo net apakinti tų galingų šviesos dūrių. Ir mums reikia greit ir tikrai veikti.

— Ugnis!

Trenkia pabūklas, kurio šviesos pliupsnis naktį atrodė, kaip plati, trumpa ir virpanti ugninė masė, mirkstelėjusi ir išnykusi. . .

Perspėjimo šūvis praleistas pro viršų. Artilerininkai puikiai mato tą didelį, giliai vandenyje sėdintį laivą ir vieni juokai jiems jį prakiurdyti, paleisti dugnan. . .

Šviesoje puikiai matome savo auką. Ji bebėgė. Bėgti neišbėgs, o pabandžius bent vienu šūviu pasipriešinti, eis žuvų karalystėn."

Skamba įsakymas mašinų skyriun.

Artinamės. Iš apačios bėga miegoję jūrininkai. Jie pasiruošia pagautąjį laivą užimti. . .

Priešas, leidžia laivelius! Mės skubame pilnu garu prie jų, nes tai sena jo taktika: uždegti ar prakiurdyti ir geriau dugnan pasiūsti keliauti, kaip atiduoti mums.

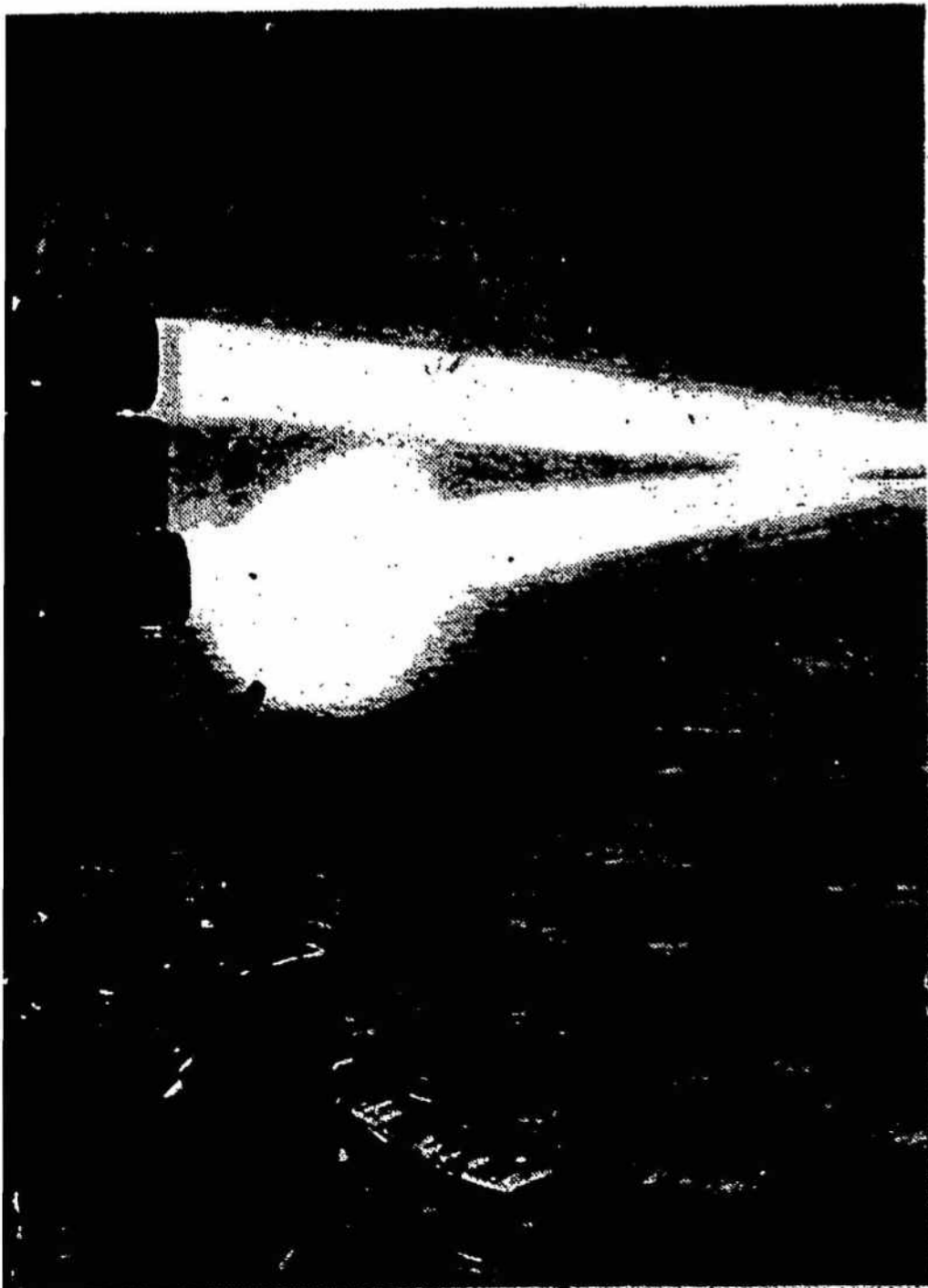
Gal dar pavyks paimti jį sveiką!

ŠIAURĖS VERDENAS

Šiandien viso pasaulio spaudoje ištisi puslapiai apie grumtynes šiaurėje, prieš Manerheimo liniją. Ne veltui čia jis vadinamas šiaurės Verdenu, kur kovos yra pasiekusios aukščiausio grumtynių laipsnio.

Du pažymėtini punktai stovi prieš Manerheimo liniją. Tai Summos miestelis prie geležinkelio, einančio iš Leningrado į Viipurį, ir Muolla. Abu jie guli prieš garsiąją Manerheimo liniją: Summa kairiau jos, žiūrint iš priešakio, Muolla — dešiniau. Šiandien tos apylinkės yra pakeitusios savo veidą. Miškai išdaužyti, granatos duobė šalia granatos, žemė yra keliolika kartų apversta.

Penkiolikos dienų spaudimas nepaliko be pėkų. Manerheimo linija, kaip ir vi-

šos tvirtovės, sudarytos iš kelių įtvirtinimo juostų, išsidėsčiusių gilumon per 20—30 kilometrų. Yra trys pagrindiniai jos ruožai. Priešakinė dalis — stiprūs ugnies lizdai, kurių uždavinys palaikyti dominavimą niekeno žemėj. Antroji dalis — Manerheimo linijos centrinė juosta, pati stipriausia ir geriausiai apginkluota. Ir trečioji — rezervų juosta, kuri paskutiniu metu ypatingai sustiprinta ir pritaikyta nemažiau stipriam gynimuisi, kaip ir centrinis ruožas.

Ir suomiai patys pripažįsta, kad jie atidavė pirmąjį Manerheimo linijos ruožą ir pasitraukė atgal. Užsienių spauda rašo, kad ta linija yra tiesiog sutriuškinta. Čia pritrūko ir žmonių ir šaudmenų gintis. Viską nušlavė ugnis, kurią palaikė vien 20.000 artilerijos sviedinių kasdien, neskaitant kasdieninių 100—200 lėktuvų atakų, kurie išmesdavo taip pat apie 50.000 kilogramų plieno.

Smulkesnių davinų apie šias šturpiusias ir galingiausias kautynes po Didžiojo karo, o kai kieno laikomos ir pačios didžiausios visoje karo istorijoje ugnies panaudojimu ir atkaklumu, tuo tarpu dar neturime. Bet iš atskirų epizodų jau galime sudaryti keis vaizdus apie 1940 m. šiaurės Verdeną, kuriame ir viena ir kita pusė parodė aukščiausios vertės kovotojo pastangas.

Puolimą be paliovos vedė smogiamoji jėga iš 10.000 kovotojų, veikianti 10 kilometrų ruože.

MANERHEIMO LINIJA NUOLATINĖJE UGNYJE

Iš fronto pusės slenka be paliovos balti, prigesintomis šviesomis, sunkvežimiai. Kažkur aukštai skraido nematomos eskadrilės, o nakties tamsa slepia visas apylinkes.

Karininkas, pusę veido užbandažavęs balta perrišamosios medžiagos juosta, eina šalia mašinos, kuri pilna sužeistų.

Jis sustoja prie skirstomojo punkto, miške, kelių kryžkelėj. Čia jis įregistruoja savo sužeistuosius.

— Po šeštosios atakos atvyko rezervai. Mano kuopa paskutinių dviejų susidūrimų metu buvo priversta kautis šaltu ginklu. Kai šautuvai su durtuvais buvo per ilgi, apkasuose grūmėmės rankomis. Kas turėjo rankinį durklą, tas visuomet smūgiu į kaklą nugalėdavo.

O tuo tarpu frontas nuolatinėj ugnyje. Ir naktį visos tamsos horizontas atrodo rausvai baltos spalvos. Iš ten nebegirdėti atskirų garsų, bet vienas nuolatinis drebėjimas ir dundesys, nuo kurio virpa žemė.

Sunkioji artilerija, minosvaidžiai, lengvos baterijos ir puolančių tankų pabūklai nenustoja nė minutei. Eina puolimas, kuris turi tik vieną tikslą — prasimušti.

LINIJOS VYRAI

Danas, kuris pateikia savo reportažus iš šių kovų, pats yra gavęs bombos iš lėktuvo skeveldrą į ranką. Tačiau, nors bandžuotais pirštais, kaip jis sako, jis rašo savo rašomąją mašinėlę toliau arba tiesiog diktuoja telefonan...

„Ką tik grįžau iš pirmosios linijos. Aš buvau pas tuos, kurie ginasi įstiprinimų juostoj. Tai yra begalinės, kankinančios minutės toje pragariškoje ugnyje, kuri bilda viršum žemės susislėpusių.

Dauguma Manerheimo linijos apkasų ir įtvirtinimų padaryti iš storiųjų ir geriau-

sių suomių medžių rąstų. Po žemėmis įrengtos būstinės, viršum kurių guli kelių eilių bukas, ažuolas ir akmuo. Ir didžiųjų gaubicų smūgiai į šiuos įtvirtinimus negali jų perskelti. Tačiau virpesys, kuris po žemėm atrodo lyg būgno daužymas, per ilgesnį laiką atrodo suardys nervus.

Suomiai akmeniniais ir šaltais veidais tai moka pakęsti. Aš mačiau karininkus, kurie miegojo savo lovose, keliolika metrų po žeme, kailinėmis antklodėmis užsitraukę...

Aš mačiau kareivius, kurie nė viena ausimi neklausė artilerijos siutimo, bet lošė kortomis, rūkė cigaretes ir skaitė laikraščius.

Į šią tvirtovę įšokdavo pajuodavęs kareivis ir sušukdavo:

— Į septynioliką lizdą. Keturi žmonės!

Keturi atsikeldavo, imdavo su savimi karinę aprangą ir išeidavo. Jie eidavo užimti savo vietos aukštesnioje linijos dalyje, cementiniuose blindazuose, kurie turėjo tiesioginį matymą prieš pusėn.

Dar keturi, dar penki...

Tai reiškia, kad anksčiau išėję ar sužeisti, nukauti ar būtinai reikalingi pakeisti.

Baisūs oro virpesiai, nepaliaujantieji sproginimai ir karštas garas slinko ir troški-

... Vienas iš Manerheimo linijos blokhausų. Priešais jį stovi suomių kareivis

no tuos, kurie budėjo viršuje. Pragaras atrodė gražiu sodu prieš tai, kas darėsi viršuje.

Ir tačiau tokiame mirties šėlime žmogaus dvasia nepajėgia palūžti, nes nieko nėra, kas galėtų didelį kovotoją sunaikinti.

Ataka! Juodos tankų voros, už jų šarvuotos rogės, vėl tankų eilės pradeda milžiniškais šuoliais slinkti pirmyn.

Prieš geležinį gynimąsi prasideda nemažiau galingas ir triuškinantis puolimas, kur kovotojas turi būti vertas to vardo ir ginklo.

Kas nugalės? Kas iš dviejų stipriausių pasirodys stipresnis?

Sekantis kartas mums leis toliau pergyventi didžiųjų pavyzdžių karą šiaurės fronte.

MIRTIES DALINYS SUGRĮŽO

... „Lėtai sningant, 30 vyrų pamažu šliaužė, ramstydami pasliūžę lazdomis. Ant pečių kabėjo maišeliai su automatinų šautuvų apkabomis, skersai permesti šautuvai ir trumpi, greit šaudą suomių darbo rankiniai kulkosvaidžiai.

Jie visi išsirikiuoja prieš raudoną baltomis langinėmis namelį.

Štabo karininkai, baltuose kailiniuose sustoja prieš grįžusius.

— Ketvirtosios divizijos, 21 smogiamasis būrys, grįžo atlikęs specialų 37 nr. uždavinį.

Jam atraportuoja 30 vyrų vadas, šalto šiauriečio veidu.

— Kiek nustojote žmonių?

— Savaitės žygis. 24 vyrų. 8 nukauti, 2 patekę nelaisvėn, 14 sužeistų.

Dar keli žodžiai prie žemėlapių ir būrys išsiskirsto poilsiui.

Šie keisti, baltais drabužiais kareiviai, kurie kai kas turi tik perlenktą ir galvai įkišti išpiautą paklodę, užmestą ant pečių — ne kas kita, kaip užsienių spaudoj išgarsinti suomių mirties dalinių kareiviai.

Mirties dalinys, arba kitaip dar vadinamas smogiamasis būrys, tai vienas iš daugelio, kuriais suomiai veda partizaninę kovą.

Kadangi frontas niekur neturi ištisos linijos (nuo Ladogos vandenų ligi Petsamo pozicijų — apie 1000 kilometrų), tai pro jo tarpus, ypatingai dangstydami gūžiais suomių miškais, kalnais ir medžiais užaugusiomis ežerų praėjimais, stengiasi jie prasiskverbti į sovietų užnugarį ir čia pulti mažiau ginkluotus dalinius: ryšio grupes, štabus, tiekimo voras, virtuves ir karo gurguoles.

Smogiamieji būriai — sudaryti iš geriausių šaulių, slidininkų ir drąsių vyrų. Jų eilėse labai daug ir suomių sportininkų su pasauliniu vardu.

Pažindami savo kraštą ir sunkią gamtą, jie joje dažnai prisidengia puldami ar atsitraukdami. Norint pasipriešinti tokiems užnugario partizanams, rusai sudarė taip pat savo slidininkų būrius. Dėl to ir dažnai minima pranešimuose patrulių veikla. O tai reiškia, kad pūgoj ar didžiuliam šaltyje, dažnai nakties metu, susikirto, vartodami durklus, automatinius šautuvus, lengvus kulkosvaidžius, pistoletus ar granatas vienos ir kitos pusės smogiamieji būriai...

KARIŪNŲ CHORAS VILNIUJE. Vasario 16 d. proga į Vilnių buvo nuvykęs kariūnų choras. Vasario 16 d. 11 val. dalyvavo pamaldose Katedroje. Vakare choras koncertavo Karininkų Ramovėje, kur įvyko iškilmingas Nepriklausomybės minėjimas. Po įvairių kalbų ir sveikinimo kariūnų choras padainavo.

Iš Karininkų Ramovės choras nuvyko į Lietuvos Kariuomenės Kūrėjų Savonorių S-gos atstovų suvažiavimą. Čia choras, be dainuotų Karininkų Ramovėje dainų, savanoriams padainavo dar keletą naujų ir savanorių maršų.

— Karo Mokyklų maršui, kuriam žodžius parašė ats. j. ltn. K. Zupka, muziką jau parašė mokyklos dainų lektorius ir kariūnų choro dirigentas muz. Kl. Griauzdė. Maršas greit bus atspausdintas ir artimiausiu laiku jį pradės repetuoti kariūnų choras.

MOKYKLA IR KARIUOMENĖ

JAUNAM KARIUI

V. RIMANTAS

Tu prie žagrės nuo ryto palinkęs,
Tu po pievas su dalgio daina
Vis ėjai, nors ir prakaitas sunkės,
O širdis buvo džiaugsmo pilna!

Ten, armonikos balsą išgirdęs
Po darbų subatos vakarais,
Bėrą žirgą šaltiny pagirdei
Ir smagus nuėjai pagiriais!

Skilo, šokant tau, ažuolo grindys
Krykštė sesės, skambėjo juokai...
Ir tik saulei rytuose suspindus,
Su draugais į namus išvykai.

Tai ullojai, kaip vasaros vėjas
Javų derlium nuklotuos laukuos,
O dabar — būki sveikas atėjęs
Būsimumų kareivių pulkuos!

Būk ir čia pilnas skambančio juoko,
Darbo mellės, ugnies ir giedros,
Kaip ten sodžlų lakštingaloms suokiant,
Ar dainuojant būry lyg aušros.

Žengsi žingsnį — sudrebinsi gruodą,
Trauksi posmą — laukai suaidės.
Kieto vargo ir rūpesčio juodo
Žygio gretoj žvaigždė nespindės!

EILĖRAŠČIŲ KONKURSAS jau baigėsi. Konkurse dalyvavo labai daug įvairių mokyklų moksleivių, atsiųsdami apščiai gerų eilėraščių. Redakcija su jais jau susipažino ir perdavė kitiems jūry komisijos nariams — rašytojui Vyt. Tamulaičiui ir V. Teatro artistui S. Čaikauskui. Kitame Nr. paaiškės.

IS LATVIJOS LIETUVIŲ SKAUTŲ GYVENIMO

Mintaujos lietuvių mokyklinis jaunimas, kuris ilgesnį laiką, neturėdamas vadų, merdėjo, mok. J. Garškos iniciatyva, susiorganizavo į jūros skautų draugovę. Sudarytas skautams remti komitetas, kuriam vadovauja meno istorikas mons. K. Jasėnas.

Sausio 14 d. Mintaujoje įsikūrė lietuvių skaučių draugovė, kuriai vadovauja M. Mastkovaitė.

Taigi, šiuo metu Latvijoje veikia šešios lietuvių skaučių draugovės.

VILNIAUS SPECIALINĖSE MOKYKLOSE 1.688

MOKINIAI

Be Vilniuje veikiančių šešių valstybinių gimnazijų, šiuo metu veikia dar keturios valstybinės specialios mokyklos, kur mokosi 1.688 mokiniai. Valstybiniame Technikume — 457, pirmojoje valst. amatų mokykloje — 444, antrojoje (mergaičių) — 129 ir valst. vidurinėje prekybos mokykloje — 658.

j. v.

TAURAGĖ

Šiais metais mokiniai gyvai susidomėjo „Kariu“. Skubiai vienas už kito kitą jį prenumeruojasi. Nors į aukštesnias klases pareina po vieną egzempliorių, bet to negana. Puikiai prigijo mintis, kad „Karys“ geriausias iš visų kitų savaitraščių. Jis taip pat budrus pranešėjas apie šiandieninių įvykių eigą.

Fabijonas Žebelys

JAUNIMO KNYGA

Šiuo numeriu pradėdame skyrelį „Jaunimo knyga“, kuriame mokytojus ir jaunuosius skaitytojus informuosime apie išėjusias knygas mokyklinio amžiaus skaitytojams. Tai darome todėl, kad mūsų skaitytojai turėtų progos pasirinkti patriotinio, kariško, valią ir dvasines jėgas grudinančio turinio knygas. (Red.)

BE MOTINOS

Tai iš vokiečių kalbos Rimvydo versta knygelė. Joje vaizduojama fabriko darbininko, savo laiku buvusio kariško orkestro muzikanto, sūnaus, vėliau našlaičio, gyvenimas. Vaikas, perėjęs sunkią ir žiaurią giminių globą, iškentęs visus nemalonumus ir vargingą laikraščiu išnešiotą darbą, artėja prie savo pasirinktųjų uždavinių.

Knygelė ugdančių nuotaikų. Vertime vardai parinkti lietuviški. Išversta gerai.

Švietimo ministerija knygą pripažįsta tinkama mokyklų knygynams. (Išleido šv. Kazimiero d-ja. 64 psl. Kaina 2 Lt.).

K. Augas

VILKAVIŠKIO VALST. GIMNAZIJA

Šauliai. Neseniai įsisteigę šauliai gyvai dirba. Jau turėjo 4 susirinkimus. 27. I. įvyko šaulių būrio vakaras. Vakarą metu buvo įteikti šaulio liudijimai. Programoj buvo paskaita, eilėraščių, muzikos solo, dialogas, „radio šuipinys“.

J.

BIRŽAI

Įsisteigė oro skautai

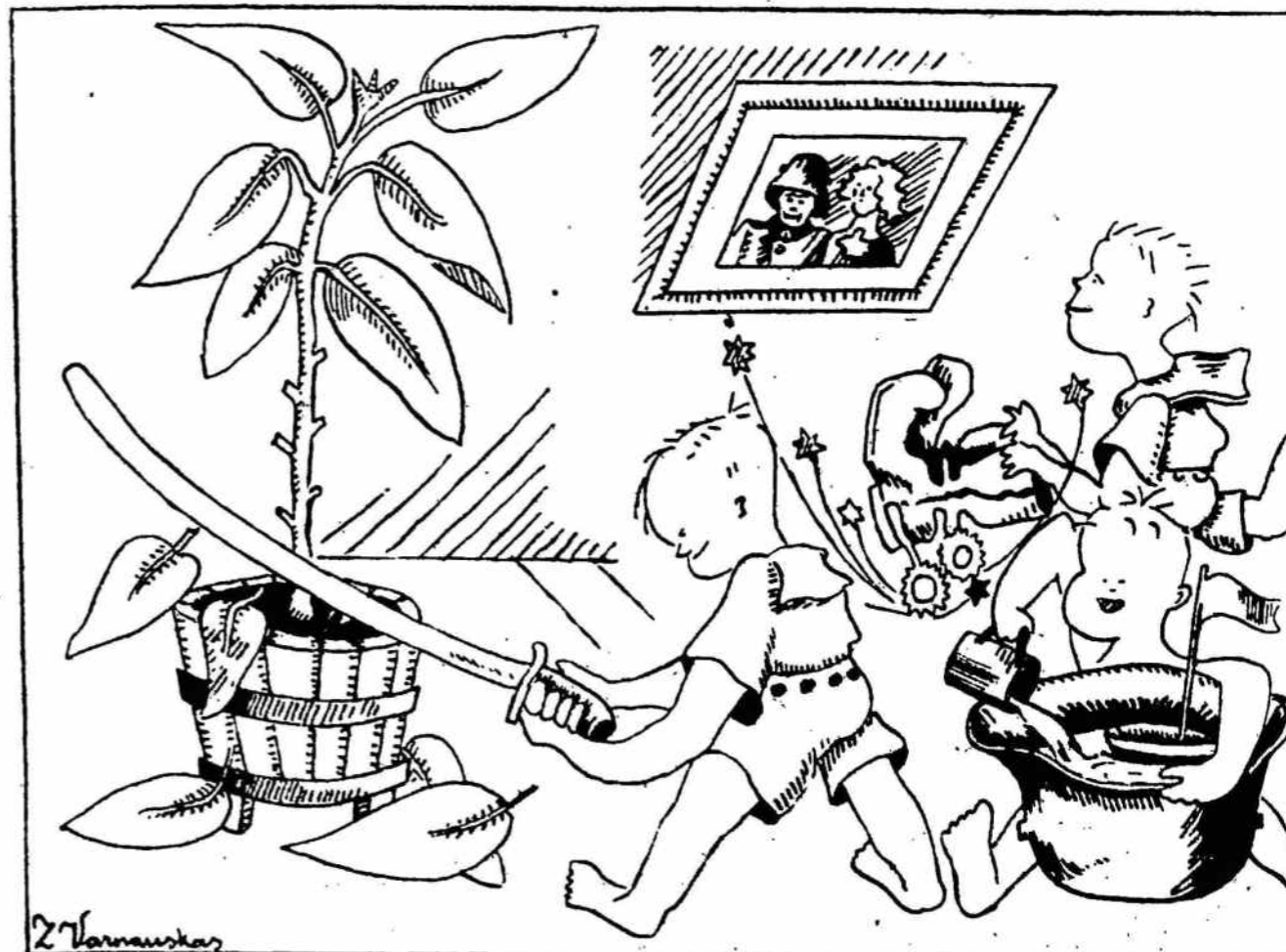
Biržų gimnazijoje įsisteigė oro skautų skiltis, kuri pavadino sakalų vardu. Skilčiai vadovauja vair. Antanas Tomkevičius. Gimnazijoje lygiagrečiai veikia ir aviacijos būrelis.

A.

KAUNO „AUŠROS“ BERN. GIMN.

Iš modelistų veiklos. Avio modelistų būrelio nariai surengė vakarą ir pradėjo statyti kambarinius modelius. Modelių statybai vadovauja kvalifikuoti modelistai. Būrelio valdybą sudaro pirm. Statkevičius ir vice-pirm. Vaitkus. Būreliui vadovauja mokyt. Petruškevičienė.

P. K.

Kai tėvelio apranga į mažųjų rankas patenka

(Iš „Algiuko Tėvynė“)

Tai buvo seni seni laikai, kai tame krašte viešpatavo karti svetimųjų priespauda, ir šalies mokyklos gimtąją kalbą mokindavo paprastose pirkelėse, o mokytojai buvo šaukiami geraisiais ponais ar gerosiomis panelėmis. Vieną šiltą pavasario dieną į tokią kaimo mokyklą atėjo keistas keleivis. Buvo apsirengęs lengvučiais drabužiais, ant akių užsimovęs didelę didelę kepurę, basomis kojomis, paraitytomis kelnėmis, o pažasty tvirtai suspaudęs nešėsi storulę knygą. Jis lėtai žingsniais priėjo prie gatvėje bėgiojančių vaikų ir, rankoje sukdamas nulaužtą alksnio šakutę, jų paklausė:

— Kur čia mokykla, vaikai?

Šie, pilnomis nuostabos akytėmis, ištiesė keletą pirštų, ir keleiviui buvo aišku. Mokyklos namai, susitraukę į šiaudinį stogą, stovėjo netoli vieške'io.

Įėjęs vidun, paklausė mergaičių:

— Ar čia visi suolai užimti?

— Va tas gale, kairėje visai tuščias. Į jį sodina nusikaltėlius, neklaūžadas.

Jis atsisto ir, atskleidęs storą knygą, įnyko į jos keistą šriftą, vaizdžius paveikslus.

Tuo metu priemenėje nusikardėjo plieniniai skambučio dūžiai ir vaikai, versdamiesi galvomis, paliko gatvėje bekylančias dulkes, sužydėjusius sodus, šiltąją mėlynuojančio dangaus saulę. Jie kimšosi į klasę ir nustebę metė akį į nusikaltėlių suole sėdintį tą keistąjį keleivį.

Į klasę lėtai žingsniais įslinko jauna jų geroji panelė.

Ji priėjo prie suolo, paglostė padraikytą tamsią keleivio galvutę ir sėdinčiojo paklausė:

— Iš kur būsi, bernaiti?

— Nuo Skaistės krantų, atsakė šis nė nepakildamas.

— Kiek turi metų?

— Nuo Velykų stojau ant septintųjų.

Mokiniai atydziai klausėsi ir stebėjosi to nuostabiojo atvykėlio išmintingais atsakymais.

— Kaip vadini, bernaiti? — vėl klausė panelė.

— Algiukas, — nedvejodamas atsakė šis.

— Algiukas? Tai vardas. O pavardė?

Jis nežinojo.

— O skaityti moki, bernaiti?

— Nė žodžio. Tik raides pažįstu...

— Kur gavai tą storą knygą?

— Mama įdėjo.

Panelė paėmusi pavartė knygą. Buvo senoviška maldaknygė.

Jis iš mokyklos grįždavo su viena mergaite, kuri arčiausiai jo gyvendavo. Jie daug kalbėdavo ir juokdavosi.

Kartą pasuko pro kaimą, kuriame visu šiurpumu tebesimatė praėjusio karo žymės: sudegintų trobų kaminais styrojo, kaip vargo rankos.

— Kodėl čia taip? — jis paklausė.

— Tai darbas tų, kurie pavergė mūsų Tėvynę, mūsų laisvę.

— O kas toji Tėvynė, Algiuk? — paklausė mergaitė.

— Tėvynė? Tėvynė yra visi laukai, girios, upės, oras, žmonės... Tėvynė — žemė, kurioje gyvename, iš kurios maitinamės.

— Bet kodėl negeri žmonės atėmė iš Tėvynės laisvę, kodėl jie mums jos negražina?

— Pikti žmonės laisvės negražins, kol mes patys jos neišsikovosime. Mes visi, kaip pasakoja žilieji pasakų seneliai, turime stoti kovon ir, kaip pavergtosios gintarinio sosto karalaitės vaduotojai, išvyti priešą iš savo Tėvynės. Jį turime nustumti toliau už Skaistės vandenų, už Saločių miesto, už didžiųjų girių...

— Ir mergaitės galės kovoti? Ir jos padės gražinti laisvę?

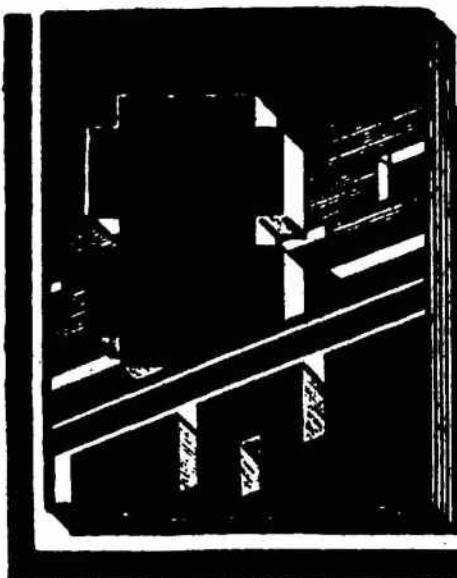
— Ne, Meilut Mergaitės silpnos! Jos kovoti negali. Ir pasakose visur tik vyrai grumiasi. Vyrai turi iškovoti laisvę sau ir mergaitėms!

Meilutė nuliūdo. Nuleido galvą ir buvo netoli ašarų. Ji daug minčių apsvaustė, daug ką tyliai apkalbėjo, bet kodėl mergaitės silpnos ir negalės padėti Tėvynėi, — jai liko neaišku. Vyras, matydamas taip rūpestingai besvarstančią Meilutę, nuleido pakeltą balsą ir be pasididžiavimo pasakė:

— Nors mergaitės kovos lauke ir nedalyvaus, bet jos daug padės kituose darbuose. Tėvynės laisvę atvadavo ir vyrai ir mergaitės.

Vėl Meilutė juokėsi ir krykštė. Ji suprato, kad Algiukas teisybę kalba. Ir mergaitės padės!

Saulė vos vos riedenosi vakaruose augančių medžių viršūnėmis. Ji tokia raudona ir didelė, kaip tikras klasės globusas. Į žemę leidosi vėsus prievakario ūkas. Skaistės vandenyse kilo, skaistutis ir permatomas rūkas.

KARIUOMENĖS GYVENIMAS

VASARIO 16 D. KARIUOMENĖS DALYSE. Tą dieną kariuomenės igulose bei dalyse buvo atitinkamos iškilmės, pamaldos, iškilmingi aktai, paskaitos ir pramogos. Neminėdami bendrųjų programų, padarysime tik trumpas ištraukas iš mūsų korespondentų žinių, kurių nemaža gauta.

J. psk. Cemnickas ir j. k. V. Elnionis rašo, kad Kupiškio iguloje per iškilmingą aktą vietos agronomas skaitė referatą apie pirmąją Lietuvos politinę bei ekonominę būklę. Pabaigoje gimnazijos choras padainavo. Ltn. Gaižutis tik kariams laikė paskaitą apie kovas dėl Lietuvos nepriklausomybės.

J. psk. Globys ir j. psk. Kisielius rašo, kad karo aviacijoje po j. ltn. Juodžio ir j. ltn. Masioko paskaitų buvo atlikta meninė dalis: deklamacijos, dainos ir muzika. Puskarininkiai savo ramovėje atskirai šią šventę minėjo ir buvo atlikta meninė dalis. Puskarininkiai deklamavo ir savo sukurtų eilėraščių.

J. psk. B. Brazdžionis iš Radviliškio igulos rašo, kad ten buvo surengtas vaidinimas. Paskaitą laikė kpt. Ambraziūnas ir Linkaičių šauliai padainavo.

Psk. Šukys ir Ad. Miknevičius rašo, kad Plungės iguloje šauliai kariams vaidino 3 veiksmų dramą „Jie atėjo“.

Vrš. L. Griškevičius ir psk. Gulbinskas rašo, kad šaulių iguloje vietos mokytojų seminarijos mokiniai suvaidino kariams nemokamai veikalą „Vestuvės“. Vakare per divizijos štabo ryšių kuopos trumpųjų bangų LY-03 siūstuvą buvo transliuojama kariuomenės valandėlė, kuriai vadovavo ltn. Obuchavičius. Vaidino jo paties radijo vaizdelį „Už laisvę“. Paskui padainavo, pagriežė ir padeklamavo. Be to, ir be radijo buvo atlikta meninė dalis.

2. ulonų pulke, kaip rašo J. Pakalka, kapelionas kun. Tarvydis laikė paskaitą, o p. Likerauskas perskaitė P. Babicko eilėraščių „Atgimstant“. Darbo Rūmų

artistai mėgėjai suvaidino 3 veiksmų pjesę „Taip tėvas norėjo“.

San. psk. Grigoras iš Seredžiaus igulos rašo, kad ten šventės proga ryšių būrio kariai paaukojo savo daliniui šautuvą. Po iškilmių meninę dalį atliko pradžios mokyklos mokiniai, šauliai, jų chorai ir karių dūdų orkestras.

Gr. L. Kančauskas rašo, kad 5. pėst. pulke paskaitą laikė plk. ltn. Ališauskas. Kariams nemokamai buvo rodoma karinė filma.

Psk. St. Narijauskas rašo, kad Kėdainių iguloje paskaitą laikė kpt. Juškevičius. Gimnazijos direktoriaus kviečiami, kariai nuvyko į gimnazijos rūmus. Ten moksleiviai nemokamai kariams atliko meninę programą: suvaidino 2 veiksmų operetę „Malūnininkas ir kaminkrėtis“ ir mišrus moksleivių choras padainavo.

San. psk. J. Darandovas iš Raseinių igulos rašo, kad ten buvo suvaidintas ltn. Rutkausko 4 veiksmų veikalas „Bundanti žemė“. Be to, padeklamauta ir karių choras padainavo.

KARO MOKYKLOS SLIDININKAI VILNIUJE. Vasario 16 d. šventės proga Karo Mokyklos slidininkai (iš 27 kariūnų ir aspirantų), kpt. Jaruševičiaus vadovaujami, surengė įdomią kelionę slidėmis į Vilnių.

Iš A. Panemunės slidininkai išvyko vasario 14 d. 8-val. ryto. Išvykstant į Vilnių, su išsirikiavusiais slidininkais atsisveikino mokyklos viršininkas b. gen. Juodišius. Savo kalboje mokyklos v-kas pabrėžė lietuvių pasiryžimą keliauti į savo sostinę Vilnių įvairiais keliais. Net ir didžiausios ir sunkiausios kelionės neatgrasins lietuvių nuo veržimosi į Tautos šventovę — Vilnių.

Slidininkai keliavo šiuo maršrutu: A. Panemunė — Rumšiškės — Žiežmariai — Semeliškės — Trakai — Vilnius. Per dieną nužygiuodavo apie 50 km.

Ekskursininkai pakeliui nakvojo Žiežmariuose ir Trakuose.

Vasario 16 d. apie 10 val. slidininkai pasiekė Vilnių. Įžygiuojant į miestą, slidininkus sutiko Spaudos ir švietimo Skyriaus viršininkas plk. Šarauskas ir juos pasveikino. Pasilsėję kareivinėse, slidininkai dalyvavo kariuomenės ir organizacijų parade Katedros aikštėje, kur jiems buvo sukurta ypač daug ovacijų.

Vasario 17 d. slidininkai grįžo į Kauną. Kariūnų ramovėje visiems dalyviams vakare buvo suruošta bendra vakarienė.

Kelionėje išbuvo apie pustučios dienos. Nors oras buvo nelabai palankus, bet apie 130 km slidininkai be poilsio nužygiavo per 18 valandų. Kelionės įdomesnius momentus filmavo asp. Linartas. Manoma, kad ši kelionė bus rodoma Lietuvos kronikoje. J. N.

VILNIAUS IGULOS kariams vasario 15 d. miesto teatre buvo nemokamas teatro spektaklis. Vaidino P. Vaičiūno 4 veiksmų pjesę „Aukso Gromatą“. Pradžioje poetas Inčiūra padeklamavo keletą eilėraščių ir p. Dauguvietis tarė žodį į karius, nušviesdamas praeities gyvenimą. Po spektaklio plk. Šarauskas tarė žodį į karius ir teatro artistus.

Po to teatro vadovybė plk. Šarauską apdovanojo Valstybės Teatro I-jo laipsnio garbės ženklu.

Padėkodamas už suteiktą jam garbės ženklą, tarė: „Šis garbės ženklas tenka ne tik man, bet ir visai kariuomenei“.

J. psk. Korla

5. P. D. L. K. KĘSTUČIO PULKAS. 5. kuopos grandinis Bernotas Julius, stovėdamas sargyboje viename mūsų pasienių, sulaukė vieną asmenį, norėjusį slapta pereiti į užsienį, kuris nešėsi didelę sumą pinigų ir daug brangenybių. Sąžiningas karys sulaukytąjį perdavė sargybos vadui. Pulko vadas gr. Bernotą už sąžiningą ir uolų tarnybos pareigų atlikimą pakėlė į jaun. puskarininkio laipsnį ir pareiškė padėką tarnybos vardu. Varg.

RYŠININKAI V. RADIOFONE. Vasario 11 d. ryšių bataliono kariai Valstybės Radiofone atliko kariuomenei skirtą pusvalandį. Buvo suvaidintas radijo vaizdelis „Ryšiai seniau ir dabar“. Vaizdelį parašė ltn. G. B. Klausutis. Režisavo valst. dramos artistas Čaikauskas. Psk. V. Radavičius

RYŠIŲ BATALIONAS. Vasario 16 d. proga išėjo naujas sieninio laikraščelio „Alio“ numeris.

Visos iliustracijos spalvotos — pieštos psk. Radavičiaus.

Be to, šiame numery paskelbtas konkursas parašyti kariuomenės radijo pusvalandžiui vaizdelį iš ryšininkų gyvenimo. Konkurso laimėtojai skiriama piniginė premija. —k—

Šaulių moterų koncertas Karo Ligoninėje

III. P. D. PRIEŠLĒKTUVININKAI. Vasario 4 ir 11 d. atlikta šaudymo rungtyinės šratais iš šautuvų ir pistoleto, kuriose dalyvavo ir ryšininkai. Už geriausią šaudymą buvo duodama piniginė dovana.

Rungdamiesi kariai nepaprastai gerai šaudė. Geriau pasirodė priešlėktuvininkai. Didžiausios dovanos ir pirmosios vietos teko: I vieta priešlėktuvininkui j. psk. Pudžimiui Kaziui, o II vieta irgi priešlėkt. eil. Lukšui Broniui. Neblogai pasirodė ir ryšininkai.

Bendrai išskaičiavus šaudymo išdavus pasirodė, kad „labai gerai“ šaudė 40%, „gerai“ 30%, „patenkinamai“ 25% ir dėl nepasisekimo 5% blogai šaudė.

J. psk. V. Pocius

PAJUOSTĖS KARO AVIACIJOS IGULA. Vasario 15 d. suruošė literatūros pobūvi. Pobūvy dalyvavo karininkai, likt. puskarininkiai, civ. tarnautojai ir kareiviai. Ta proga ltn. Kasperas skaitė paskaitą „Vokiečių-lenkų karas“, ekrane parodydamas įžymesnių aviacijos kautynių vaizdus.

Meninę dalį atliko patys puskarininkiai, padainuodami keletą dainų. Be to, Haitas pagriežė savo kompozicijos popuri.

Reikia pažymėti, kad Haitas yra karys, gabus muzikas ir kompozitorius, baigęs Rygos konservatoriją.

Psk. Z. Andrulis

VARNIŲ IGULA. Vasario 14 d. pasibaigė likt. puskarininkių ramovėje surengtas šachmatų turnyras. Turnyre I vietą laimėjo senas ir prityręs šachmatininkas psk. A. Burlidas, II vietą j. ltn. Juozas Chmieliauskas ir III vietą — ltn. Milašauskas. I ir II vietai numatytos dovanos, kurios bus įteiktos artimiausiu laiku, dalyvaujant Lietuvos šachmatų meisteriui p. Vl. Mikėnui. Atvykęs p. Mikėnas duos klubo šachmatininkams keletą pamokų ir sužais simul-tanę.

San. psk. Grinius

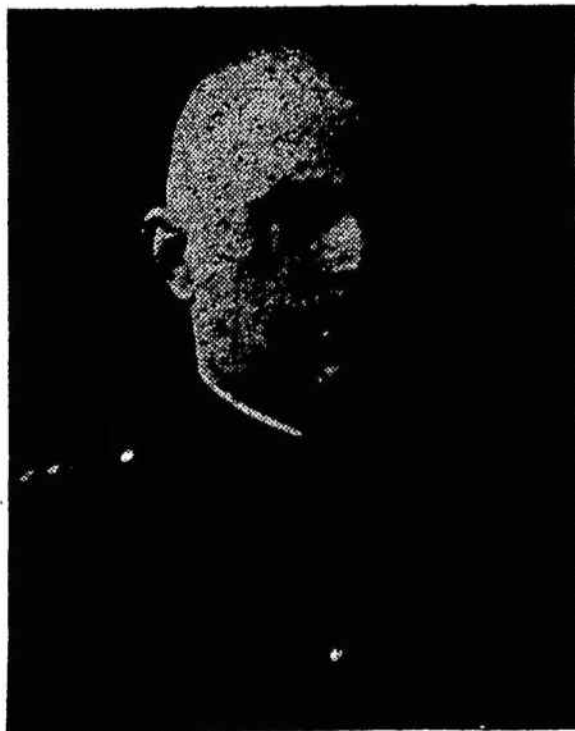
AVIACINĖS LITERATŪROS BIBLIOTEKOS MOKYKLOSE. Pirmoji Lietuvoje oro skautų Dariaus ir Girėno draugovė prie IV gimnazijos Kaune įsteigė aviacinio turinio knygų ir žurnalų biblioteką. Tai bibliotekai Lietuvos Aero Klubas paskyrė visą eilę savo leidinių nemokamai. Savo žurnalą LAK dovanai siunčia ir Vilniaus miesto šaulių būrio skaityklai.

PALEISTAS Į ATSARGĄ RYŠININKAS. Ši mėnesį, jo paties prašymu, paleistas į atsargą mokomosios kuopos liktinis puskarininkis Alfonsas Mikuliūnas. Vasario 15 d. puskarininkių ramovėje buvo suruoštos kuklios išleistuvės, kuriose, be kitų, dalyvavo ir mokomosios kuopos vadas su keliais tos kuopos karininkais.

Psk. A. Mikuliūnas į kariuomenę stojo savanoriu 1930 m. gegužės 1 d. ir buvo paskirtas į ryšių batalioną. Išėjęs jaunų kareivių mokymą 1. teleg. telef. kuopoj, kaip drausmingas ir gabus kareivis buvo paskirtas į mokomąją kuopą. 1931 m. balandžio 26 d. baigė linijų prižiūrėtojų klasę. Tų pačių metų spalio 1 d. paliko tarnauti liktiniu puskarininkiu 1. teleg. telef. kuopoj. 1939 m. pirmuoju baigė liktinių puskarininkių telefono telegrafo 5 mėnesių mechani-

kų kursus ir buvo perkeltas į mokomąją kuopą. Tais pačiais metais su neetatine ryšių kuopa dalyvavo istoriniame žygyje į Vilnių.

Nuo pat karo tarnybos pradžios iki paleidimo į atsargą dalyvavo bataliono ugniagesių komandoje, kurioje ėjo įvairias pareigas. Nors visą laiką nešė atsakingas būrininko bei ūkvaizdžio pareigas, tačiau surado laiko ir mokslui. Atvyko į kariuomenę baigęs tik pradžios mokyklą, todėl stengėsi įgyti aukštesnį mokslo cenzą. Intensyviai dirbdamas, baigė šešias klases, vėliau — trijų metų elektromonterių kursus.

Psk. A. Mikuliūnas

Už nuopelnus Lietuvai apdovanotas Gedimino ordino 3. laipsnio medaliu, o už pasidarbavimą ugniagesybai „Artimui pagalbon“ medaliu.

Išėjęs į atsargą gavo tarnybą Kauno radijo stotyje. *Psk. V. Radavičius*

GEDIMINŲ LAIKRAŠTĖLIŠ. 1. p. D. L. K. Gedimino p. ryšių kuopoje, viršininkams sutikus, nuo š. m. vasario 11 d. yra leidžiamas neperiodinis rankraštinis sieninis laikraštėlis „Mūsų Ryšis“. Laikraštėlį redaguoja j. psk. Korba, o jame bendradarbiauja kuopoje esamos plunksnos darbininkų jėgos.

„Mūsų Ryšis“ turi tikslą: sudaryti galimumą kiekvienam kuopos kariui pareikšti savo mintis draugų tarpe; ugdyti karių tarpe draugiškumą ir sugyvenimą.

Tokio laikraštėlio pasirodymu kuopos kariai labai patenkinti, nes ne tik gali savo mintis skleisti draugų tarpe, bet ir tinkamai sunaudoti atliekamą laiką, pratinis rašinėti. *Bendradarbis*

KĖDAINIŲ IGULA. Vasario 15 d. vietos šaulių rinktinės iniciatyva įvyko žiemos sporto šventė, kurioje, be pačių šaulių, aktyviai dalyvavo varžybose ir igulos kariai-sportininkai. Pati pirmoji žiemos sporto programos dalis — 5 km slidininkų lenktynės — buvo vykdomos gana palankioje (kalnuotoje) šiam sportui vietovėje prie pat šaulių sporto aikštyno. Pirmąsias vietas laimėjo igulos kariai: I v. — art. pulko psk. Mažeika (26,46 min.); II v. — pėst. pulko kpt. Daniliūnas (27,12 min.) ir III v. — art. pulko eil. Leparskis (27,47 min.). 2,5 km slidininkų varžybose nebloginai pasirodė ir šauliai-juniorai. Antroje sporto programos dalyje, kuri jau buvo tęsiama miesto čiuožykloje, buvo atvykusių svečių, dailiojo čiuožimo meiste-

rių, Ignaičio, Zeikaus, Dornaitės ir kt. parodomasis bei figūrinis ant ledo čiuožimas, šaulių vyrų ir moterų pasirodymai ir šios dienos sporto varžybų laimėtojams kuklių dovanėlių įteikimas. Minėtųjų žiemos sporto šventės varžybų eigos turėjo progos pasižiūrėti ir daug igulos karių. *St. Narijauskas*

▶ KARTUOMENĖS UGNIAGESIAI

PASITRAUKĖ UGNIAGESIŲ VADAI. Prieš kurį laiką išėjo iš kariuomenės į atsargą Kauno igulos IV rajono ugniagesių vadas ir VI ugn. k-dos v-kas kpt. Kiesylis, išbuvęs ugniagesių greto-se apie 11 metų, vadovavęs komandai nuo jos įsteigimo dienos. Per tą laiką komandos kursą baigė 351 ugniagesys, komandai teko gesinti nemaža ir gaisrų, tiek savo rajone, tiek Žaliakalnyje bei Senamiestyje.

Šiomis dienomis atsisakė nuo pareigų tos pačios igulos ugniagesių inspektoriaus pavaduotojas, I rajono vadas ir VIII ugn. k-dos v-kas kpt. Slyvėnas, vadovavęs komandai apie 10 metų. Jis dirbo taip pat ugniagesių sąjungoje ir buvo priešgaisrinės apsaugos propagandos savaitei ruošti vyr. komiteto sekretorius. Kpt. Slyvėnas parašęs daug straipsnių „Ugniagesyje“ įvairiais klausimais, daugiausia domėjosi gaisrine technika. Visoms komandoms gerai žinomas vadovėlis „Rankiniai gaisro siurbliai“. Jo vadovaujama komanda ypač daug padėjo ir padeda gesinti gaisrus tiek šančiuose, tiek kitose miesto dalyse.

Geriausios kloties gyvenime linki savo ilgametiniams vadams kariai ugniagesiai ir prašo nepamiršti ugniagesybos ir ateityje.

PRENUMERUOJA „UGNIAGESI“. Ugniagesių Sąjunga šiemet kreipėsi į kariuomenės ugniagesių komandų viršininkus ir kitus pareigūnus — žurnalo platintojus. Dalyse susiranda nemažas skaičius prenumeratorių, kai kur net po 20—30. Tačiau prenumeratorių būtų gal ir daugiau, jei „Ugniagesis“ visada pasirodytų laiku. Dabar gi, vasario mėn. pabaigoje vis dar nėra išleistas žurnalo pirmasis numeris. Tai tikrai šalintinas reiškinys. Bent prenumeratorių manymu!

IŠ GELEŽINKELIŲ SIGNALIZACIJOS TAISYKIŲ. Nuo gruodžio 15 d. geležinkelių valdyba paskelbė galiojančiomis naujas signalizacijos taisykles (ST). Jų tarpe žinotinas visiems bendrai ugniagesiams geležinkelių gaisrų signalas (Gs). Gaisro signalas duodamas švilpukais ir ragučiais. Iš eilės du trumpi garsai ir vienas ilgas, pakartojant nemažiau kaip penkis sykius:

Gaisro signalas turi būti duodamas pastebėjus geležinkelių zonoje gaisrą.

STIPRINAME DRAUGŲ GRETAS. Ats. eil. Petras Radžiūnas įstojo į Kauno XIX miesto (Aleksoto stiklo fabriko) ugniagesių komandą; ats. j. psk. Petras Astrauskas ir ats. gr. Povilas Mickevičius įstojo į Vaškų šaulių būrio ugniagesių komandą. Pirmasis paskirtas komandos viršininku, antrasis — skyrininku. Pasisekimo ir laimės!

NAUJI VADAI. Jonavos įgulos ugniagesių vadų paskirtas j. ltn. Pūkys. Kauno įgulos VIII ugn. k-dos viršininku paskirtas ltn. Pedonis.

ŠAULIŲ GYVENIMAS

VILNIAUS SRITYJE JAU 30 ŠAULIŲ BŪRIŲ. Atgavus Vilnių ir Vilniaus kraštą, tuoj buvo imtasi organizuoti pirmuosius šaulių būrius. Dabar Vilniaus krašte yra 30 patvirtintų šaulių būrių ir 25 dar organizuojami. Taigi, iš viso atgautoje Vilniaus srityje bus apie 60 šaulių būrių. Pačiam Vilniuje šaulių būrių yra 8, (5 vyrų ir 3 moterų). Reikia pažymėti, kad jaunimas beveik visas įsirašė į šaulių eiles ir entuziastiškai dirba šaulini darbu.

ŠAULIŲ SKAITYKLOS. Vilniaus mieste šaulių būrys savo būstinėse atidarė šaulių skaityklą. Buvo kreiptasi į visų laikraščių redakcijas ir prašyta nemokamai siuntinėti skaityklai laikraščių. Taip pat paštininkai šauliai savo būstinėse nori įrengti skaityklą ir biblioteką.

VILNIUJE ĮSTEIGTAS ŠAULIŲ AVIACIJOS BŪRYS. Steigiamasis susirinkimas įvyko vasario 10 d.

Aviacijos būrio vadu paskirtas lakūnas Kumpikevičius. Aviacijos būrys mano perimti savo žinion sklandymo mokyklą Aukštągariuose, kuri buvo ir lenkų laikais. Mokykla turi labai gerą sąlygą sklandyti. *M.*

GELVONAI (Ukmergės aps.). Gelvonų viešoji valstybinė biblioteka atidaryta 1939 m. kovo mėn. Per tą laiką biblioteka gavo apie 1000 knygų, kuriomis naudojasi apie 120 skaitytojų. Biblioteka padeda išlaikyti Gelvonų valsčiaus savivaldybė, duodama nemokamai būstines, kurą ir šviesą. Bibliotekos vedėjas mokyt. A. Juškevičius. Daugiausia naudojasi mokyklos mokiniai.

Gelvonų šaulių būrio veikla yra labai gyva. Suruošta bendrom jėgom šaulių ir jaunaliuvių vakaras, kurio pelnas paskirtas Vilniaus šaulių rinkinei, o antrojo šaulių vakaro pelno dalis skirta VI. Pūtvio paminklui statyti ir kitiems būrio reikalams. *A. M.*

ŠAULIAMS PERĖJO UGNIAGESIŲ VADOVYBĖ. Lazdijų ugniagesių draugija ligšiol nedaug terodė veiklumo. Būdama apskrities centre, draugija vos tegalėjo sudaryti apie 360 lt. biudžetą. Su tokiu biudžetu draugija tik merdėjo. Dabar į draugiją įstojo apie 70 šaulių ir šauliai sudaro daugumą draugijos valdomuosiuose organuose. Kadangi šaulių veikla jau gana aktyviai pasireiškė daugelyje Lazdijų viešojo gyvenimo sričių, tai yra visai tikra, kad ir priešgaisrinė apsauga Lazdijuose pradės naują savo organizacinio gyvenimo etapą. *Mindaugas*

SPORTAS

TARPMIESTINĖS SLIDŽIŲ RUNGTYNĖS LAIMĖJO TALINAS. Vasario 10 ir 11 d. Kaune buvo pravestos tarpmiestinės slidžių rungtynės Kaunas — Vilnius — Talinas, kurios baigėsi tvirta

Talino pergale. Buvo dvejios varžybos: estafetė 4 × 10 km ir 18 km lenktynės. Estafetė 4 × 10 km prabėgo: 1. Talinas per 2:42:47,4 val., 2. Kaunas per 3:08:31 val., 3. Vilniaus ekipa prabėgo per 2:39:48 val., bet pasirodė, kad vienas dalyvis prabėgo trumpesniu keliu, todėl Vilniaus ekipa buvo diskvalifikuota. 18 km lenktynėse vietomis pasiskirstė taip: 1. Kaaristo (Talinas) 1:14:17 val., 2. Palmre (Talinas) 1:17:58,8 val., 3. Sārakas (Talinas) 1:20:08,8 val., 4. Tarto (Talinas) 1:23:28,8 val., 5. Zajauskas (Vilnius) 1:23:57,2 val., 6. Šimanas (Kaunas) 1:28:37,4 val., 7. Haidukevičius (Vilnius) 1:29:38,2 val., 8. Hanseinas (Vilnius) 1:30:15,8 val., 9. Jurgutis (Kaunas) 1:33:30,6 val., 10. Bakūnas (Kaunas) 1:47:14,8 val., 11. Vietrinis (Kaunas) 1:58:04,9 val. Pagal surinktus taškus estafetėje ir lenktynėse slidžių rungtynės laimėjo Talinas, surinkęs 54 taškus. 2 v. Kaunas su 24 taškais ir 3 v. Vilnius su 19 taškų.

LIETUVOS SLIDŽIŲ PIRMENYBĖS. Slidžių Sporto Komitetas nutarė Lietuvos slidžių pirmenybės pravesti Vilniuje kovo 2—4 d.

LIETUVA — ESTIJA 1:2. Vasario 10 d. Kaune buvo sužaistos pirmos tarpvalstybinės ledo ritulio rungtynės Lietuva — Estija. Rungtynėmis susidomėjimas buvo didelis, žiūrovų prisirinko per 700. Rungtynės praėjo apylygėje kovoje, bet dėl mūsų gynikų neapdairumo rungtynės laimėjo Estija 2:1 (0:0, 2:1, 0:0).

VILNIUS — TALINAS 0:1. Vasario 11 d. Vilniuje buvo sužaistos pirmos tarpmiestinės ledo ritulio rungtynės Vilnius — Talinas, kurias laimėjo Talinas 1:0 (0:0, 1:0, 0:0).

ESTIJA — LIETUVA 5:4 Tarpvalstybinės dailiojo čiuožimo rungtynės laimėjo Estija 5:4. Vyrų varžybose pirmąją vietą laimėjo mūsų dailiojo čiuožimo meisteris Ignaitis, surinkęs 212,7 taškų. Antroje vietoje liko estas Dr. Hirvas su 186,2 taškų. Moterų meisterių klasėje 1 v. laimėjo estė Kaljuveė, surinkusi 92,3 taškus, antroje vietoje liko mūsų Dornaitė su 59,3 taškų. Poriniam čiuožime 1 vietą laimėjo estai Kaljuveė — Dr. Hirvas su 11 taškų. 2 v. lietuviai Dornaitė — Mickevičius su 8,6 taškų.

IŠ L KLASĖS KREPŠINIO PIRMENYBIŲ. Vasario 11 d. buvo sužaista trejos vyrų L klasės krepšinio pirmenybių rungtynės. GŠ Kovas nugalėjo A. Technikos Mokyklą 20:18 (7:9).

Antrose tos dienos rungtynėse Aušra nugalėjo Grandį 23:21 (12:5).

Ir paskutinėse tos dienos rungtynėse CJSO įveikė Taurą 23:21 (11:11, 17:17). Per šias rungtynės meisteris CJSO pasirodė labai kuklios formos, lėtai veikė ir blogai dengė, todėl normalus rungtyniu laikas davė tik lygiašias.

Vasario 14 d. buvo dvejios L klasės krepšinio pirmenybių rungtynės. Vyrų grupėje Karo Mokykla nugalėjo IV gimnazija 23:14 (13:9). Ir moterų grupėje CJSO įveikė Aušrą 11:7 (8:5).

VILNIUS NUGALĖJO KAUNĄ 9:7. Vasario 10 d. buvusiose pirmose tarpmiestinėse bokso rungtynėse Vilnius

nugalėjo Kauną 9:7. Rungtynių pasekmės: Musės sv. Gurvičius (Vilnius) taškais nugalėjo Solncevą (Kaunas), gaidžio sv. Lendzinas (V.) laimėjo taškais prieš Žemaitį (K.); plunksnos sv. dvi poros: Skirgaila (K.) taškais nugalėjo Malinauską (V.) ir Navickas (V.) taškais nugalėjo Jasinską (K.); lengvo sv. Latakas (K.) taškais įveikė Sazonovą (V.); pusvidutinio sv. dvi poros: Aukštinaitis (K.) taškais įveikė Igorį (V.) ir Brilius (K.) su Barausku (V.) baigė lygiomis; vidutinio sv. Untonas (V.) 2 runde techniniu nokautu įveikė Kilikevičių (K.).

VILNIUS — ŠIAULIAI 9:9. Buvusios pirmos tarpmiestinės bokso rungtynės Vilnius — Šiauliai baigėsi 9:9.

IŠ L KLASĖS LEDO RITULIO PIRMENYBIŲ. Vasario 15 d. buvusios L klasės ledo ritulio rungtynės tarp LGSF ir JSO baigėsi 0:0.

Vasario 17 d. buvusiose pirmenybių rungtynėse Tauras įveikė JSO.

Vasario 18 d. buvusiose pirmenybių rungtynėse ŠKJK įveikė LFLS 6:3 (1:1, 2:0, 3:2).

GRAŽUS LEDO VAKARAS. Vasario 15 d. Šiaulių miesto šaulių būrio iniciatyva buvo surengtas ledo vakaras. Vakare dailiojo čiuožimo meną parodė Lietuvos dailiojo čiuožimo meisteriai Ignaitis, Mickevičius, Žeikus ir Dornaitė.

MŪSŲ STUDENTAI DALYVAUS PABALTIO STUDENTŲ SLIDŽIŲ PIRMENYBĖSE. Vasario 24—25 d. mūsų studentų slidininkų rinktinė dalyvaus Taline vykstančiose dėl Norvegijos ir Pabaltijo Susiartinimo D-jos taurės slidžių varžybose. Be mūsų studentų, dar dalyvaus Estijos ir Latvijos studentai. Pirmos tokios rungtynės įvyko Lietuvoje (Zarasuose) 1938 metais.

DIDELIS LEDO VAKARAS. Vasario 16 d. Policijos Klubo čiuožykloje Kaune įvyko didelis ledo karnavalas-reviu. Dailiojo čiuožimo meną parodė geriausi Lietuvos dailiojo čiuožimo meisteriai. Po čiuožikų pasirodymo buvo pagerbtas ilgametis porinio čiuožimo meisteris Mickevičius (LGSF). Jubiliatą pasveikino ir įteikė dovanų. Po to buvo kaukių pasirodymas.

SLIDININKŲ RUNGTYNĖS TELŠIUOSE. Geros žiemos sąlygos Telšiuose vis daugiau išjudina slidžių sportą. Šiomet jau įvykdytos antrosios slidininkų rungtynės. Jas įvykdė Telšių SSK Džiugas, apygardos vadovybės pavestas. Pradžioje buvo įvykdyta estafetė 4 × 1000. I vietą laimėjo KSS komanda per 16, 17,6 min. Nusileidimuose nuo kalno per kliūtys su posūkiiais I vietą laimėjo Stočkus (Džiugas). Šuolyje nuo tramplyno I vietą — Žvirzdinas (Gimnazija).

Paskutinė įdomiausia varžyba buvo patrulio žygis karine sargybos uniforma. Atstumas 6 km. I vietą laimėjo KSS slidininkas Simanauskas. Komandomis I vietą laimėjo KSS su 74 taškais. Bendroje klasifikacijoje laimėjo taškų: I — Džiugas 121, II — KSS 94, III — Telšių gimnazija 90, IV — Varnių SSK 74, V — Telšių amatų mokykla — 24. *(j)*

KAS NAUJA LIETUVOJE

SANTUOKOS ĮSTATYMO PROJEKTAS jau parengtas ir netrukus bus perduotas svarstyti seimui. Projektas sureguliuoja vedybas bažnyčiose ir kitose įstaigose, persiskyrimus ir kt.

KONSULATAI VILNIUJE. Vilniuje šiomis dienomis atidarytas pirmasis konsulas. Jį atidarė Latvija. Netrukus konsulatus atidarys SSSR ir Vokietija.

VILNIAUS GELEŽINIS FONDAS VILNIUN persikelia šiomis dienomis. Fondas ypatingo dėmesio kreips į Vilniaus srities mokyklinę jaunomenę, teikdamas dovanų knygomis ir visu tuom, kas ugdytų juose lietuviškąją sąmonę.

PAMINKLAS KRAŽIŲ GYNĖJAMS. Kražių visuomenė rūpinasi pastatyti paminklą nuo rusų kazokų nukentėjusiems Kražių bažnyčios gynėjams.

IŠSPREŠTAS RADIO PRAMONĖS KLAUSIMAS. Šiomis dienomis finansų ministerijoje išspręstas radijo pramonės klausimas — leista statyti net du radijo fabrikai. Iš statytojų reikalaujama, kad radijo imtuvai būtų pigūs. Ligi šiol už įvežamuosius radijo imtuvus tekdavo brangiai mokėti vien dėl aukšto tarpininkavimo mokesčio.

GYVULIŲ ŪKIS LIETUVOJE. Statistikos duomenimis, šių metų pradžioje Lietuvoje buvo: arklių 525.980, galvijų — 1.143.890, kiaulių — 1.197.060, avių — 582.140, vištų — 4.637.540, žąsų — 231.090. Lyginant su praėjusiais metais, skaičius padidėjęs.

NUSAVINTI 62 DVARAI. Vilniaus apygardos žemės reformos komisija iki šio meto nusavino 62 dvarus, kurie apima 15.640 ha ploto.

TELEFONO AUTOMATAI VILNIUJE. Lenkų valdomas Vilnius neturėjo daugelio modernių, miestui reikalingų, įrengimų. Šiuo metu, kiek galima, stengiamasi Vilniui teikti modernaus miesto vaizdą. Jau užsakyti telefono aparatai automatams.

DIDELI BATŲ FABRIKĄ LIETUVOJE leista steigti čekų firmai „Batia“. Numatoma, kad dėl to nupigs ir batų kainos.

12.461 AMATŲ ĮMONĖ ligi šiol veikė Lietuvoje. Amatininkų priskaitoma ligi 70.000.

MOKYKLOS VILNIAUS MIESTE. Be gimnazijų, Vilniaus mieste yra 65 valstybinės pradžios mokyklos, kuriose dirba 510 mokytojų. Jų 182 — lietuviai, 209 — lenkai, 90 — žydai, 23 — rusai ir 6 — gudai.

UŽ NIDOS SKLANDYMO MOKYKLĄ Lietuvos aero klubas gavo 28.535 lt.

DRAUGIJA UŽSIENIO LIETUVIAMS REMTI įsteigė du naujus skyrius: švenčionėliuose ir Ignalinoje.

VERSLININKŲ SAJUNGOS PERSITVARKYMAI. Geresniam veikimui verslininkai ruošiasi susiorganizuoti į

atskiras prekybininkų, pramonininkų ir amatininkų sąjungas.

VAIKŲ TEATRAS VILNIUJE organizuojamas Miesto Teatro patalpose. Jis turės didelės tautiškai auklėjančios reikšmės.

SKLANDYMO KOMITETAS. Pasi-traukus iš komiteto ats. mjr. Pyragiui, pirmininku yra lak. Dženkaitis, nariais — sklandytojai Strazdas, Karvelis, Henrikas ir Ašmenskas.

DIDINAMI GELEŽINKELIŲ RIEDMENYS. Gyvėjant geležinkelių pervežimams, nebeužtenka turimų riedmenų ir numatoma pirkti 20 keleivinių vagonų, 105 — prekinis ir 25 ledaines. Savo dirbtuvėse numatoma pagaminti 80 prekinis ir 8 keleivinius vagonus. Iš viso šiuo metu turime 46 keleivinius garvežius, 125 — prekinis, 12 automotrisų, 285 keleivinius vagonus, 43 — bagažo, 19 — pašto, 13 — sanitarinių, 4.084 — prekinis ir 105 ledaines.

NAUJIEJI LEIDINIAI

NAUJOJI P. VAIČIŪNO DRAMA. Pereitais metais Petras Vaičiūnas padovanojo mums vėl naują savo 4 veiksmų dramą, pavadintą *Varpų giesmė*.

Šio veikalo pagrindinę idėją ir veiksmo aplinkumą apibūdina pats autorius knygos išangoj.

Vyriausias Varpų giesmės motyvas — pasak autoriaus, krikščionybės susidūrimas su senąja lietuvių tikyba Vilniuje. Nors Lietuva ir nesikračiusi krikščionių tikybos ir nekartą buvusi paženklinusi save kryžiumi, tačiau ji, bijodama netekti savo laisvės, ilgai dar laikėsi savo tėvų tikybos. Bet, sykį suskambėję Kristaus šventnamio varpai Lietuvos padangėj, nebenutilo jau skambėję, ir visa Lietuva pagaliau nusilenkė kryžiui.

Dramos aplinką sudaro XIV amžiaus įvykiai. Nuostabu, kad to meto politinis Lietuvos gyvenimas maža kuo skirėsi nuo šių dienų politinės Lietuvos būsenos. Kaip anoj gadynėj lietuvis sielojosi dėl gimtosios žemės laisvės, dėl savo krašto sostinės, dėl savo jūros, taip ir šiandien tie patys dalykai jam svarbūs, opūs ir sukelia daug rūpesčių.

Dramos koliziją, arba susidūrimą, kaip jau sakyta, sudaro besiplečianti Lietuvoj krikščionybė ir merdinti senoji lietuvių tikyba. Tą tikyba palaiko dar senas Vilniuje Krivis, jaunas karžygys Žygaudas ir kai kurie kiti gyventojai. Tačiau kasdien mažėja Krivio šventykloj pasekėjų. Net jo duktė Danguolė ir ta jau naujos tikybos gynėja.

Naujoji tikyba veržiasi dvilim keliais — per kryžiuočių ordiną ir per vienuolius. Pirmasis — žiaurus, atstumias ir neįtikinąs, antrasis — švelnus, sudvasintas ir patrauklus.

Vienuolius, pranciškonus, čia atstovauja vienuolyno tėvas Fabricijus ir jaunas vienuolis Bernardas. Jie malonūs, pamaldūs, tikri Kristaus vietininkai ir jo mokslo skleidėjai. Kryžiuotis, ordino riteris, tikras jų kontrastas.

Nepaprastai gyvai ir žaviai atvaizduota Danguolė. Tai labai jautri, skaisti, dora, daug kenčianti lietuvaitė. Ji blaškosi ir kankinasi tarp mylimojo savo tė-

vo, Krivio, tarp bernelio Žygaudo — pagonių ir tarp naujojo tikėjimo mokytojų ir naujosios bažnyčios įsakymų. Jos draugė, Gailutė, nors tokia pat žavi ir įdomi lietuvaitė, bet jau neturi tos gilios dvasios ir jausmų. Ji ramiau viską pergyveno ir lengviau pereina iš vienos tikybos į kitą.

Įdomus našlaitis berniukas, Sauliukas, kuris, nors ir nebėga nuo vienuolių, tačiau daugiau linksta prie Žygaudo, kur narsumas, karžygiskumas ir Lietuvos laisvės gynimas. Savotiškai, budingai parodyta ir senė — atkakli senųjų Lietuvos tradicijų ir tikėjimo gyneja bei išpažintoja. Jau ji, kaip ir Krivis, ligi mirties tokia pasiūks.

Dramos intriga ir veiksmas gyvi, įdomūs. Todėl šis veikalas maloniai skaitomas, o kadangi nėra per daug sudėtingas, todėl nebus sunku net ir mėgėjams suvaidinti, ypačiai šaulių trupėms. Svarbesnių veikėjų visai nedaug, dekoracijos irgi nesudėtingos.

Nors jau, gal būt, ir žinoma, bet čia pravartu pažymėti, kad šis veikalas š. m. vasario 6 d. Katalikų Veikimo Centro dramai premijuoti komisijos buvo išrinktas kaip geriausias pereitų metų draminis kūrinys, ir autoriui paskirta 1000 lt. premija.

Knygą išleido šv. Kazimiero D-ja. Joje 168 pusl. Kaina — 3 lt. Knygoje yra keturių veiksmų foto nuotraukos.

J. Balčiūnas

REDAKCIJOS ATSAKYMAI

C. Kriaučiūnui. Neblogai rašai, bet ta meilės istorija taip jau visų girdėta ir nusibodusi, kad nebebūtų nė kas skaito. Kitom temom mėgink. Be to, nereikia taip perdėti, kad vietoj juoko iš-eina kvaila. Galvosūkį įdėsime.

A. Jakubaitytei. Atidavėm „Kariūnui“, nes jų gyvenimas. Lauksime ir mes.

Furm. Br. Gal todėl, kad tik proga rašytas, šventei, išėjo neįsijaustas, šaltas.

V. Patalauskui. Šiuokart Tamstos juokai labai pigūs, be sąmojaus ir nuolat girdimi.

V. Gaižučiu. Tikrai Tamsta nujautei, kad silpnokai meniškai atlikai, nors kai kurios temos (virėjas su pašliužem arklio velkamas, mažasis artilerininkas, šį pastarąjį gal įdėsime) gana įdomios. Piešti geriausia tamsiais dažais.

V. Semaškai. Šiaip jau būtų pusėtini eilėraščiai, bet kirčiavimas — Dieve, saugok! (brolių, vėjus, senius!).

Šileliui. Tamstos pastangos parašyti eilėraščių apie Vilnių gražios, bet šalia to dar reikia žinoti, kaip eiliuoti, būti daug skaičiusiam ir žinančiam, kas rašytina, kas ne.

G. Klimavičiui. Stinga įsirašymo ir nuojautos, ką dėti eilėraštin, ką ne. Todėl juose per daug visko prikišta. Mėgink trumpesnius.

Svyruokliui. Eiliuojai pusėtinai. Tačiau geriausiai būtų, jei rašytum iš sau pažįstamo gyvenimo į moksleivių žurnalus. Kariuomenės gyvenimas Tamstai svetimas, todėl iš-eina paviršutiniškai, negyvai, vietom pamokliška.

L. Būbeliui. „Žiemos naktį sargyboj“ beveik geras. Greičiausiai įdėsime.

P. Baleženčiui. Dar silpnai rašosi, nors ir Strazdelio „Kur prapuolė tas kelelis“ sekta.

Gr. L. Kančauskui. Tamstai pasirašo geriau, negu piešiasi. Šiuokart, deja, ir apie feljetoną galim tik tą patį pakartoti, ką ir G. Kriaučiūnui.

J. Tumavičiui. Meniškumo karikatūrom beveik pakaktų, bet reikia ir temų įdomių. Tuo labiau nekartoti to, kas ką tik buvę, nors ir kiek kitaip.

A. Nakriekui. Stinga pakilumo ir gyvesnio eiliavimo.

Ign. Š-kiui. Atsiųsti galvosūkliai netiks.

Laivyno žvirbliui. „Karo jūreivio dienoraštis“ gautas. Skaitysime!

Vl. Adomavičiui. Nuotrauka yra ne iš pirmųjų Nepriklausomybės dienų. Tokių turime daug ir jos spaudai neįdomios. Nieko nereiškianti ir pozuojanti grupė.

Antanui Kundrotui Joniškėlyje. Pirmųjų „Kario“ numerių (Nr. 1 ir 2) jau nebegalima gauti.

Sprendėjui. Klaidų pasitaiko, net dar baisesnių. Pažįstas spaudos darba, dėl jų taip smarkiai nesikarščiuoja. Juk kartais tenka dirbti paskubomis, apsivertus popierių krūvomis. Naikinti nemanome, nes atsirado šaltai galvojusiu, pastebėjusių klaidas ir vis dėlto išsprendusių. Tokie būtų nuskriausti. Mes įvertiname ne karštuolius, bet šaltai galvojančius ir rimtai nurodančius klaidas.

R. Markevičiui. Tamstos atsiųstą galvosūkį kada nors įdėsime. Juokai netiks.

Jaunam medeliui. Jeigu nebuvo paskelbta, matyt, negavome. Už sprendimus duodama dovana knygomis pirmasis tris vietas laimėjusiems, baigus sprendimo ratą, t. y. pirmiesiems, surinkusiems po 12 taškų. Galvosūkių sprendimus siųsti tuo pat adresu, kaip ir kitką. Savo sugalvotus galvosūkius gali siųsti kiekvienas. Kurie tinkami — įdedame.

J. psk. B. Brazdžioniui. Tik kareivių, apdovanotų Vyčio kryžiumi, aprašymus dedame. Karininkų nededame. Jeigu ką nors bendrai apie visus tris brolius savanorius parašyti pasisektų, galėtumėm įdėti atskiru rašinėliu, bet ne „Narsieji vyrai“ skyriuje. Pabandyk parašyti ir apie Vilniaus žygį, tik kad būtų kas nors nauja, „Kary“ dar neminėta.

Uosiui. Už honorarą siuntinėjame „Kari“, kai būna susidariusi prenumeratai reikalinga suma. Dabar atsiųstos žinutės netiks.

Ant. Dzimidavičiui. Galima klijuoti pašto ženklą ir už 5 centus, tik reikia voke arba juostelėje pažymėti „Spausdinys“.

Kukučiui. „Šventadienis lankosi kuopoje“ gavome. Skaitysime. Nereikia manyti, kad kai rašinys gaunamas, tai tuoj spausdinamas. Nesėstantieji dalykai dažnai ir vėliau įdedami, kai būna vietos laikraštyje.

K. Vitui. Galvosūkius gavome. Kai kuriuos įdėsime.

M. Poškai. Vinjetės gavimo reikalų reikia kreiptis į savo buvusius vadus, nes jas dalyse išdavinėjo.

Šnekučiui. Apie ats. eil. Praną Zubą dar nesame gavę aprašymo ir iki šiol jis nebuvo įdėtas. Atsiųskite. Apie knygnešius nededame. Trūksta vietos.

J. psk. B. Brazdžioniui. Kadangi kovo mėn. atvyks jaunų kareivių ir tikimės,

jog atsiras naujų „Kario“ prenumeratų, tad pasitarsime ir nustatysime prenumeratos kainą nuo balandžio bei gegužės mėn. 1 d. Tai pranešime ir „Karyje“.

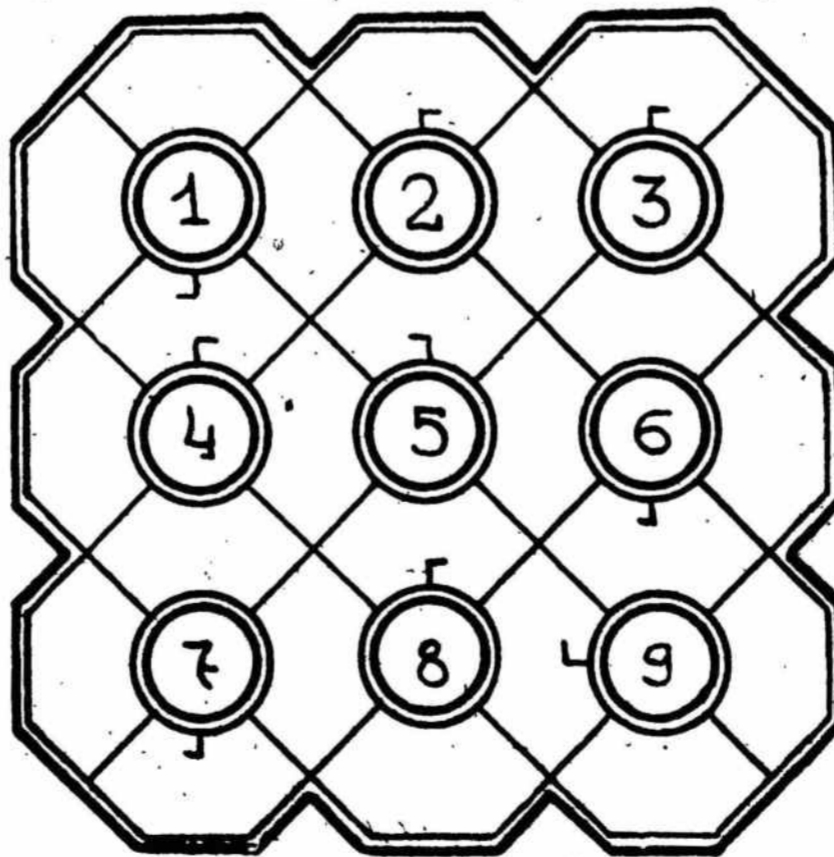
GALVOSŪKIAI

GALVOSŪKIO NR. 4 SPRENDIMAS

Praeityje mūsų stiprybė — vienybėje mūsų garbė.

Gerai išsprendė ir gauna po 1 tašką: 1) J. Parodnevičius (Pn.), 2) eil. Kmita (K. Lg.), 3) psk. Kelmelis (2. AP), 4) j. psk. Pr. Juzuitis (PAR), 5) A. Grucė (Tr.), 6) psk. Kriščiūnas (2. AP), 7) Z. Gobis (Pn.), 8) j. psk. Br. Klimavičius (2. AP), 9) psk. Kvaščevičius (1. AP), 10) gr. J. Stasiulaitis (2. AP), 11) St. Skerys (V.), 12) psk. M. Antaniškis (4. PP), 13) H. Kontrimavičius (1. PP), 14) j. psk. Ed. Meilus (4. PP), 15) j. psk. Adukevičius (4. PP), 16) A. Dzimidavičius (Ob.), 17) P. Pupienis (Jd.), 18) J. Lukštaraupis (Rk.), 19) Br. Šedys (Tr.), 20) V. Baltušis (Pn.), 21) J. S. (KTŠt.), 22) eil. M. Vaitkevičius (A. Pn.), 23) J. Astrauskas (Nsd.), 24) A. Grigaliūnas (1. PP), 25) V. Einoris (Brž.), 26) R. Ribikauskas (K.), 27) M. Žulys (Rd.), 28) vrš. F. Alekna (3. PP), 29) A. Pakėnas (Pn.), 30) J. Greičius (Žg.), 31) psk. Skuodis (III gr. R), 32) J. Lisauskas (Sg.), 33) ats. j. psk. V. Dalangauskas (Gr.). Tik patenkin. išsprendė ir gauna po ½ taško: 1) Alf. Jusevičius (KAv.), 2) eil. T. Bendinskas (1. InžB), 3) A. Žaldokas (Pn.), 4) A. Labžintis (Rnv.), 5) J. Zavadskas (K.), 6) V. Bajoras (Dtn.), 7) ats. psk. J. Zapkus (Pl.), 8) psk. Prielaidas (III gr. R), 9) j. k. V. Elnionis (4. PP), 10) gr. J. Žemaitis (4. PP), 11) Č. Kriaučiūnas (Žsl.), 12) gr. A. Šaulys (4. AP), 13) A. Žilinskas (B.), 14) V. Velička (Šnč.), 15) G. Šykys (B). Gauna po 1 tašką: 34) J. Laužonis (K), 35) K. Pyplys (K).

GALVOSŪKIS NR. 8. (Vert. 1 tšk.)

Į duotąją figūrą reikia įrašyti šių reikšmių žodžius:

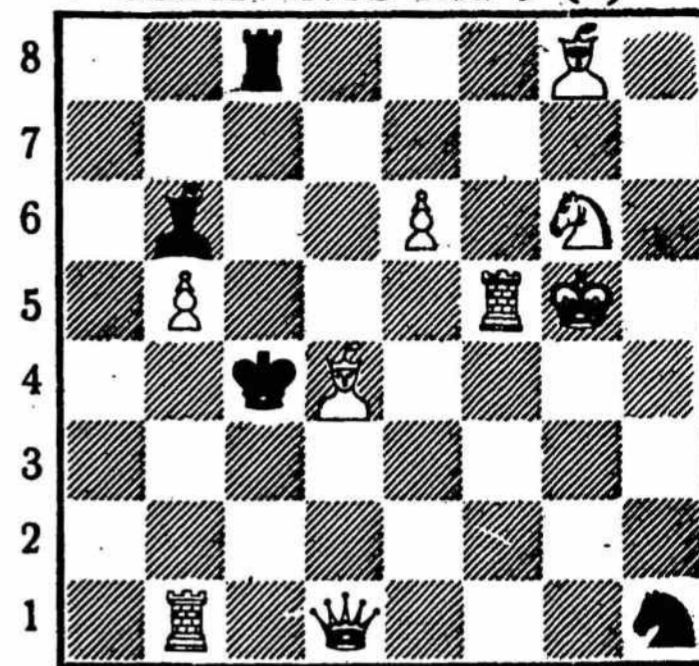
1. Trobos dalis.
2. Apsiausto dalis.
3. Gėrimas.
4. Opera.
5. Gėrimas.
6. Gyvulys.
7. Vasarvietė.
8. Vasaros rytas esti.
9. Žmogaus kūno dalis.

K. Ž.

ŠACHMATAI

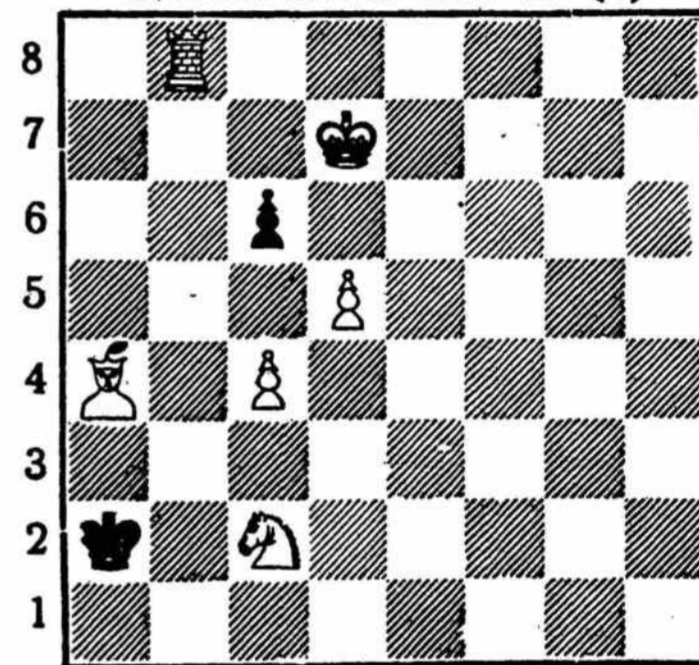
Uždavinių sprendimų konkursas

UŽDAVINYS NR. 9 (5)

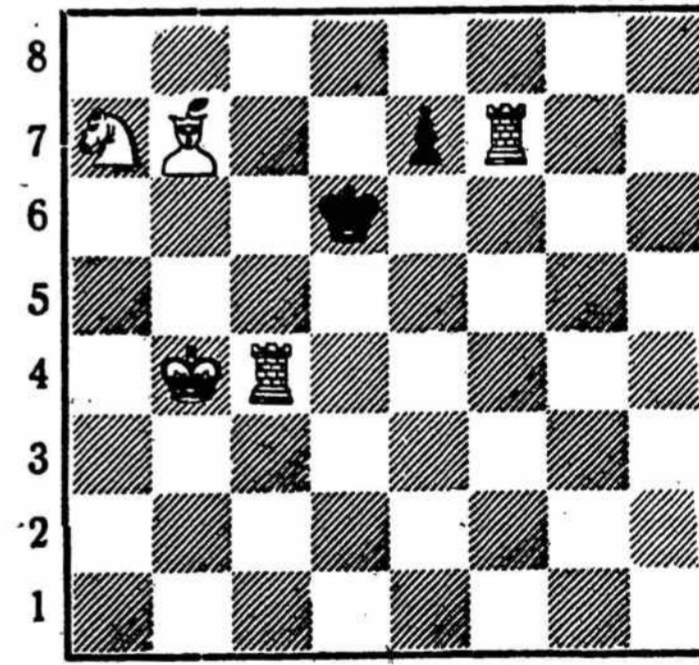
Matas dviem ėjimais

UŽDAVINYS NR. 10 (6)

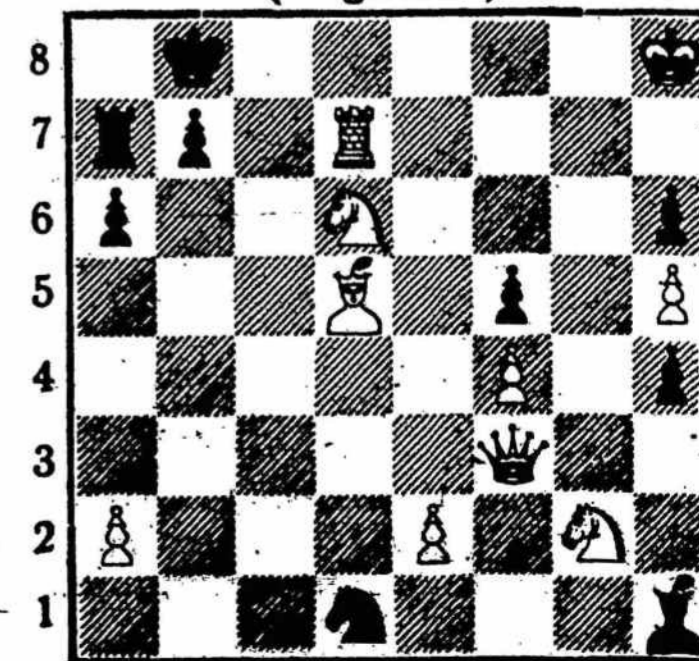
Matas trimis ėjimais

UŽDAVINYS NR. 11 (7)

Matas trimis ėjimais

UŽDAVINYS Nr. 12 (8) Movišovičiaus — Jonava (originalas)

Matas trimis ėjimais

Kuprinės.

PABIROS

KARINIŲ PROFESIJŲ TIPAI

Kiekviena karinė specialybė turi tam tikrų žymių. Jos aiškiausiai parodo, kam karys linkęs, ką jis mėgsta.

Jeigu rajone sutiksi tipelį su pieštu ku už ausies, ilgomis sulaidytomis kelnėmis ir ilgais fakiro plaukais, — drąsiai gali tvirtinti, kad turi garbės matyti plunksnos žmogų — raštininką. Muzikantas, — eidamas kirbina pirštus, eina polkos arba valso taktu.

Siuvėjas — balta apykaklaite, prosyomis kelnėmis. Jis pirmiau apžiūrės sutikto gatvėje žmogaus drabužius, suskaičiuos skylės ir raukšles, o tik vėliau dirstels į fizionomiją.

Batsiuvį jau iš tolo pažinsi. Batai blizga saulėmis, o rankų pirštai vienosdos su bato aulu spalvos.

Taiklus šaulys dažnai merkia kairią aki, o su draugu sveikindamasis, daro du paspaudimus.

Ūkvedys nuodugniai apžiūrės kiekvieną daiktą, dešimt kartų skaičiuos savo algą, o draugui davęs parūkyti pusę papirosos, būtinai užsirašys į knygą, kad nepamirštų atsiimti.

Grandinis — orus ir niekada nesijuokiantis viršininkas, kuris malonią šypseną suteikia tik vienam žemesnio laipsnio kariui — virėjui.

Virėjas — arbūzo išvaizdos veido, buroko spalvos skruostų, riebaus pasitenkinimo ir taukuotomis kelnėmis.

Tt.

KESTUTĖNŲ SAPNININKAS

Juodvarnius sapnuoti, būsi perkeltas į 2-ją kuopą.

Kariauti, reiškia būsi perkeltas į ūkio būrį ir kariausi su ožiu.

Gailestingąją sesutę sapnuoti, reiškia, iš ambulatorijos su pažymiu „sveikas“ ir tinkama porcija.

Sapnuoji virėją, žinok, jei esi seniausio šaukimo, greit baigsi valgyti košę, jei vidurinio šaukimo, — dar pusė košės nesuvalgyta, o jei paskutinio šaukimo, tai atsileisk diržą ir atsakančiai kabink.

Rus.

ŠALTIS RAJONE

Sibiriški šalčiai virste suvirto per tvorą. Įgulos trimičius tuojaus davė šalčio pavojaus aliarmą. Įgula prisitaikė prie šalto eskimiško šalčio. Nemanykite, kad šaltis išmušė iš normalaus gyvenimo vėžių. Ne, tik buvo griebtasi tam tikrų priemonių.

Pirmiausia, garbingiausias įgulos žmogus — virėjas prie savo kasdienio davinio dar pridėjo truputį lašinių. Lašiniai gamina žmogiškus lašinius, o šie nebijo jokio šalčio. Štabo raštininkas Mendrutis nušalo ausis, o įgulos išminčius viešai pareiškė, kad šaltis ir mada visais amžiais bus nesuderinami dalykai. Įgulos plikių kolektyvas ant savo plikų pakaušių po pošalme pradėjo dėvėti vatinių blyną, nes protas šalčio nemėgsta. Maistinininkas parašė vadui raportą, prašydamas maistui priskirti visus įgulos žvirblius su giminėmis ir pažįstamais. Įrengtos kelios mažųjų sparnuočių valgyklos.

T. t.

KUOPA GINANTIS

arba

atiminimai iš Didžiojo Šalčio laikų

Tą ramią naktį netikėtai Didysis Šaltis suėmė lauko tvarkininką.

Tyliai prisitartinęs prie mūsų kuopos durų, pradėjo laužtis į kareivines.

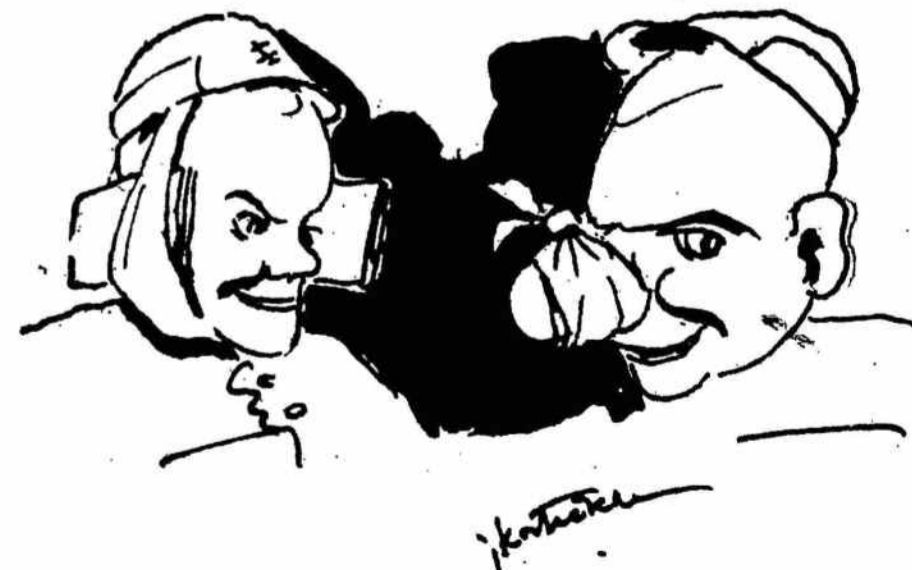
Budrus kuopos budėtojas, išgirdęs, kad medinės durys pyška, sušuko: „Kuopa, į mane linijon!“

Tuojaus buvo partuošta apsigynimui sunkioji patranka. „Ugnis!“ — vėl sukomandavo budėtojas.

Ir taip pradėjom Didžiajam šalčiui svilinti padus.

Kova baigėsi laimingai. Aukų — dvi ausys ir viena ilga nosis...

GERA ISEITIS

Būrio vadas atiduoda atsarginiui Vėjeliui uždavinį. Tačiau šis, truputį kaitalio primiršęs, šypt, šypt ir nežino ką skyriui sakyti. Truputį pagalvojęs ir

sako: „Vyrai, aš manau, kad mes visi dar gerai prisimename savo pareigas. Tad nieko neaiškinsiu ir laiko negaišinsiu. Klausyt mano komandos! Į savo vietas bėgte marš!“

M. Ž.

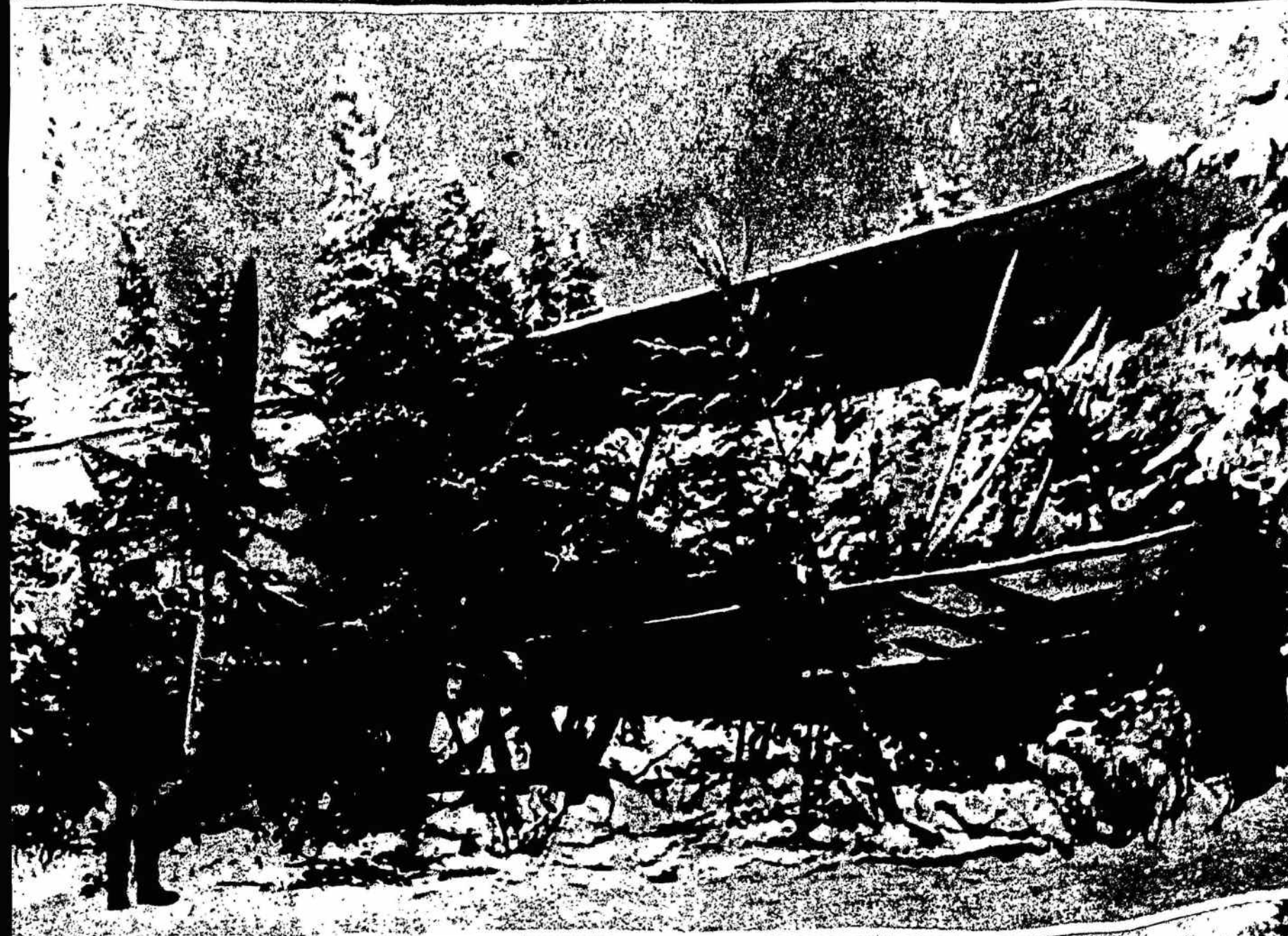
(Viršuje) Mūsų tankai parade, Vasario 16 d. Vilniuje, *Buntkio nuotr.* (Dešinėje) Sovietų kariai centralinių raudonosios armijos rūmų salėje Maskvoje. Raudonosios armijos rūmų bibliotekos skaitykla Smolenske

♦ KARINĖS ŽINIOS

LATVIJOS KARIUOMENĖS VADAS ESTIJOJE. Šiomis dienoms Latvijos kariuomenės vadas gen. Berkis lankėsi Estijoje, kur vizitavo Estijos kariuomenės vadą gen. Laidonerį. Gen. Berkį lydėjo plk. Celminš, kpt. Ošis ir Estijos karo atstovas Latvijai plk. ltn. Mollin. Įdomu pažymėti, kad abu kariuomenės vadai yra seni pažįstami. Jų pažintis prasidėjo mūsų krašte. Abu mokėsi Vilniaus karo mokykloje. Gen. Berkis baigė šią mokyklą 1906 metais.

MINŲ, TORPEDŲ IR ŠŪVIŲ KAINA. Prancūzijos jūrų ministras per radiją ragino prancūzus kuo daugiausia pirkti vidaus paskolos lakštų, nes paskola padeda vyriausybei vesti karą ir mokėti už užsakytus ginklus, sviedinius ir kitą medžiagą. Ta proga ministras nurodė kai kurių šaudmenų kainas. Gilumos bomba, 200 kg svorio, vartojama prieš povandeninius laivus, kainuoja 6.000 frankų, mina — 75.000 fr., o torpeda net 530.000 fr. Prancūzų eskadros kontrtorpedininkas „Sirocco“, paskandinęs vokiečių povandeninį laivą, suvartojo 9 gilumos bombas. Tai kainuoja 54.000 fr. Didžiausieji karo laivai brangiai kainuoja: linijos laivas „Dunkerque“ kainuoja 1.000.000.000 frankų, o linijos laivas „Richelieu“ — net 2.000.000.000 frankų.

ŠIAURĖS FRONTAS: Danų savanoriai Suomijoje. — Užmaskuotas karo lėktuvas fronte. — Suomų kariai prie art. pabūklo.

JAPONŲ NUOSTOLIAI KARE. Kinams pasisekė pagrobti įvairių frontų japonų štabų dokumentus. Pasiremdami tais dokumentais, kinai paskelbė, kad japonai, kurie jau 2½ metų kariauja Kinijoje, nustojo 1.400.000 karių nukautais, sužeistaisiais ir belaisviais bei dingusiais. Kiekvienam nukautam kariui tenka 4 sužeisti kariai. Jūrų laivyno, jūrų pėstininkų (desanto) ir aviacijos daliniai nustojo 90.000 karių.

ŠTABŲ MOTORIZACIJA. Kariuomenės motorizacija privertė pagalvoti ir apie štabų pritaikymą naujoms sąlygoms. Seniau divizijos, korpusų ar armijų štabai būtinai sustodavo kurioje nors gyvenvietėje. Dabar susirūpinta atpalaiduoti štabus nuo gyvenviečių, suteikti jiems galimumų sustoti lauke ar miške. Vokiečių žurnalo „*Militär-Wochenblatt*“ žiniomis Italijos kariuomenėje jau įvesti specialūs automobiliai junginių štabams. Vienam tokių junginių skiriama 12 automobilių su 3 priekabomis. Vienoje mašinoje telpa junginio vado raštinė ir operacijų skyrius, viena mašina skirta vadui, viena — štabo viršininkui, dvi — štabo karininkams (po 4 kiekvienoje), viena — telefono ir telegrafo tarnybai, viena — elektros stočiai, dvi — radijo stočiai, viena — karininkų valgyklai ir dar viena — lauko virtuvei.

STUDENTŲ KARINIS PARENGIMAS. Estų kariniame žurnale „*Sõdur*“ rašoma apie Talino universiteto studentų karinį rengimą. Rengimas apima karinį auklėjimą, fizinį auklėjimą, paskaitas valstybiniais, kariniais ir karo politikos klausimais, universitete einamų dalykų pritaikymą karo reikalams. Universiteto studentai suskirstyti pagal kursus į keturias kuopas (po 3 šaulių ir 1 vadovavimo būrį). Daug studentų jau atitarnavę kariai: 20% atsargos karininkų, 14% ats. puskarininkiu, 22% afs. eilinių. Netarnavo kariuomenėje 34% (iš jų ketvirtadalis netinka rikiuotės tarnybai). Pratimai lankomi uoliai, rikiuotėje dalyvaudavo 96,8% studentų, o šaudyme 93,9%. Iš šaudymo duomenų tenka estams pasidžiaugti: labai gerai šaudė 51,3%, gerai 44,2%, patenkinamai 4,2%, 0,3% blogai. Talino universitetas rengia tik technikus (inžinierius); kitų specialybių fakultetus turi senasis Tartu universitetas (Talino universitetas įsteigtas jau nepriklausomoje Estijoje, Tartu universitetas — 1632 metais). Tai Talino universiteto studentai ir rengiami karo inžinierių pareigoms. Jie išeina universitete papildomus ryšių, pramonės mobilizacijos, pionierių taktikos, priešlėktuvinės ir priešcheminės apsaugos kursus. Egzaminų išdavos geros: 28% išlaikė labai gerai, 36% — gerai, 33% — patenkinamai ir tik 3% blogai pasireiškė per egzaminus.

NAUJAS ESTIJOS ŠAULIŲ ŠTABO VIRŠININKAS. Estijos šaulių štabo viršininku paskirtas pirmosios divizijos štabo viršininkas plk. Augustas Balderis. Naujas štabo viršininkas jau daugelį metų dirba šaulių organizacijoje. Savo metu jis vadovavo kariniam rengimui ir sporto skyriui.

Danų savanoris
blanko kelnės.

Siaurės fronte. — Suomių moterų talka prie karinės
Mūsų šviesosvaidžių žaismas Vasario 16 d. vakare,
Vilniuje, *Bunikio nuotr.*

KARAS